

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ความเป็นมา

ด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ข้อที่ 13.2.1, 13.2.2 และ 13.3.1, 13.3.2 (สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา 2549: 28-30) ได้กำหนดให้การตีพิมพ์ผลงานวิทยานิพนธ์หรือบางส่วนของผลงาน วิทยานิพนธ์ ในวารสารหรือสิ่งพิมพ์ทางวิชาการ หรือการเสนอผลงานบางส่วนต่อที่ประชุมวิชาการที่มี วิทยานิพนธ์การประชุม (Proceeding) ในกรณีของนักศึกษาระดับมหาบัณฑิต และสิ่งพิมพ์ทางวิชาการที่มี กรรมการภายนอกมาร่วมกลั่นกรอง (Peer Review) ในกรณีของนักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต เป็น ส่วนหนึ่งของเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา และตามมติของการประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2551 ได้เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก มีภาระงานร่วมกัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครปฐม รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษาศาสสาสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏ หมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี รับผิดชอบการจัดประชุมทางวิชาการ

ต่อมาที่ประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2551 ได้มีมติรับหลักการตามร่างโครงการจัดทำ วารสารบัณฑิตศึกษาศาสสาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก และให้มหาวิทยาลัย ราชภัฏแต่ละแห่งที่รับผิดชอบภาระงานตามมติที่ประชุมครั้งที่ 1/2551 จัดทำร่างโครงการเพื่อเสนอ ต่อที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ในวันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม 2551 ซึ่งที่ ประชุมอธิการบดีในครั้งนั้นมีมติเห็นชอบในหลักการตามเสนอ

วัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาศาสสาสังคมศาสตร์ของนักศึกษา คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก มหาวิทยาลัย และ สถาบันการศึกษาอื่นๆ และผู้สนใจทั่วไป

เจ้าของ : มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัย ราชภัฏกาญจนบุรี)

สารบัญ / CONTENT

กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์กรในสภาวะวิกฤต
MANAGEMENT STRATEGIES AND ORGANIZATIONAL ADAPTABILITY IN CRISIS.....5
นิภาพรรณ เจนสันติกุล/NIPAPAN JENSANTIKUL

การพัฒนาแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง ท้องถิ่นนครปฐม สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY ENGLISH READING MATERIAL ON CONTENTS
OF NAKHON PATHOM FOR MATTAYOMSUKSA-TWO STUDENTS AT KASSETSART UNIVERSITY
LABORATORY SCHOOL ON KAMPHAENGAEN CAMPUS 10
ปราณี สุทธิพงศ์เกียรติ/PRANEE SUTTIPONGKIAT
วิไลรัตน์ ศิรินทร์/WILAIRAT KIRIN
ณัฐกาญจน์ อ่างทอง/NATTAKARN ANGTONG

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา
ของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
THE DEVELOPMENT OF A DRILL PACKAGE ON CREATIVE WRITING SKILLS BY USING
GUILDFORD'S STRUCTURE OF THE INTELLECT FOR THIRD GRADE PUPILS..... 30
สุกัญญา มณีโชติ/SUKANYA MANEECHOTE
สมจิต จันทร์ฉาย/SOMCHIT JANJAI
วัลลภา จันทร์เพ็ญ/WALLAPA CHANTRPEN

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
RELATIONSHIPS BETWEEN CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS
AND TEAMWORK OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF KANCHANABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1..... 45
นันทวรรณ นิลวรรณ/NANTAWAN NILWANNA
อรรณพ จีนะวัฒน์/ANNOP JEENAWATTHANA
ประสิทธิ์ เขียวศรี/PRASIT KHEOWSRI

ผลการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
THE IMPACTS OF USING THE SCIENTIFIC FOLK TOYS TO DEVELOP SCIENCE PROCESS
SKILLS AND SCIENTIFIC ATTITUDES OF GRADE-5 STUDENTS 59
อารีรัตน์ สะอาดเยี่ยม/AREERAT SA-ARDAIUM
เนติ เฉลยวาเรศ/NETI CHALOEYWARES

ความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
 THE STRENGTH OF THE STUDENT COUNSELING SYSTEM OF
 THE SCHOOLS IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE UNDER
 THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 10..... 77
 ศุภกิตต์ ปานสวย/SUPAKIT PANSUAY
 สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์/SUMALEE PONGTIYAPAIBOOL

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 1
 CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE
 OF UTTARADIT PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1..... 94
 อรสา คำแสน/ORASA KHAMSAEN
 อรรถเทพ จีณะวัฒน์/ANNOP JEENAWATTHANA
 ประสิทธิ์ เขียวศรี/PRASIT KHEOWSRI

การพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้
 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 DEVELOPMENT OF AN ENGLISH LISTENING PACKAGE ON "INTERESING
 ASPECT OF NAKHON PATHOM" FOR GRADE FOUR STUDENTS..... 113
 ภัทร์ศรัณย์ ธนัญญาธิศม์เดช/BHADSARAN DHANAJYAITSADEJ
 อุษา น้อยทิม/USA NOYTIM
 วรณวีร์ บุญคุ้ม/WANNAWEE BOONKOUM

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2
 ADMINISTRATORS COMPETENCIES AFFECTTING LEARNING ORGANIZATION IN BASIC
 EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF NAKHON PATHOM
 PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2..... 134
 นิภา ใจทัน/NIPA JAITAN
 ดวงใจ ชนะสิทธิ์/DUANGJAI CHANASIT

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้
 ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
 THE DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM ENTITLED 'LOY KRATHONG SAWAN
 FESTIVAL', IN FOREIGN LANGUAGES LEARNING AREAS FOR MATTHAYOMSUKSA 3
 STUDENTS IN U-THONG DISTRICT, SUPHAN BURI PROVINCE..... 156
 สุมาลี ดวงจินดา/SUMALEE DUANGJINDA
 เนติ เฉลยวาเรศ/NETI CHALOEWARES
 ประทุม ศรีรักษา/PRATOOM SRIRUKSA

Book Review: กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์กรในสภาวะวิกฤต
Book Review: MANAGEMENT STRATEGIES AND ORGANIZATIONAL
ADAPTABILITY IN CRISIS

นิภาพรรณ เจนสันติกุล/NIPAPAN JENSANTIKUL¹

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ โดยเป็นหนังสือเรื่องกลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์กรในสภาวะวิกฤต ที่เรียบเรียงโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ ภัทรนารากุล ปี 2546 จำนวน 404 หน้า ปัจจุบันพิมพ์ครั้งที่ 6 กรกฎาคม 2553 จัดพิมพ์ที่ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งในหนังสือเล่มนี้เป็นการถ่ายทอดเนื้อหาจากประสบการณ์การวิจัยของผู้เขียนที่มุ่งนำเสนอการปรับตัวขององค์กรด้านโครงสร้าง บทบาท ภารกิจและระบบการจัดการ และสังเคราะห์รูปแบบการจัดการในสภาวะวิกฤต ที่จะช่วยให้ทุกท่านเข้าใจถึงบริบท สถานการณ์และการปรับตัวขององค์กรได้เป็นอย่างดี โดยแต่ละบทของหนังสือเล่มนี้กำหนดโครงสร้างการเขียนและลำดับเนื้อหาให้ง่ายต่อผู้อ่านในการศึกษาถึงระเบียบวิธีการศึกษาและแนวคิดสำคัญของการจัดการภาวะวิกฤตพร้อมทั้งกรณีศึกษาที่เป็นหน่วยงานของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ซึ่งมีความแตกต่างในการปรับตัวและกลยุทธ์ให้มีความเหมาะสมกับองค์กรในสภาวะวิกฤต โดยได้ถ่ายทอดผ่านหนังสือเล่มนี้ซึ่งประกอบด้วย 7 บท

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการ การปรับตัวขององค์กร สภาวะวิกฤต

Abstract

This article is a review of the interesting book "Management Strategies and Organizational Adaptability in Crisis". This book was written by Dr. Pairote Pathranarakul in 2003, 404 pages, published by Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration, in the present reprinted in 2010 (6th). The contents of this book were communicated from research experience of the author and presented adaptability of structure organization, role and management system and synthesized crisis management model. This book can help all reader to understand about context, situation and adaptability of

¹อาจารย์ประจำโปรแกรมบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

organization very well. Each chapter of the book was determined easy structured writing and subsequence of detail for reader to study methodologies and concepts of crisis management and case study including public sector, state enterprise sector, private sector so different in adapting for suitable organization in crisis by explain in book including 7 chapters.

Keywords: management strategies, organizational adaptability, and crisis

บทวิจารณ์

“วิกฤต” เป็นต้นเหตุของเหตุการณ์ให้มีการขยายขอบเขตกว้าง เนื่องจากการจัดการด้านโครงสร้างและด้านการปฏิบัติที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวต่อการปรับตัวในสภาวะวิกฤต ซึ่งอาจจำแนกตามประเด็นขององค์การ ผู้ร่วมงาน ความไม่สามัคคี การให้ร้ายและการเกิดอาชญากรรมองค์การซึ่งล้วนแต่มีที่มาจากปัจจัยภายนอก เช่น ภัยธรรมชาติ (แผ่นดินไหว อุทกภัย และไฟไหม้) และการก่อการร้าย Parsons (1996 quote in Ritchie, 2004: 671) ได้จำแนกประเภทของวิกฤตไว้ 3 ประเภท

1. เกิดขึ้นทันที มีลักษณะ คือ ไม่มีการเตือนภัยในสิ่งที่เกิดขึ้น องค์การไม่สามารถศึกษาปัญหาหรือเตรียมแผนสำหรับวิกฤตที่เข้าโจมตี
2. ปรากฏเป็นวิกฤต มีลักษณะ คือ เกิดขึ้นอย่างช้าๆ อยู่ระหว่างการก่อตัว และพัฒนา อาจหยุดหรือถูกจำกัดโดยความสามารถขององค์การ
3. วิกฤตที่เกิดขึ้นอย่างยาวนาน มีลักษณะ คือ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างยาวนานอาจจะเป็นสัปดาห์สุดท้าย เป็นเดือนหรือปี

จากประเภทของวิกฤตข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิกฤต ก่อให้เกิดผลกระทบทางบวกและทางลบต่อองค์การและเป็นความท้าทายขีดความสามารถของหน่วยงานและผู้บริหารภาครัฐและภาคเอกชนให้ต้องมีการปรับตัวและมุ่งหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดการองค์การให้ผ่านวิกฤตที่เกิดขึ้นไป และหากกล่าวถึงสถานการณ์ในประเทศไทย คงหนีไม่พ้นวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เรียกว่า “ต้มยำกุ้ง” จากวิกฤตดังกล่าวทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบอย่างมาก เช่น การว่างงาน รายได้ต่อหัวลดลง การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างล่าช้า และสวัสดิการสังคมน้อยลง เป็นต้น

หนังสือ “กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์การในสภาวะวิกฤต” เล่มนี้เป็น การถ่ายทอดเรื่องราวของปรากฏการณ์วิกฤตด้านเศรษฐกิจและการเงินในช่วงปลายปี พ.ศ. 2540 ซึ่งสะท้อนเรื่องราวของความอยู่รอดขององค์การ ในหนังสือเล่มนี้ได้นำเสนอให้เห็นถึงผลกระทบจากปรากฏการณ์ดังกล่าวและกรณีศึกษาที่นำมาประกอบนั้นจำแนกเป็นหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานภาคเอกชน รวมทั้งหมด 24 หน่วยงานไว้อย่างน่าสนใจ

ในบทที่ 1 บทนำ เป็นเสมือนการเล่าที่มาที่ไปของการศึกษาวิจัยของผู้เขียน ในบทนี้จึงเป็นการให้รายละเอียดตามรูปแบบรายงานวิจัยที่มีองค์ประกอบการนำเสนอแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง กล่าวถึงความสำคัญของเรื่องที่ศึกษาที่เน้นไปที่การอธิบายถึงการประสบปัญหาวิกฤติการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและการเงินของประเทศไทย ที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างองค์การ การปรับระบบ การสร้างธรรมาภิบาล การสร้างองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ การเสริมพลังอำนาจของพนักงาน ซึ่งแนวคิดทั้งหลายเหล่านี้มีผลผลักดันให้เกิดการปรับตัวขององค์การ ส่วนที่สอง กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ ได้แก่ 1) การศึกษากลยุทธ์การจัดการในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ 2) การศึกษากระบวนการปรับตัวขององค์การในด้านโครงสร้าง บทบาท ภารกิจและระบบการจัดการ 3) การสังเคราะห์ตัวแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ในสภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนที่สาม ขอบเขตและข้อจำกัดในการศึกษา ส่วนที่สี่ แบบแผนในการศึกษาวิจัย ส่วนที่ห้า ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ส่วนที่หก สรุปความ

บทที่ 2 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เนื้อหาในบทที่ 2 นี้เน้นหนักไปที่ภาคทฤษฎีเกี่ยวกับสภาวะวิกฤต โดยในส่วนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงแนวคิด ความหมายของวิกฤตมากขึ้น และเพื่อเข้าถึงการแสวงหาแนวทางการแก้ไขในช่วงสภาวะวิกฤต เนื้อหาในบทนี้ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงแนวคิดการจัดการตามสถานการณ์ ที่อธิบายให้เข้าใจถึงสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างกัน จุดเด่นของแนวคิดนี้คือการทำความเข้าใจวิถีคิดเชิงระบบควบคู่กับกระบวนการบริหารและการวิเคราะห์ปัญหาทางการบริหาร โดยเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาเฉพาะเนื่องจากวิธีการบริหารองค์การในแบบเดิมอาจไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ไม่ใช่แค่เพียงความต้องการสวัสดิการ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรมแล้ว การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดียังต้องคำนึงถึงความสามารถและเรียนรู้บริหารคนเก่งให้คงอยู่กับองค์การซึ่งไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับองค์การภาครัฐ ในขณะที่แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม จะเป็นอีกแนวคิดที่ช่วยให้เข้าใจถึงกลุ่มคนที่ต่อต้านคัดค้านและยอมรับ เพราะในทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นนั้นย่อมมีผลต่อการโยกย้าย สับเปลี่ยน ลดขนาดองค์การ ลดจำนวนบุคลากร ซึ่งอาจก่อให้เกิดการต่อต้านจากพนักงาน และเกิดความไม่เป็นธรรมต่อพนักงาน การจัดการที่มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จึงต้องอาศัยทักษะการเจรจาต่อรองและการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ แนวคิดใหม่ในการทำงาน สำหรับแนวคิดต่อมาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลกับการจัดการในสภาวะวิกฤต ที่แสดงให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ซึ่งการแก้ไขสภาวะวิกฤตจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นจากสำนึกรับผิดชอบต่อปัญหาร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข และต้องการเกิดขึ้นทั้งระดับบนลงล่างและมีการสะท้อนผลความคิดเห็นจากระดับล่างขึ้นบนเพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างมีส่วนร่วม โดยแนวคิดทั้งหมดต่างเป็นแนวคิดพื้นฐาน

ในการทำความเข้าใจสาระสำคัญของการปรับตัวและจัดเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของทุกองค์การในการปรับตัวขององค์การในสภาวะวิกฤต

บทที่ 3 กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์การภาครัฐในสภาวะวิกฤต โดยในบทนี้เป็นการนำเสนอภูมิหลังความเป็นมาของหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 6 หน่วยงาน ที่มีบทบาท ภารกิจ และหน้าที่แตกต่างกัน และสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสำคัญร่วมกันขององค์การภาครัฐ คือ งบประมาณรายได้ภาครัฐลดลงอันเป็นผลจากวิกฤตเศรษฐกิจ จุดเด่นของเนื้อหาในบทนี้คือ การวิเคราะห์การทำงานของหน่วยงานภาครัฐด้วยการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคามของหน่วยงานภาครัฐทั้ง 6 หน่วยงานไว้อย่างชัดเจน

บทที่ 4 กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสภาวะวิกฤต เป็นการนำเสนอภูมิหลังความเป็นมาของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 7 หน่วยงาน ซึ่งได้นำเสนอให้เห็นแนวทางการปรับตัวของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจไว้อย่างน่าสนใจโดยแต่ละหน่วยงานคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพในการบริหารงานให้หน่วยงานรัฐวิสาหกิจสามารถอยู่รอดได้

บทที่ 5 กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์การภาคเอกชนในสภาวะวิกฤต บทนี้ยังคงเป็นการนำเสนอภูมิหลังความเป็นมาของหน่วยงานภาคเอกชนจำนวน 11 หน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวิธีการแก้ไขสภาวะวิกฤตที่ยังคงถึงควมมีประสิทธิภาพในการบริหารงานและการเพิ่มศักยภาพของบุคลากร และเนื่องจากภาคเอกชนได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจอยู่ในระดับสูงเกิดปัญหาขาดสภาพคล่อง หนี้สินและภาวะล้มละลาย สารระที่ผู้อ่านจะได้รับในบทนี้ไม่ใช่เพียงแค่การแก้ไขในสภาวะวิกฤตเท่านั้นแต่จะได้หลักการและแนวคิดการเจรจาต่อรอง การประนีประนอม และการสร้างพันธมิตร ซึ่งเป็นการสรุปจากประสบการณ์จริงของแต่ละหน่วยงาน

บทที่ 6 เป็นการสะท้อนความคิดเห็นของผู้บริหารและพนักงานเกี่ยวกับการจัดการในสภาวะวิกฤต ซึ่งจำแนกเป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รัฐวิสาหกิจ ในด้านการจัดการปฏิบัติการ การตลาด การเงิน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม ความสามารถที่โดดเด่นขององค์การ ตลอดจนกลยุทธ์การดำเนินงานของหน่วยงาน 3 ประเภทข้างต้น โดยกลยุทธ์ขององค์การประเภทหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจให้ความสำคัญกับการรักษาระดับกำไร และการพัฒนาระบบข้อมูลในการวิเคราะห์ทางการเงิน ขณะที่หน่วยงานภาคเอกชนให้ความสำคัญกับการจัดการเรื่องความเสี่ยงและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นจุดเด่นสำคัญของหน่วยงานภาคเอกชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ความสามารถและสามารถจัดการความเสี่ยงได้

บทที่ 7 สรุปและเสนอแนะ ในบทปิดท้ายนี้เป็นการทบทวนถึงผลของสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นกับองค์การ ตลอดจนจำแนกให้เห็นถึงวิธีการจัดการของหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาคเอกชน ต่อสภาวะวิกฤตที่แตกต่างกันในด้านการปรับโครงสร้าง การปรับกลยุทธ์การจัดการ การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยม เพื่อความอยู่รอดขององค์การ การรักษาสถานะของ

องค์การในสภาพแวดล้อมที่ผันผวนเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่าในสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นนั้นส่งผลกระทบต่อองค์การคือ ความกระตือรือร้นและการเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจ และส่งผลกระทบต่อองค์การ ในด้านความอยู่รอดขององค์การ สถานะทางการเงินขององค์การ

อย่างไรก็ตามในหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่เน้นไปที่การศึกษาวิกฤตทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก จึงไม่ได้สะท้อนผลที่เกิดขึ้นในด้านอื่น อาทิ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมการทำงาน และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น จึงเป็นจุดอ่อนของการถ่ายทอดเรื่องราวด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมการทำงาน เพราะวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2540 ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจขององค์การเพียงอย่างเดียว ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมการทำงานของพนักงาน และยังคงส่งผลไปถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจด้วย เช่น การถูกไล่ออกจากงาน สภาพความขัดแย้งของประชาชน ภาวะข้าวยากหมากแพง จำนวนคนจนเพิ่มสูงขึ้น ภาวะล้มละลายของบริษัทเอกชน การก่ออาชญากรรมและภาวะหนี้สินของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้มีฐานความรู้จากการวิจัยที่มีจุดเด่นคือ เป็นการศึกษาทั้งการวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพและการหียบยกประเด็นทั้งในภาคทฤษฎีและกรณีศึกษาเกี่ยวกับการจัดการสภาวะวิกฤตซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจและมีงานที่ศึกษาในด้านนี้จำนวนไม่มากนัก และเมื่อนำมาศึกษาเป็นกรณีศึกษาในแต่ละหน่วยงานนั้นยิ่งแสดงให้เห็นถึงแง่คิดในการปรับตัวขององค์การทั้งจากภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชนในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลวัตและการได้รับอิทธิพลจากวิกฤตเศรษฐกิจที่กดดันต่อองค์การ ทำให้้องค์การต้องมีการขับเคลื่อนองค์การด้วยการใช้ความรู้และการผลิตนวัตกรรมเพื่อการรักษาไว้ซึ่งความอยู่รอดขององค์การ แต่ละ้องค์การอยู่รอดในสภาวะวิกฤตได้อย่างไร หนังสือเล่มนี้จะไขคำตอบให้ผู้อ่านทุกท่านได้เข้าใจถึงที่มาที่ไปและการดำรงอยู่ขององค์การ ตลอดจนการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภัยคุกคามของหน่วยงานไว้ที่น่าสนใจ

เอกสารอ้างอิง

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2553). กลยุทธ์การจัดการและการปรับตัวขององค์การในสภาวะวิกฤต (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Ritchie, Brent W. (2004). Chaos, crises and disasters: A Strategic approach to crisis management in the tourism industry. *Tourism Management*, 25, 669-683.

การพัฒนาแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่อง ท้องถิ่นนครปฐมสำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วิทยาเขตกำแพงแสน

THE DEVELOPMENT OF SUPPLEMENTARY ENGLISH READING MATERIAL
ON CONTENTS OF NAKHON PATHOM FOR MATTAYOMSUKSA-TWO
STUDENTS AT KASETSART UNIVERSITY LABORATORY SCHOOL ON
KAMPHAENGAEN CAMPUS

ปราณี สุทธิพงศ์เกียรติ/PRANEE SUTTIPONGKIAT¹

วิไลรัตน์ คีรินทร์/WILAIRAT KIRIN²

ณัฐกาญจน์ อ่างทอง/NATTAKARN ANGTONG³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่องท้องถิ่นนครปฐมที่ได้พัฒนาขึ้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐม 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง และ 3) แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การทดสอบค่าที เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริม

¹นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²รองศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³อาจารย์ ดร., ข้าราชการบำนาญ, อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

การอ่านภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่องท้องถิ่นนครปฐมมีค่า 80.53/83.44 ซึ่งถือว่ามีประสิทธิภาพดีมาก 2) ความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับดีต่อแบบฝึกเสริมการอ่าน ภาษาอังกฤษ

คำสำคัญ: สื่อการอ่าน เรื่องท้องถิ่นนครปฐม ภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The purposes of this research were to construct and test the efficiency of supplementary English reading material for Mattayomsuksa – two students; to compare students' English reading ability before and after using the supplementary English reading material, and to study students' opinions toward the supplementary English reading material .The sample consisted of one randomly selected class of 40 Mattayomsuksa-two students of Kasetsart University Laboratory School, Kamphaengsaen Campus, Nakhon Pathom, studying during the second semester of academic year 2011. The instruments were eight reading lessons based on contents of Nakhon Pathom, an English reading achievement test and a questionnaire used for surveying students' opinions toward the supplementary English reading material. Statistics used were percentage, mean, standard deviation and t-test. The results of the study were: 1) The overall efficiency of the supplementary English reading material based on contents of Nakhon Pathom was 80.53/ 83.44, which was considered a very high level. 2) The students' English reading ability after using the supplementary English reading material was significantly higher than before using the supplementary English reading material at a .05 level. 3) The students' opinions toward the constructed supplementary English reading material were high.

Keywords: reading material, contents of nakhon pathom, English

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจ และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ อันจะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น สามารถเรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งเข้าใจองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220)

การอ่านเป็นทักษะที่ผู้เรียนใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะฟัง พูด และเขียน เช่น ต้องอ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากสินค้า ตลอดจนตำราวิชาการหรือหนังสือเพื่อความรู้ความบันเทิงต่าง ๆ ที่เป็นภาษาอังกฤษ การอ่านยังเป็นทักษะที่สามารถเชื่อมโยงและบูรณาการกับทักษะอื่น ๆ ได้ง่าย เพราะผู้อ่านย่อมจะนำเอาข้อมูลจากสิ่งที่อ่านมาใช้ประโยชน์ในการสื่อสารกับผู้อื่นในรูปแบบต่าง ๆ ได้ แอลเลน และริเบคคา (Allen and Rebecca, 1979: 249) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่ช่วยพัฒนาบุคคล ช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ อีกทั้งเป็นทักษะที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ใช้มากในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและความกระตือรือร้นในการเรียน

วิสาข์ จัติวัตร (2543: 1) กล่าวว่าความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเน้นหนักที่ทักษะการอ่าน แต่ผลการสอนอ่านยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ในโรงเรียนต่าง ๆ ผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จากงานทะเบียนของโรงเรียนพบว่านักเรียนส่วนมากมีระดับความสามารถในด้านการอ่านภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจ อีกทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2553 พบว่านักเรียนมีคะแนนโอเน็ตเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษต่ำที่สุด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1, 2554: 35) การที่นักเรียนส่วนมากมีความสามารถในทักษะการอ่านไม่สูงนั้น อาจเป็นเพราะยังขาดวิธีการหรือเทคนิคที่เหมาะสมในการที่จะช่วยให้มีประสิทธิภาพในการอ่านเพิ่มขึ้น (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2536: 157) โกวิทช์ ไกยสิทธิ์ (2531 อ้างถึงใน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2544: 70) ได้กล่าวถึงปัญหาของการอ่าน สรุปได้ว่านักเรียนบางคนอ่านแล้วไม่เข้าใจ จับใจความไม่ได้ เป็นเหตุให้เกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน

ในการเรียนภาษาต่างประเทศ โปสต์ และแรทเทต (Post and Rathet, 1996: 12) เสนอแนวคิดว่าการใช้สื่อที่มีเนื้อหาที่นักเรียนคุ้นเคยจะช่วยให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าเนื้อหาที่นักเรียนขาดความรู้พื้นฐาน การใช้เนื้อหาที่นักเรียนรู้จักมาก่อน จะทำให้นักเรียนได้ประโยชน์ และสามารถเข้าใจภาษาออกเรื่องราวที่อยู่ใกล้ตัวได้ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวของตัวเอง ค่านิยมและความเชื่อในสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนภาษา

แก่นักเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนยังได้เรียนรู้จุดมุ่งหมายของการเรียนภาษาว่าเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ภาษาได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุเมลฮาร์ท (Rumelhart, 1981: 22-23) ที่อธิบายเกี่ยวกับทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema theory) ว่าความเข้าใจในการอ่านจะเกิดขึ้นได้หากผู้อ่านมีความรู้ทางภาษาศาสตร์ (linguistic knowledge) และความรู้ทั่วไป (general knowledge of the world) ในขณะที่อ่าน ผู้อ่านใช้โครงสร้างความรู้เดิมทั้งด้านภาษาและความรู้ทั่วไปที่มีอยู่พร้อมแล้วมาช่วยในการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน

การนำเนื้อหาที่นักเรียนสนใจและเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของตนเองมาสอนเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนได้ เพราะมีเนื้อเรื่องดังกล่าวมีตัวละคร สถานที่ สถานการณ์ และประวัติศาสตร์ที่นักเรียนคุ้นเคย (Brock, 1990: 23) นอกจากนี้ เนส (Ness, 1997: 49) พบว่าปัญหาที่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในต่างประเทศพบมากก็คือ การขาดสื่อการสอนภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความสนใจของผู้เรียน จึงได้เสนอวิธีการแก้ปัญหาโดยการนำสื่อ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หรือแผนที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้สัมผัสเนื้อหาที่คุ้นเคยและเป็นภาษาอังกฤษที่ไม่ยากนัก ซึ่งสอดคล้องกับ สุรินทร์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2544: 16) ที่เสนอให้นำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างเป็นแบบฝึกพัฒนาการอ่านของนักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลในสังคมที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น วัฒนธรรมท้องถิ่นของบุคคลในสังคมเหล่านั้นสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาการอ่านได้เป็นอย่างดี

ปัจจุบันหลักสูตรเปิดโอกาสให้ผู้สอนปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นอยู่แล้ว โดยให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นอย่างกว้างขวางและมีอิสระพอสมควร ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1, 2551: 3) ซึ่งข้อกำหนดของหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐาน, 2546 ก., 2546 ข., 2548 ก., 2548 ข.; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามการประเมินผล, 2548; สุกิมล ว่องวานิช และนางลักษณ วิรัชชัย, 2547; Nutravong, 2002; Kittisunthorn, 2003) ที่พบว่าหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดเด่นหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษา ทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น มีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน

กล่าวได้ว่านครปฐมเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน มีโบราณสถานและโบราณวัตถุ มีศิลปวัฒนธรรม และความเจริญในด้านต่าง ๆ ทั้งภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยว สามารถนำเนื้อหาที่น่าสนใจมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้ การสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจากเรื่องใกล้ตัวในท้องถิ่นของผู้เรียนในจังหวัดนครปฐมจะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจ รักท้องถิ่น รู้ซึ่งถึงคุณค่า ความหมาย และเห็นความสำคัญของเรื่องราวในจังหวัดบ้านเกิดของตน อีกทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ก่อให้เกิดความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมจังหวัดของตนได้อย่างภาคภูมิใจ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม จากคำขวัญประจำจังหวัดที่กล่าวว่า “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน” (องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม, 2554) มาสร้างเป็นบทเรียนในรูปแบบฝึกเสริมการอ่านประกอบการเรียนการสอนวิชาอังกฤษ (อ 22101) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เนื่องจากเป็นคำขวัญที่ประกอบด้วยสิ่งสำคัญและมีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักกันดีของชาวจังหวัดนครปฐม มีความหลากหลายสามารถนำมาสร้างเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful unit of learning) ได้ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและความต้องการที่หลากหลายของผู้เรียนตามรูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ เห็นคุณค่าในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นของตน ซึ่งสามารถนำความรู้ดังกล่าวมาช่วยในการอ่านภาษาอังกฤษได้ง่ายขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ตามเกณฑ์ 75/75 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ, 2520: 136)
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (quasi-experimental design) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ22101) ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 40 คน รวมจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ 22101) ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนจังหวัดนครปฐม ได้มาโดยการสุ่มห้องเรียนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายมา 1 ห้อง ได้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถื่นนครปฐม

ตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถื่นนครปฐม จำนวน 8 บท และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึก จำนวน 8 แผน

2. แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษจำนวน 1 ฉบับ เพื่อใช้ทดสอบก่อนและหลังการเรียน

3. แบบสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างและพัฒนาแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถื่นนครปฐมดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวการสร้างสื่อการเรียนการสอนของนูแนน (Nunan, 1995) และเสงี่ยม ไตรรัตน์ (2534, 2538) รวมทั้งศึกษาลักษณะการสร้างแบบฝึกหัดการอ่านภาษาอังกฤษจากแบบเรียนตำราระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้แก่ To the Top 2 (Mitchell), Project 2 (Hutchinson) โดยศึกษาด้านการกำหนดจุดประสงค์ และการวางกรอบเนื้อหาบทเรียน

2. ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) ซึ่งเป็นระดับก้าวหน้าตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และ คำอธิบายรายวิชาจากสาระหลักและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อเรียบเรียงเป็น จุดประสงค์ที่เกี่ยวกับทักษะการอ่านสำหรับรายวิชาภาษาอังกฤษ (อ 22101) ระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2

3. คัดเลือกบทอ่านภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับเรื่องท้องถิ่นของจังหวัดนครปฐม จาก เอกสารต่าง ๆ ได้แก่ แผ่นพับประชาสัมพันธ์ หนังสือ นิตยสาร วารสาร ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยให้สอดคล้องกับคำขวัญประจำจังหวัดคือ “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามหวานมัน สนามจันทร์งามล้น พุทธมณฑลคู่ธานี พระปฐมเจดีย์เสียดฟ้า สวยงามตาแม่น้ำท่าจีน” ได้บทอ่าน ที่มีลักษณะหลากหลาย และสอดคล้องกับหัวเรื่องต่าง ๆ (Topics) ของแก่นสาร (theme) สำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจัดทำเป็น หัวข้อบทเรียนจำนวน 7 หัวข้อ และเพิ่มหัวข้อเกี่ยวข้องกับเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อแนะนำจังหวัดนครปฐม อีก 1 หัวข้อรวมทั้งสิ้น 8 หัวข้อ หรือ 8 บทเรียน

4. ศึกษาองค์ประกอบทางภาษาที่สอดคล้องกับบทอ่านแต่ละบท เพื่อกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ทักษะการอ่านให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ที่เกี่ยวกับทักษะการอ่านสำหรับ รายวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

5. สร้างตารางกำหนดเนื้อหาที่ประกอบด้วยชื่อเรื่อง ความสอดคล้องของบทอ่าน กับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ องค์ประกอบทางภาษา กิจกรรมการเรียน การสอน และการประเมินผล

6. นำตารางกำหนดเนื้อหาและบทอ่านทั้ง 8 บทไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ชาวต่างชาติตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของบทอ่านกับสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ องค์ประกอบทางภาษา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล จากนั้นนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการสอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษา มากกว่า 10 ปี และผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติรวมจำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ เพื่อคำนวณค่าดัชนีของความสอดคล้อง (IOC)

7. สร้างแบบฝึกเสริมการอ่านตามตารางกำหนดเนื้อหาของแต่ละบทเรียนจำนวน 8 บท โดยมีขั้นตอนการสอนของแต่ละบทที่วิเคราะห์จากแนวการสอนของบาร์เน็ต (Barnett, 1989: 113 - 143) ฮาร์เมอร์ (Harmer, 1990: 45-46) และลิว และคินเซอร์ (Leu and Kinzer, 1995: 78-79) ดังนี้

7.1 ขั้นเตรียมการก่อนการอ่าน (Pre-reading) เพื่อแจ้งจุดประสงค์ กระตุ้นความรู้เดิม เรียนรู้คำศัพท์ใหม่และฝึกฝนเทคนิคการอ่านแบบต่าง ๆ ด้วยกิจกรรมเพื่อการสื่อสาร เช่น การอภิปรายในชั้นเรียน การจับคู่ การระดมสมอง การเติมข้อมูลในช่องว่างหรือตาราง

7.2 ขั้นการอ่าน (While-reading) โดยการอ่านบทอ่านแล้วจับคู่และเลือกคำตอบที่ ถูกต้องเป็นรายบุคคล เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจเรื่องที่ย่านด้วยทักษะการอ่านแบบ

ต่าง ๆ ได้แก่ การหาใจความสำคัญและรายละเอียด การเดาคำศัพท์จากบริบท การหาความหมาย จากคำสรรพนาม การเรียงลำดับเหตุการณ์ การหาจุดมุ่งหมายของผู้เขียน

7.3 ขั้นหลังการอ่าน (Post-reading) เป็นกิจกรรมตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน กิจกรรมที่ทำอาจเป็นการถ่ายโอนไปสู่ทักษะอื่น ๆ เช่น ทักษะการพูดและเขียนได้ ซึ่งอาจให้นักเรียน ฝึกทำงานเดี่ยว เป็นคู่ หรือกลุ่มเล็กเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน หรือถ่ายโอนข้อมูลจาก เนื้อหาที่อ่านเพื่อทบทวนเนื้อหาหรือทักษะที่ได้เรียนไปแล้ว

7.4 ขั้นประเมินผล (Evaluation) โดยการทดสอบความสามารถในการอ่านจากเรื่อง ที่อ่าน

8. นำแบบฝึกเสริมการอ่านทั้ง 8 บทที่สร้างขึ้นพร้อมกับตารางกำหนดเนื้อหาไปตรวจสอบความเหมาะสมและถูกต้องตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้

แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ ผู้วิจัย มีวิธีการสร้างและพัฒนาดังต่อไปนี้

1. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสร้างจากคู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น) ให้สอดคล้องกับตารางกำหนดเนื้อหา ซึ่งประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง สาระการเรียนรู้ (Vocabulary, Language Function, Language Form) และกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการก่อนการอ่าน ขั้นการอ่าน ขั้นหลังการอ่าน และขั้นประเมินผล

2. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้ภาษา และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างและพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวทางการสร้างแบบทดสอบของอัจฉรา วงศ์โสธร (2539) ฮีตัน (Heaton, 1990) และแฮร์ริส และแมคแคน (Harris and McCan, 1994)

2. สร้างตารางกำหนดเนื้อหาแบบทดสอบ (Table of Test Specifications) ให้สอดคล้องกับองค์ประกอบทางภาษาในตารางกำหนดเนื้อหา

3. สร้างข้อสอบวัดความสามารถในการอ่านจากตารางกำหนดเนื้อหาข้อสอบ โดยข้อสอบเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ รวม 40 คะแนน

4. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าแบบทดสอบที่สร้างขึ้นมานั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดในตารางกำหนดเนื้อหาข้อสอบหรือไม่ จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมทางด้านเวลา ความชัดเจนของคำสั่ง ความยากง่ายของภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม แล้วจึงนำไปใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน เป็นครั้งที่สอง โดยนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ
ผู้วิจัยมีวิธีการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษากรอบการประเมินแบบฝึกตามวิธีการของเบสท์ (Best, 1986: 181)
2. สร้างข้อความที่สอบถามความคิดเห็นต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษในด้านเนื้อหา กิจกรรมตามขั้นตอนการเรียนรู้ และคุณประโยชน์ รวมจำนวนทั้งสิ้น 14 ข้อ โดยมี 5 ระดับ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามและรูปแบบของภาษา

4. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการตรวจแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ในขั้นทดลองรายบุคคลและกลุ่มย่อย โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามหลังการเรียนรู้จากแบบฝึกแต่ละบท รวม 8 ฉบับ

5. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผ่านการทดลองใช้ในขั้นทดลองรายบุคคลและกลุ่มย่อย มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach)

6. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้หาค่าความเชื่อมั่นและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในขั้นการทดลองภาคสนาม จำนวน 40 คน โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามหลังการเรียนรู้จากแบบฝึกการอ่าน เพื่อนำผลจากความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาแบบฝึกการอ่านภาษาอังกฤษต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. คำนวณหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านตามเกณฑ์ 75/75 จากสูตร E1/E2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ, 2520: 136-137)
2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึก โดยการใช้การทดสอบที (t-test)
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นรายข้อซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า โดยการนำค่าระดับที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลความหมาย ค่าระดับตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1986: 181-182)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถื่นนครปฐม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน” นำเสนอ 3 ตอน ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านเรื่องท้องถื่นนครปฐมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาประสิทธิภาพแบบฝึก 2 ชั้นตอน ดังนี้

1.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน ทำแบบทดสอบทำยบทของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนจบแต่ละบททั้ง 8 บท ซึ่งมีคะแนนเต็มบทละ 10 คะแนน จากนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละของคะแนนและจัดลำดับคะแนนเฉลี่ยของแบบฝึกแต่ละบท ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ
แต่ละบท

บทที่	เนื้อหา	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D	ร้อยละ	ลำดับที่
1	Amazing Nakhon Pathom	10	7.75	1.01	77.5	8
2	Sweet Pomelo	10	8.03	1.03	80.25	6
3	White Fragrant Rice	10	8.20	0.99	82.00	2
4	Beautiful Maiden	10	8.13	0.88	81.25	3
5	Delicious Khaolam	10	8.35	1.08	83.5	1
6	Fascinating Sanamchan Palace	10	7.83	0.81	78.25	7
7	Putta Monthon Buddhist Center	10	8.08	0.83	80.75	4
8	Skyline Prapathom Chedi and The Beautiful Thacheen River	10	8.08	0.92	80.75	5

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนในแบบฝึก 8 บท โดยมีบทเรียนที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป 6 บทเรียนตามลำดับดังนี้ คือ บทที่ 5 Delicious Khaolam (83.5%) บทที่ 3 White Fragrant Rice (82.00 %) บทที่ 4 Beautiful Maiden (81.25%) บทที่ 7 Putta Monthon Buddhist Center บทที่ 8 Skyline Prapathom Chedi and The beautiful Thacheen River (80.75%) และบทที่ 2 Sweet Pomelo (80.25%) ส่วนบทเรียนที่นักเรียนทำคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดคือ บทที่ 1 Amazing Nakhon Pathom (77.5 %) รองลงมาคือ บทที่ 6 Fascinating Sanamchan Palace (78.25%)

1.2 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ โดยหาค่าร้อยละของคะแนนจากการทำแบบทดสอบรายบทในแบบฝึกทั้ง 8 บท และค่าร้อยละของคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน ผลการวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทำคะแนนจากแบบทดสอบรายบทได้คะแนน 2,577 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3,200 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 80.53 และทำคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนได้คะแนนรวม 1,335 คะแนน จากคะแนนเต็ม 1,600 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.44 ดังนั้นประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ

ในขั้นทดลองภาคสนามมีค่าเท่ากับ 80.53/83.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 แสดงว่าแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 40 คน ทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลองซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกัน คะแนนเต็ม 40 คะแนน จากนั้นจึงหาผลต่างของคะแนน (\bar{X}) จากการทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งมาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) จากแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างโดยการทดสอบที (t-test)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	\bar{D}	t	Sig
ก่อนเรียน	40	22.35	6.06	11.05	15.16	0.00
หลังเรียน	40	33.38	3.09			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเท่ากับ 33.38 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนการทดลองใช้แบบฝึกภาษาอังกฤษที่มีค่าเท่ากับ 22.35

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐม

ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษในด้านเนื้อหา กิจกรรมและคุณประโยชน์ จำนวน 14 ข้อ หลังจากเรียนจากแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษจบในแต่ละบท รวมทั้งสิ้น 8 ครั้ง จากนั้นนำค่าระดับคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลความหมายค่าระดับตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์สรุปโดยภาพรวมได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เมื่อพิจารณาเป็นรายบทเรียน จะเห็นได้ว่าบทเรียนที่มีค่าระดับเฉลี่ยสูงสุดคือ บทที่ 8

Skyline Prapathom Chedi and the Beautiful Thacheen River ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมาเป็นบทที่ 7 Buddhamonthon Buddhist Center ($\bar{X} = 4.05$) บทที่ 6 Fascinating Sanamchan Palace ($\bar{X} = 4.01$) บทที่ 5 Delicious Sticky Rice in Bamboo ($\bar{X} = 3.95$) บทที่ 4 Beautiful Maiden ($\bar{X} = 3.95$) บทที่ 3 White Fragrant Rice ($\bar{X} = 3.90$) บทที่ 2 Sweet Pomelo ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับ และบทที่ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือบทที่ 1 Amazing Nakhon Pathom ($\bar{X} = 3.78$)

จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษพบว่า ข้อที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากทั้ง 8 บท คือ ข้อที่ 4 เนื้อหาที่คุ้นเคยทำให้ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.24$) ส่วนข้อที่ได้รับความนิยมต่ำสุดจากทั้ง 8 บท คือ ข้อที่ 8 ชั้นหลังการอ่าน มีกิจกรรมเพียงพอที่จะฝึกฝนให้ข้าพเจ้ามีความรู้ด้านการอ่านเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 3.67$) นอกจากนี้ความคิดเห็นของนักเรียนมีค่าระดับเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ระหว่าง 3.67 – 4.24 มีค่าระดับเฉลี่ย (\bar{X}) รวมทั้ง 8 บทคือ 3.96 แสดงว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.53/83.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้คืออยู่ในเกณฑ์ดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของกรรณา จันทรังาม (2548: ก) เสาวนีย์ ลิขิตพงษ์วิทย์ (2549: ก) อมรรัตน์ นัดดาหลง (2551: ก) เป็นต้น ที่พบว่าประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่าเป็นเพราะแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษพัฒนาขึ้นจากแนวคิดของนักการศึกษา จากตัวอย่างแบบเรียน ตำรา งานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ จากการวิเคราะห์การจัดสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับชั้นที่ 3 ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และได้ผ่านการทดลองและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่มีความเหมาะสม ตั้งอยู่บนแนวทางการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ส่งเสริมให้นักเรียนกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีเป้าหมาย ตรงตามความต้องการของนักเรียน และเป็นภาษาที่เป็นตัวอย่างภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน (เสงี่ยม โตรัตน์, 2534: 95) ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อการสื่อสารอย่างมีหลักเกณฑ์และหลักการ เป็นขั้นตอน ต้องใช้ความคิดอย่างเป็นระบบขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน เพื่อนและครูผู้สอน ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจด้วยตนเองและสามารถถ่ายทอดความรู้ไปใช้ในการทดสอบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของกลุ่มตัวอย่างหลังจากเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมีเหตุผลมาจากแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐมนี้เป็นแบบฝึกเกี่ยวกับท้องถิ่นของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจในบทเรียน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมที่เกี่ยวกับท้องถิ่นได้ และแบบฝึกเสริมการอ่านนี้พัฒนาขึ้นจากเอกสารจริง ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจที่จะอ่าน

แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีบทอ่านที่คัดเลือกให้สอดคล้องกับคำขวัญประจำจังหวัดนครปฐมซึ่งเป็นท้องถิ่นของนักเรียนเองและผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหา หน้าที่ และความเหมาะสมของระดับภาษาจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมขึ้นก่อนอ่านและได้อ่านบทอ่านภาษาอังกฤษที่คุ้นเคยเป็นภาษาไทยแล้วสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมที่มีอยู่บูรณาการผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ครูเตรียมไว้ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพตามแนวคิดในการจัดกิจกรรมขึ้นก่อนการอ่านของบาร์เน็ต (Barnett, 1989: 113-143) และฟิลลิปส์ (Phillips, 1984 quoted in Hadley 2001: 207-208) ที่เสนอให้ใช้กิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้โครงสร้างความรู้เดิม และสอดคล้องกับหลักทฤษฎีโครงสร้างความรู้ (Schema theory) ของเพียเจต์ (Piaget, 1952 cited in Flavell, 1963: 47-58) ที่กล่าวว่าความรู้เดิมของบุคคลเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องที่จะนำมาอ่านจะช่วยให้บุคคลเข้าใจในการอ่านได้ดีขึ้น ผู้อ่านที่มีโครงสร้างเนื้อหาทางปัญญาที่สอดคล้องกับเรื่องที่จะอ่านจะรับรู้ได้เร็วกว่าผู้อ่านที่ไม่เคยมีประสบการณ์ความรู้ทางเนื้อหานั้น ๆ มาก่อน

แบบฝึกที่พัฒนาขึ้น เป็นบทอ่านที่เป็นเอกสารจริง (Authentic texts) ที่มาจากแหล่งที่มีความหลากหลาย เช่น แผ่นพับ นิตยสาร วารสาร ข่าวสาร อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นบทอ่านที่มีเนื้อหาที่ให้ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ความบันเทิง อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจที่จะอ่าน เนื่องจากมีภาพประกอบที่นักเรียนคุ้นเคย เช่น ภาพของแหล่งท่องเที่ยวหรือสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัด เป็นต้น จึงทำให้รูปแบบของสื่อมีความน่าสนใจ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณา จันทร์งาม (2548) ทำการศึกษาเพื่อหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารที่สร้างโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพดีมาก นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงขึ้น และมีความคิดเห็นต่อแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารที่สร้างโดยใช้เอกสารจริงจากอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นอยู่ในระดับสูงทุกบทเรียน นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยของเสาวนีย์ ลิขิตพงษ์วิทย์ (2549: ก) ที่ทำการวิจัยเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะอ่านภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่น

โดยใช้เอกสารจริงเกี่ยวกับท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปากท่อวิทยาคม จังหวัดราชบุรี เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะอ่านเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกเสริมทักษะอ่านภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้เอกสารจริงเกี่ยวกับท้องถิ่นมีประสิทธิภาพดีมาก ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะอ่านสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึกและนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกทักษะการอ่าน

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษพบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ระหว่าง 3.67-4.24 และมีค่าความคิดเห็นเฉลี่ยรวม 3.96 เมื่อพิจารณาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเป็นรายบทพบว่าโดยภาพรวมในทุกบทนักเรียนมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับดี โดยมีค่าระดับเฉลี่ย (\bar{X}) อยู่ระหว่าง 3.78 - 4.19 และมีค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยรวม 3.96 ($\bar{X}=3.96$) ซึ่งแต่ละบทสามารถจัดลำดับระดับความคิดเห็นได้ดังนี้ บทที่ 8 Skyline Prapathom Chedi and the Beautiful Thacheen River ($\bar{X} = 4.19$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันเนื่องมาจากบทเรียนนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติของพญากง พญาพาน ซึ่งเป็นตำนานที่เกี่ยวข้องกับองค์พระปฐมเจดีย์ พระเจดีย์พระประโทน และตำบลดอนยายหอม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจประวัติของพญากง พญาพานก่อนเรียนจึงมีแรงจูงใจไปศึกษาหาข้อมูลจากหนังสือ สิ่งพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ มาก่อนเรียนด้วยแบบฝึก ดังนั้นเมื่อได้อ่านบทอ่านที่มีภูมิหลังมาก่อน ผู้เรียนสามารถคาดเดาคำศัพท์ใหม่ เรียงลำดับเหตุการณ์ตามเรื่องที่อ่าน ในแบบฝึกได้ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นด้วย ดังเช่นผลงานวิจัยมานพ พุ่มจิตร (2544: ก) ที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหนองแก จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อแบบฝึกอยู่ในระดับสูงทุกบทเรียน

ส่วนบทเรียนที่มีค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ บทที่ 1 Amazing Nakhon Pathom ($\bar{X} = 3.78$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเรียนบทเรียนแรก แม้จะเป็นเนื้อหาที่คุ้นเคย ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้เดิมได้ แต่เป็นบทอ่านที่นำมาจากเอกสารจริงซึ่งมีเนื้อหาค่อนข้างยาว และคำศัพท์ค่อนข้างยาก ทำให้ต้องใช้ความอดทนและความพยายามสูงกว่าปกติ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกหมกมุ่นกำลังใจที่จะทำความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับสุรพล พยอมแย้ม (2540: 19) ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาพื้นฐานการศึกษาว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากน้อย

เพียงใดขึ้นอยู่กับความพร้อมทางจิตใจของผู้เรียน ถ้าผู้เรียนยังไม่พร้อม การฝึกฝนให้เกิดการเรียนรู้จะเป็นไปได้ยาก การรอให้พร้อมหรือสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการอ่าน โดยคำนึงถึงการเริ่มต้นจัดเนื้อหาบทเรียนจากระดับง่าย ๆ ก่อนจะถึงเนื้อหาที่ซับซ้อน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการอ่านง่าย ประสบความสำเร็จง่าย มีความพร้อมและกำลังใจที่จะเรียนรู้การอ่านต่อไป (Leu and Kinzer, 1995: 191)

ผลการวิเคราะห์พบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเนื้อหา เนื้อหาที่คุ้นเคยทำให้ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 อาจเป็นผลมาจากการที่แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษพัฒนาขึ้นจากเรื่องในท้องถิ่นของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนมีความรู้เดิมบางส่วนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ทำให้มีแรงจูงใจในการเรียน จากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการสอนภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ชอบเรียนการอ่าน เนื่องจากเป็นทักษะที่ยากและหากเนื้อหาของบทอ่านไม่สร้างความสนใจของผู้เรียนด้วยแล้ว ยิ่งส่งผลให้การฝึกอ่านไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการสอนอ่านที่ดีนั้น เนื้อหาที่นำมาสอนควรเป็นเนื้อหาที่คุ้นเคย ดังที่เนส (Ness, 1997: 49) ได้เสนอไว้ว่าควรจัดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความสนใจของผู้เรียน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นประโยชน์ของแบบฝึกเสริมการอ่านที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่นแล้วว่าจะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน อีกทั้งก่อให้เกิดความผูกพันกับท้องถิ่นที่อาศัยมากยิ่งขึ้น

ความคิดเห็นที่ได้รับค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านกิจกรรม หลังการอ่านมีกิจกรรมเพียงพอที่จะฝึกฝนให้ข้าพเจ้ามีความรู้ด้านการอ่านเพิ่มขึ้น ($X=3.67$) อาจเนื่องมาจากแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษนี้เป็นแบบฝึกที่มีวัตถุประสงค์ปลายทางให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้ภายในเวลาอันจำกัด ทำให้ความน่าสนใจกิจกรรมลดลง โดยแต่ละบทเรียนจะมีกิจกรรมที่ไม่แตกต่างกันมากนักเพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนเกิดความคล่องแคล่วในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards, 1997) ราส (Rass, 2001) มานพ พุมจิตร์ (2544) แฮริส และซิเพย์ (Harris and Sipay, 1979: 141-142) และนูนาน (Nunan, 1995: 4-7) ที่เสนอแนะให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย สนุกสนาน น่าสนใจ ยืดหยุ่นเวลาได้ และสถานการณ์ในบทเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนาแบบฝึก และการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรทำสื่อเทคโนโลยีที่มีในโรงเรียนเข้ามาช่วยเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียนต่อแบบฝึกเสริมทักษะ เช่น การเชื่อมระบบคอมพิวเตอร์เข้ากับโทรทัศน์เพื่อให้นักเรียนนั่งห้องได้มองเห็น ถ้าโรงเรียนมีเครื่องฉาย (projector) หรือ เครื่องฉายภาพทึบแสง (visualizer) ก็ยิ่งสร้างความสนใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ควรบูรณาการการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้ความรู้ที่กว้างขึ้นและเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาที่แต่ละคนสนใจหรือต้องการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีเป้าหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง โดยอาจทำการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน (need analysis) เพื่อเลือกเรื่องหรือหัวข้อที่แต่ละคนสนใจก่อนตามแนวทางการสร้างแบบฝึกของนักการศึกษา อาทิ เช่น อมรรัตน์ นัดดาหลง (2551: 170) และนูแนน (Nunan, 1995: 131-132)

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อเสริมภาษาอังกฤษจากเรื่องท้องถิ่นของนักเรียนให้เป็นบทเรียนสำเร็จรูป (module) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) หรือการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self learning)

สรุป

แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษเรื่องท้องถิ่นนครปฐม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจำนวน 8 บท มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.53/83.44 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก นักเรียนมีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่องท้องถิ่นนครปฐม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อแบบฝึกเสริมการอ่านภาษาอังกฤษ เรื่องท้องถิ่นนครปฐม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรอุณา จันทรงาม. (2548). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมการอ่านเพื่อการสื่อสารโดยใช้เอกสารจากอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2520). **ระบบสื่อการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานพ พุ่มจิตร์. (2544). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดหนองแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิสาข์ จิตวิวัฒน์. (2543). **การสอนอ่านภาษาอังกฤษ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1. (2551). **เอกสารกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น นครปฐม**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- _____. (2554). **เอกสารกลุ่มนโยบายและแผนลำดับที่ 6/2554**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **ข้อเสนอยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เชนจูรี่.
- สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล. (2548). **การติดตามปัญหาอุปสรรคการใช้หลักสูตร ชั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544**. กรุงเทพฯ: สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). **รายงานการวิจัยการใช้หลักสูตรการศึกษา ชั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้สอน**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2548). **รายงานการวิจัยโครงการวิจัยเชิงทดลองกระบวนการสร้างหลักสูตร สถานศึกษาแบบอิงมาตรฐาน**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2546). **สรุปความคิดเห็นจากการประชุมเสวนาหลักสูตรชั้นพื้นฐาน 5 จุด**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- _____. (2546). **สรุปผลการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2544). **เทคนิคการวิจัยด้านการอ่าน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุมิตรา อังวัฒนกุล. (2536). **แนวคิดและเทคนิควิธีการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พยอมแย้ม. (2540). **จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวิมล ว่องวานิช และนางลัดขันธ์ วิรัชชัย. (2547). **การประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 พหุกรณีศึกษา**. ใน **เอกสารการประชุมทางวิชาการการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้** (19-20 กรกฎาคม). กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (อัดสำเนา).
- เสงี่ยม ไตรรัตน์. (2534). **การวิเคราะห์แบบเรียนภาษาอังกฤษ**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- _____. (2538, ตุลาคม-ธันวาคม). **แนวคิดในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ**. **สารพัฒนาหลักสูตร**, 15 (123), 48-56.

- เสาวนีย์ ลิขิตพงษ์วิทย์. (2549). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษตามหลักสูตร
ท้องถิ่นโดยใช้เอกสารจริงเกี่ยวกับท้องถิ่น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
(อ33101) โรงเรียนปากท่อวิทยาคม อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษา
ต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครปฐม. (2554). **คู่มือท้องถิ่นนครปฐม**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- อมรรัตน์ นัดดาหลง. (2551). การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหา
เกี่ยวกับท้องถิ่น จังหวัดตราด สำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนเนินทราย
วิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- อัจฉรา วงศ์โสธร. (2539). **เทคนิคการสร้างข้อสอบภาษาอังกฤษและการประเมินการใช้ภาษา
เพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- Allen, E. D. & Rebecca, M. (1979). *Classroom techniques: foreign language and English
as a second language*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
- Barnett, M. A. (1989). *More than meets the eyes*. New Jersey: Prentice Hall.
- Best, W. J. (1986). *Research in education* (5th ed). Englewood Cliffs: Prentice Hall.
- Brock, N. M. (1990, July). The case for localized literature in the ESL classroom. *English
Teaching Forum*, 28 (3), 20-25.
- Edwards, S. A. (1997, August). A writing box for every child changing strategies for teaching
writing in a first and second grade classroom. *Dissertation Abstracts
International*, 55 (8), 374A.
- Flavell, J. H. (1963). *The development psychology of Jean Piaget*. New York: D. Van Nostrand.
- Hadley, O. A. (2001). *Teaching language in context* (3rd ed.). USA: Heinle & Heinle Publishes.
- Harmer, J. (1990). *The practice of English language teaching*. London: Longman Group.
- Harris, A. J. & Sipay, E. R. (1979). *How to teach English*. New York: Longman.
- Harris, M. & McCann, P. (1994). *Assessment*. Oxford: Heinemann.
- Heaton, B. J. (1990). *Classroom testing*. London: Longman Group.
- Kittisunthorn, C. (2003). *Standards-based curriculum: The first experience of Thai teachers*.
Delhi, India: Jamia Islamia University.
- Leu, D. J. & Charles, K. K. (1995). *Effective reading instruction K-8*. New Jersey:
Prentice-Hall.

- Ness, V. M. (1997, January). Using local materials to teach writing. *English Teaching Forum*, 35 (1), 49-50.
- Nunan, D. (1995). *Designing tasks for the communicative classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nutravong, R. (2002). *School-based curriculum decision-making: A study of the Thailand reform experiment*. Bloomington: Indiana University.
- Post, R. & Rathet, I. (1996, July-October). On their own terms using student native culture as content in the EFL classroom. *English Teaching Forum*, 34 (3-4), 12-17.
- Rass, R. A. (2001, January). Integrating Reading and Writing for Effective Language Teaching. *English Teaching Forum*, 39, (1), 30-35.
- Rumelhart, D. E. (1980). Schemata: The building blocks of cognition. in R.J. Spiro et al. (eds). *Theoretical Issuer in Reading Comprehension*. Hillsdale, NJ.: Lawrence Erlbaum.

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญา ของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF A DRILL PACKAGE ON CREATIVE WRITING SKILLS BY USING GUILDFORD'S STRUCTURE OF THE INTELLECT FOR THIRD GRADE PUPILS

สุกัญญา มณีโชติ / SUKANYA MANEECHOTE¹

สมจิต จันทร์ฉาย / SOMCHIT JANJAI²

วัลลภา จันทร์เพ็ญ / WALLAPA CHANTRPEN³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านบางเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 83.52/82.44 2) ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด

1. นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. อาจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดฝึกทักษะ, การเขียนเชิงสร้างสรรค์, ทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด, ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) develop a drill package on creative writing skills by using Guilford's Structure of the intellect for third grade pupils; 2) compare the pupils' achievement of creative writing before and after using a drill package on creative writing skills; and 3) study the satisfaction of third grade pupils by using a drill package on creative writing skills. The samples were 30 third grade pupils in the second semester of academic year 2011 at Banbanglane School, under the supervision of Nakhon Pathom Educational Service Area office 2. The research instruments were a drill package on creative writing skills, an achievement test and a satisfaction questionnaire. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation and t-test dependent.

The results of this research revealed as follows: 1) the drill package on creative writing skills was on the standard criteria of 83.52 /82.44; 2) the pupils' achievement of creative writing after learning was higher than before learning with statistical significant difference at the .05 level; and 3) the satisfaction of third grade pupils was at the highest level.

Keywords: development of a drill package, creative writing, Guilford's structure of intellect, third grade pupils

บทนำ

ทักษะการเขียนมีความสำคัญมากทั้งในด้านการศึกษาและการดำเนินชีวิตประจำวัน เพราะเป็นเครื่องมือในการสื่อสารซึ่งการเขียนเกิดจากความสามารถด้านการฟัง การพูดและการอ่าน ที่จะถ่ายทอดความรู้ความคิดออกมาเป็นงานเขียนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจและเป็นลายลักษณ์อักษรที่จะปรากฏเป็นหลักฐานได้อย่างชัดเจน การเขียนจึงเป็นงานศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์สูงก็สามารถเขียนสิ่งที่แปลกใหม่ได้ ดังนั้นในการพัฒนาการเขียนจึงต้องพัฒนาควบคู่ไปกับความคิดสร้างสรรค์ด้วย และการเขียนที่แสดงถึงความคิดริเริ่มและภูมิปัญญาของตนเอง ก็คือ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่ยากสำหรับครูซึ่งมักพบกับปัญหาด้านการสอนการเขียนมาก ดังที่

อัจฉรา ชีวพันธ์ (2553: 4) กล่าวว่า “ปัจจุบันครูส่วนใหญ่มักประสบปัญหากับการที่เด็กเขียนไม่ได้ดี มีความเบื่อหน่ายในการเขียนจนกล่าวกันว่า การเขียนเรียงความของนักเรียนมีลักษณะเป็น “โทรเลข” บ่อย ๆ คือ ขาดการจัดลำดับความที่ดี ใช้ภาษาห้วน ขาดความมีสุนทรียภาพทางภาษา ใช้ภาษาไม่ถูกต้องกับกาลเทศะและบุคคล” ซึ่งสอดคล้องกับบันลือ พุกชะวัน (2536: 12) ซึ่งกล่าวว่า ปัญหาการเขียนของนักเรียนนั้นมีสาเหตุจากนักเรียนนำภาษาพูดมาใช้ในการเขียน ใช้ถ้อยคำไม่เหมาะสม ไม่สามารถลำดับความคิดในการเขียนที่สำคัญ นักเรียนไม่สามารถเขียนสร้างสรรค์ได้เพราะในการเขียนนั้นต้องอาศัยทักษะอื่นเป็นพื้นฐาน เช่น อาศัยการคิดและจินตนาการ ทักษะการอ่าน และทักษะการฟัง เพราะผู้ที่สามารถเขียนได้ดีจะต้องเป็นผู้รอบรู้ มีประสบการณ์มาก รวมทั้งการคิดอย่างสร้างสรรค์จึงเขียนสิ่งที่ตนคิดออกมาได้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า ในการเขียนเล่าเรื่องจากภาพนั้น นักเรียนเขียนบรรยายได้เพียง 3-4 ประโยคและความยาวของเนื้อหาไม่ถึง 10 บรรทัดซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์กำหนดไว้ เนื้อหาที่เขียนไม่ครอบคลุมและไม่ตรงประเด็นกับเรื่องและภาพ มีใจความรวน สือความได้ยากใช้ภาษาไม่ถูกต้อง ไม่สามารถเขียนเป็นข้อความที่ไพเราะและตรงกับชื่อเรื่องหรือภาพที่กำหนดให้ได้ และไม่สามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีการแก้ไขและพัฒนาทักษะด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียนเพราะทักษะนี้เป็นสิ่งที่สามารถฝึกปฏิบัติได้ และสามารถพัฒนาได้ดีกับเด็กในวัยเรียนจึงจำเป็นต้องหากิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิด ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ครูเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาทักษะด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคิดสร้างสื่อการสอนให้กับผู้เรียนได้ฝึกและพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรูปของชุดฝึกทักษะเพราะเชื่อว่าชุดฝึกทักษะเป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นดังที่เรื่องรัตน์ โคนะสุ (2551: 64) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดฝึกว่า “ชุดฝึกเป็นสิ่งที่ช่วยลดภาระการสอนของครูเป็นเครื่องมือให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น” และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพัชรา ไชยพันธ์ (2550: ก) ซึ่งได้สร้างชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระหว่างนักเรียนที่ใช้ชุดฝึกทักษะกับนักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนปกติ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนในทุก ๆ ด้านของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการคิดโดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดเป็นลักษณะโครงสร้าง 3 มิติ คือ มิติด้านเนื้อหา มิติด้านวิธีการคิดและมิติด้านผลของการคิดซึ่งมิติวิธีการคิดที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ คือ การคิดแบบอนกนัย (Divergent Thinking) การคิดแบบอนกนัยนี้ก็คือความคิดสร้างสรรค์ (Creative

thinking) ซึ่งมีองค์ประกอบของการคิด 4 ลักษณะ ได้แก่ คิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่มและคิดละเอียดลออซึ่งการคิดแบบอเนกนัยเมื่อได้รับเนื้อหาที่เป็นภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้าจะแสดงผลของการคิดออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูปและการประยุกต์จากการศึกษางานวิจัยของลัดดา พลหาญ (2550: 28) และ ลัดดา แก้วประเสริฐชัย (2544: บทคัดย่อ) ที่นำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด มาใช้ในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจนำแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดมาสร้างเป็นชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพราะเชื่อว่าการใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้าจะกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดแบบอเนกนัยส่งผลให้ผู้เรียนแสดงความสามารถในการคิดสร้างสรรค์และเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีเป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้แก่ผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการ

การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในงานวิจัยนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

- 1) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างเนื้อหาของชุดฝึกทักษะและกิจกรรม การฝึก ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด มาสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดนั้นพบว่า สติปัญญาเกิดจากการทำงานร่วมกันของมิติทั้ง 3 คือ มิติที่ 1 เนื้อหา (Content) หมายถึง เนื้อหา

ข้อมูลหรือสิ่งเร้าที่เป็นสื่อในการคิด แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ ภาพ สัญลักษณ์ ภาษา และ พฤติกรรม มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operation) หมายถึง ลักษณะกระบวนการคิดของสมอง แบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ ได้แก่ การรู้จัก การเข้าใจ การจำ การคิดแบบอเนกนัย การคิดแบบเอกนัยและการประเมินค่า และมิติที่ 3 ผลของการคิด (Products) หมายถึง ผลที่ได้จากกระบวนการคิดของสมองแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่ หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูปและการประยุกต์ ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาการคิดแบบอเนกนัย (Divergent Thinking) ของผู้เรียน คือ คิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่ม และคิดละเอียดลออ โดยใช้ภาพและภาษาเป็นสื่อในการคิด เพื่อให้ผู้เรียน สามารถแสดงผลของการคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบของการเขียนที่มีลักษณะเป็น หน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูปและการประยุกต์ และสามารถบูรณาการผลของการคิดนี้แสดงผลเป็น ผลงานการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ 2) แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เครื่องมือแต่ละอย่างมีกระบวนการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือดังนี้

1. ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

1.1 ผู้วิจัยออกแบบชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด เพื่อฝึกการคิดแบบอเนกนัย (D) โดยใช้สิ่งเร้าที่เป็นภาพ (F) และภาษา (M) เพื่อฝึกการคิดจนผู้เรียนสามารถแสดงผลของการคิด 6 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะ หน่วย (U) จำพวก (C) ความสัมพันธ์ (R) ระบบ (S) การแปลงรูป (T) และการประยุกต์ (I) ซึ่งชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 6 ชุด มีโครงสร้างดังปรากฏในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ชื่อและลักษณะของชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์	ความสัมพันธ์โครงสร้างทางสติปัญญา	ชื่อกิจกรรม
ชุดที่ 1 คิดคล่องเขียนคำ ฝึกทักษะการเขียนคำหรือวลี (หน่วย)	DFU	1.1 ดูภาพแล้วเขียน
	DMU	1.2 สร้างสรรค์คำใหม่ 1.3 คิดถึงอะไรบ้าง
ชุดที่ 2 ย้ำความเป็นพวก ฝึกทักษะการเขียนคำและวลีที่เป็นพวกเดียวกัน (จำพวก)	DFC	2.1 เพราะเรา...พวกเดียวกัน
	DMC	2.2 คิดค้นประโยชน์ 2.3 เรามีลักษณะร่วมกัน
ชุดที่ 3 เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ฝึกทักษะการเขียนคำหรือวลีที่สัมพันธ์ กับสิ่งที่กำหนด (ความสัมพันธ์)	DFR	3.1 ดูภาพบอกลักษณะ
	DMR	3.2 หาคำความหมายตรงกัน ข้าม 3.3 ถามหาคู่เหมือน
ชุดที่ 4 สร้างสรรค์เป็นระบบ ฝึกทักษะการเขียนคำคล้องจองและการเขียน ประโยค (ระบบ)	DFS	4.1 คล้องจองคล้องภาษา
	DMS	4.2 สร้างประโยค 4.3 เรียงภาพตามลำดับ
ชุดที่ 5 แปลงร่างอย่างอิสระ ฝึกทักษะการเขียนประโยค ข้อความ ตามจินตนาการ (การแปลงรูป)	DFT	5.1 ภาพนี้มีผลตามมา
	DMT	5.2 หาชื่อสัมพันธ์ 5.3 สร้างสรรค์วาจา
ชุดที่ 6 ประยุกต์ใช้ไปตามจินตนาการ ฝึกทักษะการเขียนบรรยาย (การประยุกต์)	DFI	6.1 เพลิดเพลินบทสนทนา
	DMI	6.2 จินตนาการให้จบ 6.3 พบภาพเขียนบรรยาย

จากตารางที่ 1 แสดงว่าการออกแบบชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทั้ง 6 ชุด แต่ละชุดจะใช้ภาพและภาษาเป็นสิ่งเร้าเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้วิธีการคิดแบบอเนกนัยส่งผลของการคิดออกมาในรูปของการเขียนเป็น 6 ลักษณะ

1.2 นำชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และรูปแบบของชุดฝึกทักษะแต่ละชุดโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 คน ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 0.93 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านบางเลน (บางเลนวิทยาคาร) ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ โดยดำเนินการดังนี้

1) แบบเดี่ยว (individual tryout) ทดลองกับนักเรียน 3 คน ตามสัดส่วนนักเรียน เก่ง: ปานกลาง: อ่อน = 1:1:1 คน ผลการทดลองได้ค่าประสิทธิภาพ $E_1 / E_2 = 66.30/64.44$

2) แบบกลุ่มย่อย (small group tryout) ทดลองกับนักเรียน 9 คน ตามสัดส่วนนักเรียน เก่ง: ปานกลาง: อ่อน = 3:3:3 คน ผลการทดลองได้ค่าประสิทธิภาพ $E_1 / E_2 = 76.11/74.07$

3) แบบภาคสนาม (field tryout) ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 30 คน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดลองได้ค่าประสิทธิภาพ $E_1 / E_2 = 83.52/82.44$

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์

2.1 ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล การเขียนเชิงสร้างสรรค์และสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อทดสอบความสามารถในการเขียนเรื่องจากภาพที่กำหนดให้ใช้เวลา 40 นาที และสร้างเกณฑ์การประเมิน การเขียนเชิงสร้างสรรค์แบบรูปริก (scoring rubrics) จำนวน 1 ชุด

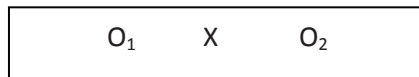
2.2 นำแบบทดสอบไปตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน ตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาและเกณฑ์การประเมินซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 0.82 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 32 คน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบทดสอบโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.81

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.1 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ ซึ่งมีข้อคำถามแบ่งออกได้ 3 ด้าน คือ ด้านลักษณะของชุดฝึกทักษะ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับด้านละ 5 คำถาม แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC = 1.00

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยใช้แบบแผนการทดลองรูปแบบ กลุ่มเดียวมีการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (one group pretest - posttest design) (Campbell and Stanley, 1973: 8) ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านบางเลน (บางเลนวิทยาคาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีจำนวน 2 ห้องเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนบ้านบางเลน (บางเลนวิทยาคาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมีจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรต้น ได้แก่ ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

3.2 วิธีดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 6 มกราคม 2555 ถึงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2555 ในช่วงโมงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมเวลา 18 ชั่วโมง ดำเนินการทดลอง ดังนี้

1. ก่อนการทดลองผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านบางเลน (บางเลนวิทยาคาร) โดยทดสอบก่อนเรียน

2. ในการทดลองผู้วิจัยนำชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรม 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยแจกชุดฝึกทักษะ แจงจุดประสงค์และกิจกรรมในชุดฝึกทักษะ อธิบายข้อตกลงในการใช้ชุดฝึกทักษะพร้อมอธิบายตัวอย่าง เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามจนเข้าใจวิธีการตอบ ใช้เวลา 15 นาที

ขั้นที่ 2 ขั้นฝึก ให้นักเรียนลงมือทำกิจกรรมในชุดฝึกทักษะพร้อมกัน ภายในเวลาที่กำหนด โดยใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม กิจกรรมละ 20 นาที

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยเก็บรวบรวมใบกิจกรรมและสื่อนักเรียนออกมานำเสนอผลงานในกิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติหน้าชั้นเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมอภิปราย แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคำตอบ เพื่อเป็นแนวทางในการคิดหาคำตอบในการฝึกครั้งต่อไป ใช้เวลา 25 นาที ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนทั้ง 3 ขั้น จนครบทั้ง 6 ชุด

3. หลังการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ฉบับเดิม ทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยทดสอบหลังเรียนแล้วผู้วิจัยนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วนำผลจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบสอบถามความพึงพอใจมาวิเคราะห์

1. เปรียบเทียบความแตกต่างของแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าที พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งได้ค่า $X = 4.54$ และ $S.D. = 0.31$ มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง จำแนกเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ร้อยละของคะแนนที่ได้จากชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

(n=30)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนน เฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยร้อยละ	ประสิทธิภาพ 80/80
ระหว่างเรียน	180	146.27	83.52	เป็นไปตามเกณฑ์
หลังเรียน	15	12.30	82.44	

จากตารางที่ 2 พบว่าชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ $E_1/E_2 = 83.52/82.44$ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ปรากฏผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบที ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

(n=30)

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	15	8.60	2.54	12.80*	000
หลังเรียน	15	12.37	1.85		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวม และรายด้าน ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในภาพรวมและรายด้าน

(n=30)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านลักษณะของชุดฝึกทักษะ	4.40	0.41	มาก
2. ด้านกิจกรรมในชุดฝึกทักษะ	4.58	0.34	มากที่สุด
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.64	0.31	มากที่สุด
รวมทุกด้าน	4.54	0.31	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีความพึงพอใจต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.64$) ด้านกิจกรรมในชุดฝึกทักษะ ($\bar{X} = 4.58$) และด้านลักษณะของชุดฝึกทักษะ ($\bar{X} = 4.40$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่องการพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คือ

1. ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.52/82.44 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลดังนี้

1.1 การสร้างชุดฝึกทักษะผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการและกระบวนการสร้างที่เป็นขั้นตอนและผ่านกระบวนการในการทดลองหาคุณภาพของชุดฝึกทักษะโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร กำหนดโครงสร้างเนื้อหาและจุดประสงค์ อีกทั้งออกแบบชุดฝึกทักษะให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้คำปรึกษาแนะนำผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้องของเนื้อหา กับจุดประสงค์และรูปแบบของชุดฝึกทักษะ และได้ผ่านการพัฒนาตามขั้นตอนการหาประสิทธิภาพจนชุดฝึกทักษะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการสร้างชุดฝึกทักษะดังกล่าวถึงขั้นตอนการสร้างชุดฝึกไว้คือ ศึกษาเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกำหนดจุดประสงค์และออกแบบชุดฝึกให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์แล้วจึงนำชุดฝึกไปทดลองใช้และหาคุณภาพเพื่อให้ได้ชุดฝึกที่สมบูรณ์ ดังนั้นชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงมีคุณภาพและสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น

1.2 ชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื้อหาไม่ยากเกินไปแต่ท้าทายความสามารถของผู้เรียนและกิจกรรมการฝึก เริ่มจากง่ายไปยาก กล่าวคือลักษณะของชุดฝึกทักษะเริ่มต้นจากการฝึกเขียนคำ ประโยค ข้อความไปจนถึงเขียนเป็นเรื่องราว จึงเป็นการดึงดูดความสนใจของผู้เรียนทำให้เกิดความสำเร็จในการฝึกและยังช่วยกระตุ้นให้ติดตามต่อไป การฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองทีละน้อย ช่วยให้ผู้เรียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและจินตนาการแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเอง ดังที่ จูดีตา คงด้วง (2549: 22) ได้กล่าวถึงหลักจิตวิทยาในการสร้างชุดฝึกที่ต้องนำมาใช้ในการสร้างชุดฝึก

คือ 1) สร้างตามกฎการเรียนรู้ของธอร์นไคค์ โดยให้มีการฝึกหัดซ้ำ ๆ และทำบ่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะเพิ่มขึ้น 2) คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถและความสนใจที่ต่างกันจึงควรสร้างชุดฝึกที่ไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป 3) จูงใจผู้เรียนโดยจัดกิจกรรมจากง่ายไปหายากและ 4) นำสิ่งที่ใกล้ตัวและเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อการดำเนินชีวิตมาสร้างกิจกรรมจะทำให้ผู้เรียนได้ความรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นทำให้ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพ

2. ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชุดฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่าสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของสมพิศ คงทรง (2549: 37) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีผลต่อการพัฒนาทักษะของผู้เรียนทุก ๆ ด้านก่อให้เกิดการเรียนรู้ไม่มีที่สิ้นสุดจุดประกายความฝันอันนำมาซึ่งสิ่งแปลกใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ผู้วิจัยจึงพัฒนาการคิดแบบอเนกนัยให้กับผู้เรียน กล่าวคือในทุกกิจกรรมจะใช้ภาพและภาษาเป็นสื่อเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดแบบอเนกนัย คือ ด้านความคิด คล่องแคล่ว เน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดและหาคำตอบจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ได้ปริมาณมากที่สุด ภายในเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างอิสระ สนุกสนาน ไม่เคร่งเครียด ด้านความคิด ยืดหยุ่น เน้นให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบที่หลากหลาย มีไหวพริบ สถิติปัญญาตอบสนองต่อสิ่งเร้าหลายแง่มุม ด้านความคิดริเริ่ม เน้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดจินตนาการแสดงออกอิสระอย่างเต็มที่ ส่วนด้านความคิดละเอียดลออเน้นให้ผู้เรียนฝึกการสังเกต การพิจารณารายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ รวมถึงการเขียนข้อความที่เชื่อมโยงเป็นความเรียงที่สละสลวยและมีความละเอียดรอบคอบในการเขียนสะกดคำให้ถูกต้องซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยหลายเรื่องที่พบว่ากิจกรรมที่มีพื้นฐานจากแนวคิดทฤษฎีของกิลฟอร์ด (Guilford, 1959: 389) ช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น เช่น สุภานันท์ ชาทอง (2551: ก) และลัดดา แก้วประเสริฐชัย (2544: ก) จากงานวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกการคิดแบบอเนกนัยมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และจากการทดลองใช้ชุดฝึกทักษะผู้วิจัยสังเกตพบพฤติกรรมของผู้เรียนในช่วงแรกมีผู้เรียนบางคนคิดได้ช้า เขียนคำไม่คล่อง แต่หลังจากที่ได้รับการฝึกโดยใช้วิธีการคิดแบบอเนกนัยแล้วผู้เรียนสามารถคิดได้คล่อง เขียนภาษาไทยเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น และความคิดของผู้เรียนแต่ละคนมีการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน มีความมั่นใจยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้เรียนได้รับการฝึกคิด ฝึกเขียนและแรงเสริมอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจนทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมากเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

3.1 ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะดึงดูดความสนใจ ทำท่ายให้คิดและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียนเพราะมีภาพและภาษารวมทั้งตัวอย่างของกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และคิดอย่างสร้างสรรค์ส่งผลให้มีความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกนกวรรณ สมโต (2549: 12) ได้กล่าวว่า ลักษณะของชุดฝึกที่ดีต้องคำนึงถึงการสร้างให้ผู้เรียนได้ฝึกในสิ่งที่สอนและผู้เรียนพบเห็นซึ่งข้อความในแต่ละกิจกรรมจะต้องไม่สั้นหรือยาวเกินไป ขณะเดียวกันเนื้อหาและโครงสร้างต้องเหมาะสมสัมพันธ์กันด้วย อีกทั้งรูปแบบของชุดฝึกต้องมีภาพประกอบ มีการวางรูปแบบที่ดี มีที่ว่างสำหรับให้ผู้เรียนฝึกเขียน รวมทั้งต้องทำท่ายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้ การฝึกบ่อย ๆ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติเองจะเกิดความสนุกสนานในการทำชุดฝึกทักษะ

3.2 ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีลักษณะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและเขียนอย่างอิสระ สร้างความมั่นใจให้กับผู้เรียนซึ่งถือเป็นการฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี เวลาที่ใช้ฝึกกิจกรรมละ 20 นาที ซึ่งเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนที่ไม่ยาวนานเกินไปซึ่งแนวคิดนี้ไปสอดคล้องกับลัดดา พลหาญ (2550: 31) และสุภาภรณ์ ชาทอง (2551: 28) ได้กล่าวว่าชุดฝึกที่ดีต้องมีหลาย ๆ รูปแบบ หลาย ๆ กิจกรรม ควรมีระยะเวลาสั้น ๆ ในการฝึกปฏิบัติ เนื้อหาที่ใช้ต้องไม่ยากจนเกินความสามารถของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้สติปัญญาแสดงความคิดเห็นในการตอบคำถามมากกว่าเน้นเนื้อเรื่องความรู้และความจำ

ข้อเสนอแนะ

การนำชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดควรดำเนินการดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 ในการนำชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นี้ไปใช้ ผู้สอนจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจกิจกรรมในชุดฝึกทักษะทั้ง 6 ชุด ให้เข้าใจแล้วจึงปฏิบัติกิจกรรมตามคำชี้แจงทุกขั้นตอน

1.2 ผู้สอนควรจัดบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้น่าเรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและตอบคำถามอย่างอิสระ ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิด ได้ตอบจากตัวอย่างในกิจกรรม แต่ละกิจกรรมและคำตอบนั้นจะไม่มีผิดแต่ควรให้ผู้เรียนได้มีเหตุผลของความคิดในการตอบด้วย

1.3 เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงผลที่ได้แต่ละกิจกรรมนำเสนอหน้าชั้นเรียน และควรตรวจใบกิจกรรมหลังจากผู้เรียนทำเสร็จทันที เพราะอยู่ในช่วงความสนใจของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะแก้ไขขณะที่ผู้เรียนสนใจช่วยให้ผู้เรียนมีแนวคิด

ที่พัฒนาขึ้น และควรนำผลงานที่ดีที่สุดไปตีพิมพ์ที่ پایนิเทศเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นผลงานที่ประสบความสำเร็จของผู้อื่นเพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขงานของตนเองอีกทั้งควรมีสิ่งจูงใจให้กับผู้เรียนที่ได้คะแนนสูง มีผลงานที่ดี ผู้เรียนที่มีคำตอบแตกต่างจากผู้อื่นเพื่อเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดแบบบอเนกนัยให้ได้มากที่สุดและเมื่อพบคำที่ผู้เรียนเขียนสะกดคำผิดหรือข้อบกพร่องผู้สอนควรชี้แนะให้ผู้เรียนได้แก้ไขให้ถูกต้องทันที

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ตามทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ $E_1/E_2 = 83.52/82.44$ และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สมโต. (2549). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสายอักษร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จตุตา คงด้วง. (2549). การพัฒนาแบบฝึกทักษะวิชาภาษาไทย เรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์เสนี) 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2546). นวัตกรรมการศึกษาชุดแบบฝึกหัด-แบบฝึกเสริมทักษะ. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2536). การพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชรา ไชยพันธ์. (2550). การสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เรืองรัตน์ โคนะสุ. (2551). การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา วิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.
- ลัดดา แก้วประเสริฐชัย. (2544). ผลการใช้แบบฝึกการคิดอเนกนัยเพื่อพัฒนาการเขียนเชิง สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ลัดดา พลหาญ. (2550). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในรายวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สมพิศ คงทรง. (2549). การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยเพื่อพัฒนา ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน บ้านหนองนาแก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภานันท์ ชาทอง. (2551). การศึกษาทักษะทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกความคิดแบบอเนกนัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัฉรฉา ชีวพันธ์. (2553). กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Campbell, D. T. & Stanley, J. C. (1973). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research*. Chicago: Rand-McNalley.
- Guilford, J. P. (1959). *Personality*. New York: McGraw-Hill.

ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
RELATIONSHIPS BETWEEN CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL
ADMINISTRATORS AND TEAMWORK OF TEACHERS IN SCHOOLS UNDER
THE OFFICE OF KANCHANABURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA 1

นันทวรรณ นิลวรรณ/NANTAWAN NILWANNA¹
อรรณพ จินะวัฒน์/ANNOP JEENAWATTHANA²
ประสิทธิ์ เขียวศรี/PRASIT KHEOWSRI³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแบบของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 2) ศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 108 คน และครูจำนวน 324 คน รวม 432 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบการบริหารความขัดแย้ง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเที่ยง .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ภาควิชาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้แบบการบริหารความขัดแย้งเป็นแบบการร่วมมือ 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดโดยรวมและรายด้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า การบริหารความขัดแย้ง แบบการร่วมมือมีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมมากที่สุดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารความขัดแย้ง การทำงานเป็นทีม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the conflict management styles of school administrators under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area1; 2) to study the teamwork level of teachers in schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1; and 3) to study the relationship between conflict management style of school administrators and teamwork of teachers in schools under the Office of Kanchanaburi Primary Educational Service Area 1.

The research sample totaling 432 school personnel consisted of 108 school administrators and 324 teachers, all of which were obtained by stratified random sampling. The employed research instrument was a questionnaire on conflict management style and a questionnaire on teamwork in school, developed by the researcher, with reliability coefficient of .98. Statistics for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and chi-square test.

Research findings were that 1) the majority of school administrators employed the cooperative style of conflict management; 2) the overall and by-aspect teamwork levels of administrators and teachers in school were at the high level; and 3) the conflict management style as a whole of school administrators and teamwork as a whole of teachers correlated significantly at the .01 level, with the cooperative conflict management style having the highest correlation with teamwork, which was significant at the .05 level.

Keywords: conflict management, teamwork

บทนำ

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 เพื่อหวังที่จะเห็นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาออกมา เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และตามมาตรา 6 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษามีเอกภาพเชิงนโยบายและมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ดังปรากฏในบทบัญญัติมาตรา 39 คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 6-7) กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และเพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระและความเข้มแข็ง รัฐให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลเพื่อกระจายอำนาจการบริหารงานซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารเป็นไปตามหลักการจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school based management) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยหน้าที่ที่โรงเรียนจะต้องมีการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งบุคคลที่จะดำเนินการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนั้น ได้แก่ ผู้บริหารและครู ซึ่งต้องร่วมมือกันทำงาน เพื่อให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้ ดังนั้นผู้บริหารซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานต่าง ๆ ในสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาที่ตนเป็นหัวหน้าไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จึงต้องหาแนวทางหรือวิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหาร รวมทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทาง ค่านิยม และวัตถุประสงค์ขององค์การพร้อมทั้งก่อให้เกิดแรงดลใจ และแรงจูงใจขึ้นในตัวบุคลากรเพื่อให้การทำงานร่วมกันอย่างเต็มความสามารถและมีชีวิตชีวาพร้อมที่จะพองคึกการให้อยู่รอดและยั่งยืนได้

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถนำพาองค์การและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศได้นั้น ผู้บริหารจะต้องนำแนวคิด หลักการและทฤษฎีมาใช้ในการบริหารสู่เป้าหมายที่กำหนดซึ่ง Peter Drucker (Administrator, 2007 อ้างถึงใน ทิวาภรณ์ มุทะจันทร์, 2550: 2) ให้ความหมายของการบริหารว่า “Management is getting things done through people” หมายถึง การใช้คนให้สำเร็จ ลู่ลวงเป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ความสามารถและวิธีการในการใช้คนให้ทำงาน การบริหารจัดการจะประสบความสำเร็จได้ดีขึ้นอยู่กับเทคนิควิธีการบริหาร

ซึ่งการบริหารองค์การนั้นความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องเผชิญหน้าอยู่ทุกวันเนื่องจากผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกับคน ซึ่งพื้นฐานของชีวิต มีความต้องการ ความรู้สึกนึกคิด มีความรู้ ประสบการณ์ มีลักษณะนิสัย และความพอใจที่แตกต่างกัน เมื่อต้องมาอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน ด้วยธรรมชาติของความแตกต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้งได้ ดังนั้นความขัดแย้งจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ และเมื่อเกิดขึ้นแล้วผู้บริหารไม่สามารถเพิกเฉย หรือทำเป็นไม่สนใจ และปล่อยให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในองค์การรุนแรงขึ้นโดยไม่ได้รับการแก้ไข จากงานวิจัยต่างประเทศ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2534: 9) พบว่าผู้บริหารระดับสูง ใช้เวลาประมาณร้อยละ 20-25 ของเวลาทำงานเพื่อจัดการกับความขัดแย้งในองค์การ สำหรับผู้บริหารระดับปานกลางนั้น ใช้เวลาถึงร้อยละ 30 ในการจัดการกับความขัดแย้ง ดังนั้นการบริหารความขัดแย้งจึงเป็นภารกิจที่จำเป็นของผู้บริหาร ผู้ซึ่งนำพาองค์การไปสู่จุดประสงค์ที่ตั้งไว้ หากผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งและสามารถทำงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยดีแล้ว ย่อมมั่นใจได้ว่างานที่จะบรรลุผลสำเร็จที่ดี

นอกจากนี้การบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง เป็นต้น ผู้บริหารในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่จัดการศึกษาตามนโยบายระดับชาติ แล้วนำมาขยายผลสู่การปฏิบัติให้ถึงนักเรียน ซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดของการบริหารสถานศึกษา และจากสภาพปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งทำให้สถานศึกษามีภารกิจในการบริหารจัดการเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลง การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการทำงานเป็นทีมที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป การทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งของความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็น Blase and Blase (อาร์วี สันหนวี, 2545: 67) ที่กล่าวว่า “ในการปรับปรุงโรงเรียน คณะครูจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน” ซึ่งบุคคลที่ทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ร่วมทีมต่างมีความพึงพอใจในการทำงาน ทั้งนี้ภายในองค์การประกอบด้วย กลุ่มบุคคลที่มีค่านิยม เป้าหมาย ความสนใจที่แตกต่างกัน ซึ่งบ่อยครั้งที่ความแตกต่างดังกล่าวได้นำไปสู่ความขัดแย้ง โดยเฉพาะในการที่จะให้ได้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด (ปัญญา พัฒนศุภย์, 2545: 14) คนซึ่งจัดว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญเป็นอันดับหนึ่งมีคุณค่าสูงสุดและมีประโยชน์สูงสุด เป็นทรัพยากรที่มีความพิเศษกว่าทรัพยากรอื่น ๆ ในบรรดาทรัพยากรพื้นฐาน ดังนั้นผู้บริหารจึงต้อง ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการที่จะจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของครู ก็จะทำให้ครูร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพก็เกิดขึ้น มีความเอื้ออาทรต่อกัน ปัญหาต่าง ๆ ก็จะมีน้อยลงและหมดไปในที่สุด

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การทำงานเป็นทีมที่มีความสัมพันธ์กันกับความขัดแย้ง คือ ถ้าองค์กรใดมีความขัดแย้งแล้วการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพก็เกิดขึ้นได้ยาก ซึ่งความขัดแย้งมักเกิดขึ้นได้ในองค์กรต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้พ้น ดังนั้นหากเราสามารถเรียนรู้ ศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาลักษณะความขัดแย้ง และการบริหารความขัดแย้งได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ ความขัดแย้งก็อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงาน เป็นทีมให้มีประสิทธิภาพได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแบบของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 148 โรงเรียน ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 148 คน และครู จำนวน 1,502 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan, 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 108 โรงเรียน ในจำนวน 4 อำเภอ จากนั้นจำแนกโรงเรียนตามอำเภอโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารจำนวน 108 คน และครู จำนวน 324 คน ซึ่งเลือกโดยการสุ่มอย่างง่ายรวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 432 คน จาก 108 โรงเรียน

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 แบบวัดแบบของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบวัดมาตรฐานตามแนวคิดของโทมัสและคิลแมนน์ (Thomas and Killmann) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของผู้บริหาร คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 วัดการบริหารความขัดแย้ง ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือก (forced choices) แบบ 2 ตัวเลือก เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ

2.2 แบบสอบถามระดับการทำงานเป็นที่มาของครูในสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองตามแนวคิดของทิสนา แคมมณี ซึ่งเป็นแบบสอบถามครูในสถานศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพของครูในสถานศึกษา คือ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา วุฒิทางการศึกษา และตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามระดับการทำงานเป็นที่มาของครูในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ มีความเที่ยงเท่ากับ .98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาที่เป็นประชากร ตามที่ระบุที่ของแบบสอบถาม พร้อมทั้งกำหนดส่งแบบสอบถามคืนภายใน 1 เดือน

3.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 และสามารถเก็บแบบสอบถามได้ทั้งหมด จำนวน 432 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และนำไปดำเนินงานตามขั้นตอนวิธีการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นที่มาของครูในสถานศึกษา

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นที่มาของครูในสถานศึกษา

4.1 การวิเคราะห์แบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น

4.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว ใช้ค่าสถิติ ความถี่ และร้อยละ

4.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ใช้ค่าสถิติ ความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น

4.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนตัว ใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งกับการทำงานเป็นทีม
ในสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบแบบไค-สแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

1. แบบของการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ส่วนใหญ่มีวิธีการจัดการความขัดแย้ง
แบบการร่วมมือมากที่สุด (ร้อยละ 50.93) รองลงมาคือ แบบการหลีกเลี่ยง (ร้อยละ 23.15) แบบ
การประนีประนอม (ร้อยละ 15.74) แบบการยอมให้ (ร้อยละ 9.25) และแบบเอาชนะน้อยที่สุด
(ร้อยละ 0.93) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความถี่ และร้อยละของแบบการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษาสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

การบริหารความขัดแย้ง	ความถี่	ร้อยละ
แบบการเอาชนะ	1	0.93
แบบการร่วมมือ	55	50.93
แบบการประนีประนอม	17	15.74
แบบการหลีกเลี่ยง	25	23.15
แบบการยอมให้	10	9.25
รวม	108	100

2. ระดับการทำงานเป็นที่มของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการทำงานเป็นที่มอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการทำงานเป็นที่มของครูในสถานศึกษา

การทำงานเป็นที่ม	\bar{X}	S.D.	ระดับที่ปรากฏ
การมีเป้าหมายร่วมกัน	4.21	0.75	มาก
การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม	4.14	0.77	มาก
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.17	0.78	มาก
การตัดสินใจร่วมกัน	4.16	0.80	มาก
การมีมนุษยสัมพันธ์	4.15	0.86	มาก
การมีผลประโยชน์ร่วมกัน	4.11	0.80	มาก
รวม	4.15	0.79	มาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับ การทำงานเป็นที่มของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับ การทำงานเป็นที่มของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันกับการทำงานเป็นที่มที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากค่า χ^2_{cal} มีค่า = 37.15 มากกว่าค่าวิกฤต $\chi^2_{0.01}$, 8 = 20.09 และถ้าพิจารณารายแบบ การบริหารความขัดแย้ง พบว่า แบบการบริหารความขัดแย้งที่มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นที่ม มากที่สุดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ แบบการร่วมมือ ($\chi^2 = 16.80$) ซึ่งมีโรงเรียนที่มี ระดับการทำงานเป็นที่มมากที่สุด 40 โรงเรียน (ร้อยละ 72.72) ระดับมาก จำนวน 13 โรงเรียน (ร้อยละ 23.63) และระดับปานกลาง จำนวน 2 โรงเรียน (ร้อยละ 3.63) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างแบบบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงาน
เป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

แบบการบริหารความ ขัดแย้ง	ระดับการทำงานเป็นทีม					รวม	ไค- สแควร์ χ^2
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
แบบการเอาชนะ	0	1	0	0	0	1	0.50
แบบการร่วมมือ	40	13	2	0	0	55	16.80*
แบบการประนีประนอม	4	13	0	0	0	17	4.16
แบบการหลีกเลี่ยง	3	19	3	0	0	25	12.48
แบบการยอมให้	2	8	0	0	0	10	3.21
ภาพรวม	49	54	5	0	0	108	37.15**

* $p < .05$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** $p < .01$ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบการบริหารความขัดแย้ง ข้อค้นพบในการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นที่มีความสำคัญ ควรแก่นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. การศึกษาแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จากผลการวิจัยมีดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ใช้แบบของการบริหารความขัดแย้งเป็นแบบการร่วมมือมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมพงษ์ เกษมสิน (ธีระ รุญเจริญ, 2548: 112) ที่กล่าวว่า “การบริหารแบบการมีส่วนร่วมคือ การที่บุคคลได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทั้งในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมช่วยสร้างพลังจิตให้ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีประสิทธิภาพมากกว่าการยินยอมให้ปฏิบัติตามคำสั่ง” ทั้งนี้เนื่องจากแบบการบริหารความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้เหมาะสมกับผู้ร่วมงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทั้งสองฝ่าย เป็นการกระทำที่มุ่งให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ตนเอง และผู้ร่วมงาน ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ไปสอดคล้องกับผลการวิจัยของณรงค์ กังน้อย (2545) ทำการศึกษาเรื่องยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ผลการวิจัยว่า ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ใช้ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้ง แบบร่วมมือ มากที่สุด รองลงมา คือ

แบบการประนีประนอม แบบการหลีกเลี่ยง แบบการยอมให้ และแบบที่ใช้ให้น้อยที่สุด คือ แบบการเอาชนะ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพฑูรย์ นามบุญลือ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาใช้วิธีการร่วมมือในการจัดการความขัดแย้งเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ วิธีการหลีกเลี่ยง การประนีประนอม การยอมให้ และการเอาชนะ

2. การศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัชนีกร สมทรัพย์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานประจำปีการศึกษา 2547-2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ผลการวิจัยว่า ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2547-2548 มีระดับการทำงานในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.04 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีระดับการทำงานเป็นทีมในด้านการมีเป้าหมายร่วมกันมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.14 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย 4.08 ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 4.07 ด้านการติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม ค่าเฉลี่ย 4.02 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 4.01 ตามลำดับ และด้านที่มีระดับการทำงานเป็นทีมที่น้อยที่สุด คือ ด้านการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ค่าเฉลี่ย 3.97

ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก อาจมีสาเหตุมาจากที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ใช้แบบการบริหารความขัดแย้งเป็นแบบการร่วมมือมากกว่า แบบการประนีประนอม แบบการหลีกเลี่ยง แบบการยอมให้ และแบบการเอาชนะ ซึ่งทำให้ครูรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งมีลักษณะการทำงานเป็นทีมที่ดี มีทิศทางการทำงานที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดขึ้น เกิดความชัดเจนเข้าใจตรงกัน เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่หน่วยงาน องค์การที่ได้ร่วมมือกำหนดไว้อย่างชัดเจนและเข้าใจตรงกัน และมีกำลังใจในการทำงานมากกว่าผู้บริหารที่ใช้แบบการบริหารความขัดแย้งแบบอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัดเจน

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่ว่าแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะการใช้แบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูโดยการเอื้อประโยชน์ และการเข้าใจซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับความคิดเห็นของโรบบินส์ (Robbins, 1998) ได้ทำการศึกษาพบว่า วิธีการแก้ปัญหาเป็นวิธีการจัดการความขัดแย้งที่มีประสิทธิผล แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของความขัดแย้งด้วย และในทางตรงกันข้ามยังมีวิธีการที่มีประสิทธิผลอีกมากมาย เทคนิคที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์จากสาเหตุของความขัดแย้งและคุ่มทุนที่จะเลือกใช้วิธีการเหล่านั้น และผลการศึกษาของผ่องใส ศรีวังพล (2548: ก) ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา การวิจัยนี้เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) องค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้แนวคิดของไลเคิร์ต (Likert) กล่าวถึงพฤติกรรม การบริหารของผู้บริหาร และองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ใช้แนวคิดของอูทัย บุญประเสริฐ และทีศนา แชมมณี ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) องค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งภาพรวมและแยกพิจารณาเป็นรายด้าน 3) พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารส่งผลต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ดังนั้นการบริหารความขัดแย้ง การทำงานเป็นทีม และความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งกับการทำงานเป็นทีม พบว่า การบริหารในปัจจุบัน ตามที่นักทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัย ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาต่างก็มีการบริหารในหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับหลักการและทฤษฎีที่นำมาเป็นตัวแปรในการศึกษา แต่ในการบริหารก็มีความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องศึกษาวิธีการ หรือกระบวนการในการบริหาร เพื่อที่จะสามารถนำมาใช้ในการบริหารองค์การให้ดำเนินไปได้ ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหวังขององค์การ ความขัดแย้งในองค์การเป็นส่วนประกอบหนึ่งที่คอยเป็นตัวทำงาน ประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการทำงานเป็นทีม ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีแบบการบริหารความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน อย่างทุ่มเทเต็มความสามารถ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ และบรรลุเป้าหมายขององค์การในทุกด้าน ตลอดจนให้ครูและบุคลากรทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน มีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน เพื่อจะได้มีความพอใจในงานที่ปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จในการทำงาน และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน ผลที่เกิดขึ้นก็คือความมีประสิทธิภาพขององค์กรซึ่งตรงกับสมมติฐานและผลการวิจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะระดับสถานศึกษา การใช้แบบการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมแล้ว ผู้บริหารพึงรักษาไว้ซึ่งแบบการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมเพื่อเป็นการรักษา การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนตามข้อเสนอแนะ คือ

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เป็นที่ดี และเหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา
- 2) ผู้บริหารใช้ผลการวิจัยมีความเข้าใจถึงลักษณะการทำงานที่มีประสิทธิภาพโดยรวมเพื่อนำไปพิจารณาวางแผนแก้ไขและปรับปรุงในส่วนที่สมควรปรับปรุงให้พัฒนาขึ้น
- 3) ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนาแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับลักษณะการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

1.2 ข้อเสนอแนะระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1) ระดับการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากทุกรายการ แสดงให้เห็นว่าแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ที่มีหน้าที่ดูแลผู้บริหารและครูควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดำรงไว้ซึ่งแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อครูจะได้มีการทำงานเป็นทีมที่ดี มีการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ปัจจุบันของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการวางแผนงานในการพัฒนาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการพัฒนาสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้แบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาโดยใช้หลักการทฤษฎีอื่น ๆ นำมาเปรียบเทียบผลการวิจัย

2.2 ควรมีการศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งจะทำให้ทราบถึงบริบทในการใช้แบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงพัฒนาแบบการบริหารความขัดแย้งให้ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

2.3 ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแบบการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันซึ่งแบบการบริหารที่เป็นการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครูนั้นผู้บริหารควรใช้แบบการบริหารความขัดแย้งแบบการร่วมมือมากที่สุด เพราะเป็นการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน และการทำงานเป็นทีม ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีแบบการบริหารความขัดแย้งเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน อย่างพุ่มพืดเต็มความสามารถเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และบรรลุเป้าหมายขององค์กรในทุกด้าน ตลอดจนให้ครูและบุคลากรทุกคนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงาน มีความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน เพื่อจะได้มีความพอใจในงานที่ปฏิบัติด้วยความรับผิดชอบ ประสบความสำเร็จในการทำงาน และก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหน่วยงาน ผลที่เกิดขึ้นก็คือความมีประสิทธิภาพขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค่าการรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ณรงค์ กิ่งน้อย. (2545). ยุทธวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). ผู้มีความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปัญญา พัฒนสุนธ์. (2545). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ผ่องใส ศรีวังพล. (2548). พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของทีมงานที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ไพฑูริย์ นามบุญลือ. (2544). การจัดการความขัดแย้งในโรงเรียนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- รัชนีกร สมทรัพย์. (2550). **การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ประจำปีการศึกษา 2547-2548 ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ศุภากร เมฆขยาย. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำกับวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมศักดิ์ ทองผุด. (2549). **แบบการแก้ความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2534). **ความขัดแย้ง: การบริหารเพื่อสร้างสรรค์** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ตะเกียง.
- อารี สัตถ์หวี. (2545). **ครูใหญ่คือแรงจูงใจของครู.** กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ
- Correia, A. P. (2006). **Understanding conflict in teamwork: Contribution of a technology-rich environment to conflict management.** Dissertation Abstract Indiana University, (January,1981)
- Kenneth, W. T. and R. H. Kilmann. (1979). **Thomas-Conflict Mode Interest.** New York: X/COM Incorporated
- Robbins, S. P. (1998). **Problem solving: A special case.** London: Prentice-Hall.
- Sherman, M. E. (2001). **The influence of interdisciplinary team teaching on the work live of highschool teachers at an independent school.** Dissertation Abstract Seton Hall University, (July 2001)

ผลการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

THE IMPACTS OF USING THE SCIENTIFIC FOLK TOYS TO DEVELOP SCIENCE PROCESS SKILLS AND SCIENTIFIC ATTITUDES OF GRADE – 5 STUDENTS

อารีรัตน์ สะอาดเอี่ยม/ AREERAT SA-ARDAIUM¹

เนติ เฉลยวาเรศ/ NETI CHALOEYWARES²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน และ 2) ศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางบอน กลุ่มโรงเรียน หัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 32 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์

¹ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) compare of the science process skills of grade-5 students before and after using the scientific folk toys in science and 2) to study the students' scientific attitudes after using the scientific folk toys. The sample used in this study was 32 grade-5 students scieted by simple random sampling from Watbangbon School, during the second semester of the academic year 2011. The instruments used were 1) scientific folk toys, 2) lesson plans, 3) the science process skills test, and 4) the students' scientific attitudes questionnaire. The data were analyzed in terms of mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows:

1. The students' science process skills after implementing the scientific folk toys was higher at a significance level of .05.
2. The students' scientific attitudes was positive after using the scientific folk toys and overall attitude was at high level.

Keyword : scientific folk toys, science process skill, scientific attitudes

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ได้ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ให้มีความสะดวกสบายขึ้น ถ้าพิจารณาสิ่งที่อยู่รอบตัวเราจะพบว่าล้วนแต่พัฒนาขึ้นมา จากความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทั้งสิ้น วิทยาศาสตร์จึงเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลทุกเพศทุกวัย และนับวันจะมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชากรในประเทศ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รู้จักใช้ ความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งจะรับและใช้ วิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องเหมาะสมทันต่อสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ช่วยให้นักพัฒนาวิคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์ เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีในสถานศึกษา ด้วยการจัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้มี

การแสวงหาความรู้อย่างเสมอภาค มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานและทันต่อความก้าวหน้าของโลก รวมทั้งนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ตามวิถีชีวิตของสังคมไทย เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546: 1)

จากผลการทดสอบการประเมินคุณภาพนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2553 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 42.32 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านความรู้ ร้อยละ 45.21 ด้านทักษะกระบวนการ ร้อยละ 41.36 และ ด้านเจตคติ ร้อยละ 32.15 มีนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 24.50 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 66.73 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ร้อยละ 8.77 ในระดับกลุ่มโรงเรียนหัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้อง นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 48.97 เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านความรู้ ร้อยละ 52.81 ด้านทักษะกระบวนการ ร้อยละ 47.69 และด้านเจตคติ ร้อยละ 39.21 นักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 13.05 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 70.06 อยู่ในเกณฑ์ระดับดี ร้อยละ 16.89 และในระดับโรงเรียน พบว่าโรงเรียนวัดบางบอนมีคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 44.50 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านความรู้ ร้อยละ 44.00 ด้านทักษะกระบวนการ ร้อยละ 42.00 และด้านเจตคติ ร้อยละ 32.45 นักเรียนโรงเรียนวัดบางบอนอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 13.33 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 73.33 และอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 13.33 จะเห็นได้ว่าผลคะแนนเฉลี่ยวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ระดับกลุ่มโรงเรียนและในระดับโรงเรียนมีผลการประเมินค่อนข้างต่ำ และจากการประเมินคุณภาพนักเรียนของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนหัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, 2554: 17) และในวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ร้อยละ 16.89 อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ร้อยละ 70.06 และอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ร้อยละ 13.05 ซึ่งภาพรวมผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจเพราะถือว่าคะแนนยังต่ำอยู่ และไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ภายในกลุ่มโรงเรียนหัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้องยังพบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์คือ ครูยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การเรียนเน้นการท่องจำ เรียนเนื้อหาเฉพาะในบทเรียนทำให้เด็กนักเรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการปฏิบัติกิจกรรม และไม่สามารถนำความรู้และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตประจำวันได้ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิทยาศาสตร์ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์นอกจากการพัฒนาด้านความรู้แล้วควรพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มสูงขึ้นด้วย

การเรียนวิทยาศาสตร์ไม่ใช่เป็นการสอนให้จดจำในเนื้อหา แต่ต้องมีการฝึกปฏิบัติการใช้กระบวนการแสวงหาความรู้ การทำงาน การตัดสินใจและการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริง เน้นในเรื่องบทบาทของผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการให้การศึกษาแก่ผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยเจริญเติบโต มีการพัฒนาการทางด้านร่างกายและสติปัญญา การให้ความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ควรจะให้ทั้งความรู้และฝึกให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนากระบวนการคิด รวมทั้งวิธีการแสวงหาความรู้แบบวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องไปกับชีวิตจริงอย่างเป็นระบบเป็นขั้นตอน ใช้วิธีการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นประการสำคัญ เพราะการเตรียมผู้เรียนให้มีการพัฒนาแนวความคิดและสติปัญญา่อมเป็นการเตรียมสร้างประชากรที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติในอนาคตการสอนวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กประถมศึกษาไม่ควรเน้นวิชาการเพียงด้านเดียว แต่ควรเน้นการพัฒนาความสามารถพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ให้กับเด็กๆ ดังนั้นการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาจึงควรให้เด็กๆ เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่สนุกสนานเพลิดเพลิน ดังที่จอร์จ ก้าจาย (2544: 18) และนุปผา นรภากร (2548: 3) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของเด็กและการเล่นว่า การเล่นเป็นอาชีพถาวรของเด็ก เพราะฉะนั้นการเรียนการสอนต้องไม่แยกการเล่นออกจากการเล่น ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน จะทำให้เด็กตื่นตัวอยู่เสมอแม้ว่าเด็กแต่ละคนจะมีความรู้สึกนึกคิดที่ต่างกัน แต่สิ่งหนึ่งที่เด็กชอบเหมือนกันคือการเล่น ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ และการเล่นของเด็กจะมีความหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดถ้ามีอุปกรณ์ประกอบการเล่นหรือของเล่นที่เหมาะสม ประสาท เนืองเฉลิม (2546: 70) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า “ของเล่นช่วยส่งเสริมสติปัญญาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะกระบวนการขั้นพื้นฐานโดยผ่านประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและเกิดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์” การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีพื้นฐานมาเป็นสาระในการเรียนวิทยาศาสตร์ในชั้นเรียนทำให้ได้รับประโยชน์สองทาง คือเป็นทั้งการแสวงหาความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเชื่อมโยงความรู้สมัยเก่ากับความรู้สมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน ของเล่นพื้นบ้านไทยบางชนิดก็แฝงด้วยความคิดและหลักการทางวิทยาศาสตร์ บางชนิดก็ใช้ในการฝึกทักษะด้านต่างๆ ของผู้เล่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ (2544: คำนำ) ได้กล่าวว่า ของเล่นพื้นบ้านไทยแสดงถึงความคิดสร้างสรรค์ของภูมิปัญญาไว้อย่างน่าภาคภูมิใจ และยังสามารถอธิบายได้ด้วยหลักการวิทยาศาสตร์ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ได้นำความรู้เชิงวิทยาศาสตร์จากของเล่นพื้นบ้านไปถ่ายทอดแก่เด็กๆ ให้เกิดการเรียนรู้คุณค่าของวัฒนธรรมพื้นบ้านและร่วมกันอนุรักษ์ของเล่นพื้นบ้านให้คงสืบไป

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการนำของเล่นพื้นบ้านมาใช้เป็นสื่อจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยเน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานคือ ทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการคำนวณ ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปสกับเวลา ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล และทักษะการทำนายหรือการพยากรณ์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้สื่อของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน
2. เพื่อศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของกลุ่มโรงเรียนหัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 12 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 371 คน
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางบอน กลุ่มโรงเรียนหัวโพธิ์ ศรีสำราญสองพี่น้อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยวิธีจับสลากโรงเรียนมา 1 แห่ง ได้โรงเรียนวัดบางบอน ซึ่งมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 32 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง การนำแนวคิดภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับหลักการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้เศษวัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่นหรือเศษวัสดุที่เหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของเล่น เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินสนุกสนาน และนำไปสู่ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ช่วยให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์พัฒนาความคิดและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ ของเล่น 8 ชนิด กงจักร ลูกข่าง กังหันกระบอก (กำหมุน) เรือกาบมะพร้าวแห้วแ้ว (จักจั่น) ไม้โพละ (อีโป๊ะ) คอปเตอร์ไม้ไผ่ (ใบพัดแมลงปอ) กระบอกฉีด

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดจากการปฏิบัติและฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ คล่องแคล่วแม่นยำ และความสามารถในการคิดเพื่อค้นหาความรู้ มาใช้แก้ปัญหาในการศึกษาค้นคว้า และแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์นี้เป็นทักษะขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการคำนวณ ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการทำนายหรือการพยากรณ์

เจตคติทางวิทยาศาสตร์ หมายถึง ความรู้สึกภายในของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่เคยได้รับ เจตคติทางวิทยาศาสตร์จะเกี่ยวกับ ความอยากรู้อยากเห็น ความเพียรพยายาม ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบรอบคอบและความใจกว้างอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์

เนื้อหาที่ใช้

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาเป็นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ เรื่องแรงและความดัน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

ระยะเวลาที่ใช้

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระยะเวลาในการศึกษา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมเวลาในการศึกษา 15 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์
2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง แรงและความดัน
3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
4. แบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

1. ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์

ในการประดิษฐ์ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของเล่นพื้นบ้านกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคนิคการสร้างสื่อที่เป็นของเล่นพื้นบ้านที่มีความสอดคล้องกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน ที่น่าจะนำมาประดิษฐ์เป็นของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์

1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญของเล่นพื้นบ้านที่เด็กๆ หรือประชาชนในท้องถิ่นนิยมเล่นกันเมื่อสมัยยังเป็นเด็ก และยังนิยมเล่นกันอยู่ และปรากฏอยู่ในท้องถิ่นของอำเภอสองพี่น้องโดยวิธีการสัมภาษณ์

1.3 รวบรวมของเล่นพื้นบ้านจากภูมิปัญญาชาวบ้าน มาพัฒนาเป็นของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์

1.4 นักเรียนได้ร่วมกันพิจารณาคัดเลือกของเล่นในท้องถิ่นที่สอดคล้องกับเนื้อหา และเหมาะสมต่อการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนจำนวน 8 ชิ้น และมีเกณฑ์ในการคัดเลือกของเล่นดังนี้ 1) ของเล่นต้องมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และตรงกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2) ของเล่นต้องเหมาะสมกับวัย เพศ ระดับความรู้และประสบการณ์เดิม 3) ของเล่นนั้นต้องผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า 4) วัสดุที่ใช้เป็นวัสดุที่เหลือใช้ หาง่าย มีในท้องถิ่น

1.5 นักเรียนทดลองประดิษฐ์ของเล่นตามตัวอย่าง และตามความสนใจของนักเรียน เป็นรายบุคคล

1.6 นักเรียนได้ประดิษฐ์ของเล่นตามลักษณะการเล่นและหลักการทางวิทยาศาสตร์ พร้อมทั้งเขียนวิธีเล่น กลุ่มแรงลัพธ์ ได้แก่ กงจักร ลูกข่าง กังหันระบอก (กำหมุ่น) กลุ่มแรงลอยตัว ได้แก่ เรือคาบมะพร้าว กลุ่มแรงเสียดทาน ได้แก่ แห้วแหว่ (จักจั่น) กลุ่มแรงดันอากาศ ได้แก่ ไม้โพละ (อีโป๊ะ) คอปเตอร์ไม้ไผ่ (ใบพัดแมลงปอ) และกลุ่มดันของของเหลว ได้แก่ กระบอกลัด

1.7 รวบรวมของเล่น วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของของเล่นกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐาน

1.8 นำของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์พร้อมเอกสารประกอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบประเมินความสอดคล้อง (IOC) กับเนื้อหาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1.9 นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง พบค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทั้ง 10 ชิ้น

1.10 นำของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ไปทดลองแบบเดี่ยว (1:1) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไผ่ซาด จำนวน 3 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่า

ประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยใช้สูตร E1 / E2 พบว่าของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 78.00/ 76.67 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 จึงได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ โดยเพิ่มคำอธิบายเพิ่มรูปภาพ จากนั้นจึงนำไปทดลองแบบกลุ่ม (1:10) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ จำนวน 9 คน พบว่า ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 80.89/80.74 ปรับปรุงแก้ไขโดยตรวจสอบความชัดเจนของเนื้อหา แล้วจึงนำไปทดลองภาคสนาม (1:100) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของทั้งสองโรงเรียนๆ ละ 30 คน พบว่าของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 84.30/81.17

1.11 นำของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์มาทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโรงเรียนวัดบางบอน จำนวน 32 คน

2. แผนการจัดการเรียนรู้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สาระที่ 4 แรงและการเคลื่อนที่ เรื่องแรงและความดัน

2.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 5 แผน ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง มาตรฐาน ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผนมีรายละเอียด ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง แรงลัพธ์ ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แรงลอยตัว ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง แรงเสียดทาน ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง แรงดันอากาศ ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง แรงดันของของเหลว ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ 2 ชั่วโมง

2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา และโครงสร้าง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ และหาข้อดีข้อเสียของแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง แรงและความดัน

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำมาทดลองใช้ เพื่อนำมาพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยการนำของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ ก่อนจะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางบอนต่อไป

3. แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำถามเพื่อให้เกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3.2 ศึกษาขอบเขตและระดับของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (multiple choice) ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ เพื่อวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ คือทักษะการสังเกต ทักษะการวัด ทักษะการคำนวณ ทักษะการจำแนกประเภท ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปกและสเปกกับเวลา ทักษะการจัดกระทำ และสื่อความหมายข้อมูล ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล ทักษะการพยากรณ์

3.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ลักษณะการใช้คำถาม ตัวเลือก ความสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ความถูกต้องด้านภาษา ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับลักษณะพฤติกรรม

3.5 นำคะแนนที่ได้ไปบันทึกผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในแต่ละข้อและหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับพฤติกรรม พบว่า แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00

3.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ จำนวน 30 คน โรงเรียนวัดไผ่ขาด จำนวน 30 คน รวม 60 คน

3.7 นำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน ข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ผิด ไม่ตอบหรือข้อที่ตอบมากกว่าหนึ่งตัวเลือกให้ 0 คะแนน

3.8 คัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 และหาค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไปจากจำนวน 50 ข้อ ให้ได้ข้อสอบจำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.9 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอริ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Formula 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.887

3.10 นำแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดบางบอนต่อไป

4. แบบสอบถามวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์

4.1 ศึกษาค้นคว้าวิธีการสร้างแบบสอบถามวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์จากหนังสือหลักการวิจัยทางการศึกษา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่สร้างแบบวัดเจตคติที่คล้ายคลึงกัน

4.2 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเกี่ยวกับเจตคติทางวิทยาศาสตร์เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างและปรับปรุงแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) ประกอบด้วยข้อความเชิงบวกและเชิงลบ

4.3 สร้างแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 20 ข้อ กำหนดมาตราส่วนเป็น 5 ระดับ และกำหนดเป็นค่าคะแนนในแต่ละรายการที่ประเมิน

4.4 นำแบบสอบถามวัดเจตคติทางวิทยาศาสตร์ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และดัชนีความสอดคล้องรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงตามเนื้อหา

4.5 นำแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์ จำนวน 30 คน และโรงเรียนวัดไผ่ขาด จำนวน 30 คน รวม 60 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง และได้เรียนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง แรงและความดันโดยใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนมาแล้ว

4.6 นำผลการตรวจสอบแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์มาเทียบคะแนนตามเกณฑ์ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 100) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า มีเจตคติอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า มีเจตคติอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า มีเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า มีเจตคติอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า มีเจตคติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.7 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.816

4.8 นำแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ตรวจสอบคุณภาพแล้วมาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนวัดบางบอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ค่าที (t-test)

3. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (IOC)

4. หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยคำนวณจากสูตร KR-20 ของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson Formula 20)
6. หาค่า E1 และ E2 ของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์
7. วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ผลการใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน รายละเอียด ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน (จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน)

การทดสอบ	n	\bar{X}	t	p
ก่อนเรียน	32	17.156	18.543	.000*
หลังเรียน	32	22.438		

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นที่บ้าน ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 รายละเอียด ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาเจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ข้อที่	รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับ เจตคติ
1	ด้านความอยากรู้อยากเห็น	4.07	0.57	มาก
2	ด้านความเพียรพยายาม	3.99	0.64	มาก
3	ด้านความมีเหตุผล	3.87	0.60	มาก
4	ด้านความซื่อสัตย์	4.10	0.52	มาก
5	ด้านความมีระเบียบรอบคอบ	4.28	0.52	มาก
6	ด้านความใจกว้าง	4.34	0.52	มาก
	รวม	4.10	0.77	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า เจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นทางวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.77)

อภิปรายผล

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่า
ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่อง
มาจากนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการคิดการใช้ของเล่นที่บ้านมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
นักเรียน เรียนแล้วมีความสนุกสนานเพลิดเพลิน นักเรียนได้มีการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ของเล่น
ที่บ้านเป็นสื่อกลางที่ทำให้เด็กได้ออกกำลังกาย ฝึกความว่องไวของอวัยวะต่างๆ มีความสามารถ
ในการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า พัฒนาทักษะการควบคุมการใช้กล้ามเนื้อทำให้ร่างกายแข็งแรง
นอกจากนี้ของเล่นที่บ้านยังเปรียบเสมือนอาหารใจทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และยัง
เสริมสร้างพัฒนาการทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนความคิดสร้างสรรค์ การเล่น
ของเด็กพัฒนาไปตามขั้นตอนของการพัฒนาสติปัญญาซึ่งเกิดขึ้นเป็นลำดับ สอดคล้องกับทฤษฎีของ
จอห์น ดิวอี้ ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยการลงมือกระทำหรือ learning by doing คือการเรียนรู้จาก

การกระทำเป็นการลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ เมื่อเข้าใจแล้วก็จะเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดี รู้จักคิดแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาความรู้ การคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และยังสามารถคล้องกับแนวคิดของ มาโลน ไมเคิล (Malone, Michael, 2009: 344) ซึ่งได้ใช้ของเล่นที่บ้านในการจัดการเรียนการสอนกับเด็ก ทำให้เด็กมีความสามารถในด้านความคิดและทักษะในการแก้ปัญหา และในการใช้ของเล่นที่แตกต่างกันทำให้มีผลต่อความสามารถทางด้านความคิดของเด็กและของเล่นช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปกับสุนทรียภาพ เกิดความมั่งคั่งทางสติปัญญา และยังสอดคล้องกับประสาทเนื่องเฉลิม (2546: 70) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ของเล่นช่วยส่งเสริมสติปัญญาและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะกระบวนการขั้นพื้นฐานโดยผ่านประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสและเกิดการเชื่อมโยงสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์ นุปผา นราภร (2548: 3) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของเด็กและการเล่นว่าเป็นอาชีพถาวรของเด็กเพราะฉะนั้นกิจกรรมการเรียนการสอนต้องไม่แยกการเล่นออกจากการเรียน ต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันการเล่นของเด็กจะมีความหมายและเกิดประโยชน์สูงสุดถ้ามีอุปกรณ์การเล่นหรือของเล่นที่เหมาะสม พวงทอง มีมั่งคั่ง (2537: 123) ได้กล่าวถึงการนำของเล่นและเกมมาใช้ในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และการสอนวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาผู้สอนควรฝึกให้เด็กได้นำเอาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการแสวงหาความรู้ การให้เด็กเล่นเกมและของเล่นจะช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะเหล่านี้เป็นอย่างดี สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2543: 2) ได้กล่าวถึงการนำของเล่นมาใช้ในการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์สิ่งต่างๆ เป็นของเล่นเพื่อฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ลัดดาวัลย์ กัณหาสุวรรณ (2537: 124) ได้กล่าวถึงของเล่นทางวิทยาศาสตร์ นอกจากจะเป็นของเล่นที่สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินให้แก่ผู้เรียนแล้วยังได้พัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของจามรี สินจรรย์ศักดิ์ (2548: ก) ได้ศึกษาผลการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมของเล่นที่บ้านที่ประดิษฐ์จากพืช ปรากฏว่าคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการใช้ชุดกิจกรรมของเล่นที่บ้านสูงกว่าคะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนใช้ชุดกิจกรรมของเล่นที่บ้าน รสริน พันธุ์ (2550: ก) ได้ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามหลักการเรียนเพื่อรอบรู้โดยใช้ของเล่นเชิงวิทยาศาสตร์ ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามหลักการเรียนรู้อาศัยของเล่นเชิงวิทยาศาสตร์ เรื่องสารในชีวิตประจำวัน คะแนนหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอน ยุพิน ใจตรง (2552: ก) ได้ศึกษาเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์ เรื่องของเล่นที่บ้านสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปรากฏว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้
โครงการเรื่องของเล่นที่บ้านคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อรวรรณ เตชะโส (2552: ก)
ได้ศึกษาเรื่องการใช้ของเล่นที่บ้านเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/10 ปรากฏว่านักเรียนได้คะแนนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยใช้
ของเล่นที่บ้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากการเรียนการสอนที่ใช้ของเล่น
ที่บ้านทางวิทยาศาสตร์สามารถพัฒนาเจตคติต่อการเรียนการสอนได้ เด็กได้รับความสนุกสนาน
เพลิดเพลินและเป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์และยังเป็นการปลูกฝังให้เกิด
ความคิดสร้างสรรค์ และในระหว่างการเล่นเด็กยังรู้จักการปรับตัวและฝึกการยอมรับในความคิดของ
ผู้อื่น ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์สามารถพัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนเด็กได้รับความ
สนุกสนานเพลิดเพลินขณะที่เรียนเด็กมีความสุขอยากเรียน การนำเกมและของเล่นมาใช้ในการ
การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทำให้เด็กรู้สึกว่า วิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ง่าย น่าสนใจ และสนุก ความ
รู้สึกเช่นนี้จะช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เจตคติทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ของเล่น
ที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ในการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับทฤษฎีของสกินเนอร์ (Skinner)
ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งทฤษฎีการเรียนรู้ การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)
ทฤษฎีนี้มีหลักการว่าพฤติกรรมของผู้เล่นเกิดขึ้นจากการเห็นผลที่ได้รับการเสริมแรง (reinforcement)
เช่นเมื่อเล่นเกมได้ดีแล้วได้รับคำชมเชยจากผู้สอน ทำให้ผู้เล่นอยากเล่นเกมให้ดียิ่งขึ้นไปอีก การเสริม
แรงต้องทำทันทีหลังจากมีพฤติกรรมตอบสนองตามต้องการ สอดคล้องนักการศึกษา พวงทอง
มีมั่งคั่ง (2537: 123) ได้กล่าวถึงการใช้ของเล่นและเกม มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ใน
ระดับประถมศึกษา ของเล่นช่วยให้เด็กได้พัฒนาเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ทำให้เด็ก
ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ขณะเรียนเด็กมีความสุขอยากเรียน การนำเกม ของเล่นมาใช้ในการ
การเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทำให้เด็กรู้สึกว่าวิทยาศาสตร์เป็นวิชาที่ง่าย น่าสนใจ และสนุก
ความรู้สึกนี้ช่วยสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ เลขา ปิยะธัชจรรย์ (2524: 18) ได้กล่าว
ว่าการเล่นช่วยให้เด็กได้มีโอกาสตอบสนองของความกระตือรือร้นใคร่รู้ของตนเองซึ่งจะนำเด็กไปสู่การ
ค้นพบและเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งรอบๆ ตัว การเล่นทำให้เด็กได้เกิดความรู้สึกเป็นอิสระสนุกสนาน
เพลิดเพลิน และพร้อมที่จะทำซ้ำเมื่อเกิดความพอใจและสนใจโดยไม่ต้องมีสิ่งอื่นมากระตุ้น เพ็ญศรี
เป้าทอง (2537: 26) ได้กล่าวถึงของเล่นเปรียบเสมือนอาหารใจช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน
และยังเป็นการช่วยผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
อีกด้วย และในระหว่างการเล่นเด็กยังรู้จักปรับตัวและฝึกการยอมรับในความคิดของผู้อื่น

จามรี สิ้นจรรยาศักดิ์ (2548: 36) ได้กล่าวถึงของเล่นเป็นสื่อที่สามารถนำมาฝึกฝนให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์และยังสร้างความพึงพอใจความสนุกสนานให้แก่เด็กอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของไอวอรี (Ivory, 2008: 238-243) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเล่นเป็นทีม (เป็นกลุ่ม) กับการเล่นคนเดียวในสังคมของการเล่นที่เกิดขึ้น ซึ่งการเล่นของเล่นมีผลต่อระดับของการตอบสนองต่อสิ่งที่เด็กเล่น การใช้ของเล่นเรียนเพิ่มความรู้ การเล่นของเล่นมี 2 แบบ คือ เล่นรวมกันและเล่นคนเดียวและจากการสังเกตพบว่าการเล่นของเล่นเป็นทีมจะเกิดประโยชน์และเป็นที่น่าพึงพอใจมากกว่าการเล่นคนเดียว เกมส, พิโอสฮาส และพิโอสฮาส (Gomez, Fiolhais and Fiolhais, 2009: 53-64) ได้ทำการวิจัยเรื่องการแสดงและการบรรยายของเล่นทางกายภาพ โดยการใช้ของเล่นสอนทักษะทางกายภาพและผลพบว่าของเล่นไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์ในเรื่องของการแสดงเท่านั้น แต่ยังให้ความสนใจเป็นอย่างมากเกี่ยวกับมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์ของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของสายสุนีย์ หมอดู (2549: ก) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องของเล่นพื้นบ้าน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะการปฏิบัติงานและชิ้นงานอยู่ในระดับดีมาก และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องของเล่นพื้นบ้านอยู่ในระดับเห็นด้วยดีมาก ยุพิน ใจตรง (2552: ก) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์โดยใช้กิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์เรื่องของเล่นพื้นบ้านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับมากและคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนวิทยาศาสตร์ สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ และสามารถนำวิธีการไปประยุกต์ใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่นได้ หรือการเรียนการสอนวิชาอื่น เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน และเห็นคุณค่าของของเล่นพื้นบ้านทางวิทยาศาสตร์

1.2 การสอนวิทยาศาสตร์มีความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องมีการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับการดำรงชีวิตและสภาพแวดล้อมของนักเรียน ความสำคัญของความมุ่งหมายในการสอนเจตคติทางวิทยาศาสตร์ (scientific attitude) เป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ผู้สอนควรเสริมหรือเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้พัฒนาควบคู่ไปกับความรู้ (knowledge) และกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล (rational thinking process)

1.3 ก่อนจัดการเรียนการสอนในแต่ละครั้งที่ใช้ของเล่นต่างๆ ครูควรให้นักเรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเล่นหรือการประดิษฐ์ โดยอ่านคำชี้แจง วิธีการเล่น คำเตือนในใบงานให้เข้าใจอย่างชัดเจน แล้วลงมือเล่นหรือประดิษฐ์ เพราะในของเล่นบางอย่างมีอันตราย หากเล่นผิดวิธีหรือหากนักเรียนไม่ศึกษาวิธีเล่นให้เข้าใจและเล่นอย่างไม่มีความหมาย

1.4 จากการวิจัยพบว่าของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์สามารถเสริมสร้างเจตคติทางวิทยาศาสตร์ให้สูงขึ้นได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์ควบคู่กันไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนแบบปกติ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ชนิดอื่นๆ ที่หลากหลาย และแตกต่างไปจากงานวิจัยนี้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์

2.2 ควรทำการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น โดยปรับรูปแบบการเล่น เลือกลงของเล่น และกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์กับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ๆ

2.4 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 13 ทักษะ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ ว่าอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันหรือไม่

2.5 ควรมีการศึกษาวิจัยผลการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ในด้านอื่นๆ อีก นอกเหนือจากด้านความอยากรู้อยากเห็น ความเพียรพยายาม ความมีเหตุผล ความซื่อสัตย์ และความละเอียดรอบคอบ

สรุป

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เจตคติทางวิทยาศาสตร์จากการใช้ของเล่นที่บ้านทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2544). **เรียนรู้หลักวิทยาศาสตร์จากของเล่นในบ้านไทย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จามรี สีนจรรยาศักดิ์. (2548). **ผลการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้ชุดกิจกรรมของเล่นที่บ้านที่ประดิษฐ์จากพืช**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำรัส กำจาย. (2544). **ผลของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเรื่อง แรง โดยใช้ของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุปผา นราภาร. (2548). **การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประสาท เนืองเฉลิม. (2546, มีนาคม). **ของเล่นระดับปฐมวัยกับการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. *วารสารวิชาการ*, 6 (3), 2-5.
- เพ็ญศรี เบ้าทอง. (2537). **ผลการเล่นของเล่นและเกมทางวิทยาศาสตร์ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พวงทอง มีมั่งคั่ง. (2537). **การสอนวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- ยุพิน ใจตรง. (2552). **การเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ เรื่องของเล่นที่บ้านสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รสนิน พันธุ์. (2550). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนตามหลักการเรียนเพื่อรอบรู้โดยใช้ของเล่นทางวิทยาศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2524). **การเล่นเป็นการเรียนของเด็ก การละเล่นและเครื่องเล่นเพื่อพัฒนาเด็ก**. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ลัดดาวัลย์ กัณหสุวรรณ. (2537). **ของเล่นและเกมทางวิทยาศาสตร์ ระดับประถมศึกษา**.

กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สายสุนีย์ หมอดู. (2549). **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนรู้เรื่องของเล่นพื้นบ้าน.**

การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2543). **แนวฝึกกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ว 011**

ของเล่นเชิงวิทยาศาสตร์หลากหลาย (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล

การจัดการศึกษา. (2554). **รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถม**

ศึกษาปีที่ 2, 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553. สุพรรณบุรี: สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2.

อรวรรณ เตชะไสด. (2552). **การใช้ของเล่นพื้นบ้านเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์**

ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Guemez, J., Fiolhais, C. and Fiolhais, M. (2009). Toys in Physics Lectures and Demonstrations.

<<http://journals.iop.org>> (September 13)

Ivory, J. (2008). Effects of Social and Isolate Toys on Social Play in an Inclusive

Setting. <<http://sed.sagepub.com/content/32/4/238.abstract>> (September 22)

Malone, M. (2009). Patterns of Home-and Classroom-Based Toy Play of Preschoolers with

and without Intellectual Disabilities. <<http://www.tandf.co.uk/journals>>

(September 13)

ความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

THE STRENGTH OF THE STUDENT COUNSELING SYSTEM OF THE SCHOOLS IN PRACHUAPKHIRIKHAN PROVINCE UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 10

ศุภกิตติ ปานสวย/SUPAKIT PANSUAY¹
สุมาลี พงศ์ติยะไพบูลย์/SUMALEE PONGTIYAPAIBOOL²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานและสังเคราะห์บทเรียนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา รวมทั้งสิ้น 144 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ใน “ระดับคุณภาพขั้นความสำเร็จ” 2) การสังเคราะห์บทเรียนการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยั่งยืน คือ LAMP ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ การบริหารจัดการ การนิเทศ กำกับ ติดตาม และการมีส่วนร่วม

คำสำคัญ : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, มัธยมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

² อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the level of the strength of the Student Counseling System Management and to synthesize the lesson learned from the school administrators, guidance teachers and advisors of the schools in Prachuapkhirikhan Province under The Secondary Educational Service Area Office 10. The samples were school administrators, guidance teachers and advisors, with the total of 144 subjects. The research instruments were questionnaire and interview. The data were compiled, analyzed and presented as frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis. The analysis revealed that: 1) The strength of the Student Counseling System Management of the school administrators, guidance teachers and advisors, as a whole was “successful”. 2) Synthesis of the lesson learned from the school administrators, guidance teachers and advisors revealed that a model of sustainability of the strength of the Student Counseling System Management was LAMP, denoting Learning Process, Administration, Monitoring and Participation.

Keywords : student counseling system , secondary education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 3 ฉบับ ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่าจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการความเหมาะสมของ แต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการคือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและ การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5) ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553: 20)

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังไว้ โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อผู้คนในเชิงบวกแล้วในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นผลกระทบต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้วยความรัก ความเมตตาที่มีต่อศิษย์ และมีบทบาทสำคัญต่อ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อสังคมต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551ก: 5)

กระทรวงศึกษาธิการได้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องสนองเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษา และหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ต่อมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: คำชี้แจง) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานคือ 1) ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครูให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม 2) วางระบบที่สร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครูอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง 3) สนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือ 4) ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริมพัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีคุณค่าและจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: คำนำ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 14) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการ มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา กระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มตั้งแต่การวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมายลำดับความสำคัญ กำหนดกิจกรรม/โครงการ กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน และมอบหมายหน้าที่การดำเนินงานตามแผน ได้แก่ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน แก้ไข ช่วยเหลือและการส่งต่อ การนิเทศ กำกับติดตามและการประเมินผล สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำกระบวนการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง โดยมุ่งหวังให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนร่วมมือกันดำเนินงาน และที่สำคัญที่สุดบทบาทของผู้บริหารและครูที่ต้องเอาใจใส่ดูแลนักเรียนในความดูแลทุกคนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจอย่างกัลยาณมิตร ทั้งนี้เพื่อสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งในเชิงสร้างเสริมภูมิคุ้มกัน การป้องกันมิให้เกิดปัญหา การส่งเสริม การพัฒนาตามศักยภาพ ตลอดจนสามารถแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้

เป็นที่ตระหนักดีว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดในเกือบทุกมิติในยุคโลกไร้พรมแดน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม และวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญทำให้เกิดการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารและวัฒนธรรมข้ามชาติทั้งทางบวกและทางลบ ส่งผลให้สังคมไทย ณ วันนี้มีความสับสนวุ่นวายและนับวันจะทวีความซับซ้อนและรุนแรงอย่างน่าเป็นห่วง ปრაการณดังกล่าวส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหามานับประการ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต การละเมิดสิทธิเสรีภาพ การกลั่นแกล้ง รังแก ความรุนแรงและการทารุณกรรมในรูปแบบต่าง ๆ การลักขโมย ปัญหายาเสพติด การไม่ประสบความสำเร็จด้านการเรียนและอาชีพ รวมทั้งปัญหาเรื่องเพศหลากหลายลักษณะ เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551ก: คำนำ)

การสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญญาอย่างมีคุณค่าต่อตนเองและสังคมให้มีความปลอดภัยจาก ภาวะวิกฤติดังกล่าวข้างต้น นับเป็นพันธกิจสำคัญของหน่วยงานการศึกษาและสถานศึกษาทุกระดับ ซึ่งต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องร่วมพลังสร้างสรรค์และร่วมรับผิดชอบในรูปของเครือข่ายพันธมิตรที่เข้มแข็ง อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการใช้

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งอาศัยองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาและกระบวนการแนะแนวเป็นกลไกหลักในการป้องกัน แก้ไขปัญหาและเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตของผู้เรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา แต่ด้วยข้อจำกัดด้านบุคลากรแนะแนว และช่องว่างระหว่างวัยของผู้ให้และผู้รับบริการทำให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ทั่วถึงทุกกลุ่มเป้าหมายของการขับเคลื่อนระบบ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551ก: คำนำ)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ประสานความร่วมมือกับผู้ทรงคุณวุฒิ จากกระทรวงสาธารณสุข และมหาวิทยาลัยทั้ง 4 ภูมิภาค คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยทักษิณ รวมทั้งมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ จัดทำหลักสูตรการพัฒนาความเข้มแข็งระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ตัวแทนนักเรียน และเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับบ้านและสถานศึกษา ในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551ก: คำนำ)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เป็นองค์กรหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ประชากรวัยเรียนได้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นการดำเนินความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัด จึงเป็นพันธกิจที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จะต้องพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนในการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชนอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ทุกโรงเรียน ต้องดำเนินการศึกษาและพัฒนา รูปแบบการสร้างเสริมความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติให้เห็นผลอย่างจริงจังในโรงเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทราบถึงสภาพของการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อนำเสนอหน่วยงานต้นสังกัด ในการกำหนดนโยบายและวางแผนดำเนินการและพัฒนาการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ของสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10
2. เพื่อสังเคราะห์บทเรียนการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินการของสถานศึกษาในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะชีวิต ในการดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานของการเป็นคนดี โดยมีบุคลากรซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ตาม 5 ขั้นตอน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ

ความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง สภาพการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ด้าน ที่นักเรียนได้รับ คือ

1. การพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง หมายถึง การให้ความคุ้มครองและการดูแลนักเรียนในเรื่องเมื่อนักเรียนมีปัญหาแล้วได้รับการแก้ไข ซึมเศร้า (แยกตัวเองจากกลุ่ม รู้สึกว่าตนเองไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม) ทำร้าย (ทะเลาะวิวาท รังแกเพื่อน รีดไถข่มขู่) ทำผิดระเบียบวินัย (มาสาย หนีเรียน การแต่งกาย) และเด็กพิเศษ (Ld. สมาธิสั้น ออทิสติก พิการ)
2. การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิตและการปรับตัว หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้และทักษะโดยการจัดการเรียนรู้ในเรื่องเพศศึกษา (เช่น มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเบี่ยงเบนทางเพศ) การป้องกันปัญหาสารเสพติด (เช่น ใช้สารเสพติดอื่น ๆ บุหรี่ เหล้า) ทักษะการดำรงชีวิตด้านการเรียนรู้ (รักการอ่านและค้นคว้า ใช้แหล่งเรียนรู้หลากหลาย สรุปสาระสำคัญ) ทักษะการดำรงชีวิตด้านสังคม (การสื่อสาร สามัคคี ซื่อสัตย์ ตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม) และทักษะการดำรงชีวิตด้านการจัดการตนเอง (บริโภคสินค้า บริการ และข้อมูลข่าวสาร การเงิน การจัดการกับตนเอง)
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม หมายถึง การที่นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเพื่อน การมีจิตสาธารณะ (บำเพ็ญประโยชน์ รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวม)

และรู้จักใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม (ปฏิบัติต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ และบุคคลในครอบครัว)

4. การมีพัฒนาการอย่างรอบด้าน หมายถึง การที่นักเรียนได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเรียน (ผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 1.00) ด้านการแสดงออกทางอารมณ์ (ควบคุมอารมณ์) และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ (พหุปัญญา 8 ด้าน)

ระดับความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามตัวแปรตามทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยกำหนดระดับความเข้มแข็งไว้ 4 ด้านตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ก: 4) ดังนี้ คือ

1. ระดับตระหนักในความสำคัญ หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงข้อมูลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ระดับความพยายามในการดำเนินการ หมายถึง การดำเนินการของการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียน

3. ระดับความสำเร็จในการดำเนินการ หมายถึง มีข้อมูลของผลการดำเนินงานของครูและสถานศึกษา

4. ระดับความยั่งยืนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การพัฒนาการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีข้อมูลความก้าวหน้าของการพัฒนา

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือศึกษา ระดับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบการอภิปรายกลุ่มย่อย (focus group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมดจำนวน 702 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10, 2553: 5) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่ปฏิบัติราชการแทนผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 18 คน

2) ครูสายงานปฏิบัติการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 684 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นตอนที่ 1

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) และสุ่มอย่างง่าย (simple sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 144 คน ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใช้ประชากรทั้งหมด จำนวน 18 คน

2) ครูแนะแนวของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 18 คน

3) ครูสายงานปฏิบัติการสอนที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายชั้นละ 1 คน กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 6 คน จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่างสำหรับขั้นตอนที่ 2

ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา กลุ่มละ 6 คน จากสถานศึกษาที่มีผลงานเด่นด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. วิธีการเก็บข้อมูล

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้

เครื่องมือประเภทที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามโครงการการศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างความสำเร็จระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 4 ภูมิภาค : ระยะที่ 1 การศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างความสำเร็จระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551ก: 3) และแบบสอบถามของ เสรี ชนวนวัน (2548: 256-261) และจิรพันธ์ สายสร้อย (2552: 194-205) มาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 เพื่อสอบถามการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ตามตัวชี้วัด 4 ด้าน คือ การพิทักษ์ คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตและการปรับตัว การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม และการมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน เครื่องมือที่ใช้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (checklist) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ตามตัวชี้วัด 4 ด้าน จำนวน 25 ข้อ ดังนี้

- 1) การพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง จำนวน 7 ข้อ
- 2) การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตและการปรับตัว จำนวน 9 ข้อ
- 3) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม จำนวน 6 ข้อ
- 4) การมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน จำนวน 3 ข้อ

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบข้อที่ดำเนินการและมีร่องรอย การดำเนินงานมากที่สุด เพียงข้อเดียว ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา โดยตัวเลือกได้เรียงลำดับและให้ค่าคะแนนตามเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

1) ความตระหนัก หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงข้อมูลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) ความพยายาม หมายถึง การดำเนินงานของการแก้ไขปัญหาและหรือพัฒนาของผู้บริหาร ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และนักเรียน

3) ความสำเร็จ หมายถึง มีข้อมูลของผลการดำเนินงาน การดำเนินงาน และกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของครูและสถานศึกษา

4) ความยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีข้อมูลความก้าวหน้าของการพัฒนา

เครื่องมือประเภทที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

2.2 ขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและรูปแบบของคำถาม สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามของตัวแปรตาม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบในเบื้องต้น

2) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (content validity) รวมถึงภาษาและสำนวนที่ใช้ จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกันคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งคำนวณ

ความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามที่สร้างขึ้นโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถาม และองค์ประกอบเชิงโครงสร้าง (Item-objective Congruence Index: IOC) (สุวิมล ติรภานนท์, 2546: 176) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป

3) จัดทำแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา โรงเรียนนงคาราม โรงเรียนพรหมานุสรณ์ โรงเรียนหนองหญ้าปล้องวิทยา และโรงเรียนเขาย้อยวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 30 คน (ผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน ครูแนะแนว 4 คน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา 22 คน) แล้วนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536: 170-171) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ .98

การดำเนินการเกี่ยวกับแบบสัมภาษณ์

1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักการในการสัมภาษณ์

2) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำในแต่ละด้านนำมาเป็นประเด็นในการสนทนาและการสัมภาษณ์

3) สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

4) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความสมบูรณ์แล้วนำไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างที่ 2

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง และส่งทางไปรษณีย์

2) ในส่วนของการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนัดหมายกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ และผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

3.1 หาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนที่ 1

3.2 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านและรายข้อของแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยให้ค่าคะแนนระดับคุณภาพการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ความตระหนัก	ให้คะแนน	1
ความพยายาม	ให้คะแนน	2
ความสำเร็จ	ให้คะแนน	3
ความยั่งยืน	ให้คะแนน	4

3.3 การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยเทียบระดับความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับเกณฑ์การแปลความหมายของวิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) โดยกำหนดเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1.00 - 1.49 หมายถึง มีการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับน้อย ในการวิจัยครั้งนี้เทียบกับระดับความตระหนัก

1.50 - 2.49 หมายถึง มีการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง ในการวิจัยครั้งนี้เทียบกับระดับความพยายาม

2.50 - 3.49 หมายถึง มีการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับมากในการวิจัยครั้งนี้เทียบกับระดับความสำเร็จ

3.50 - 4.00 หมายถึง มีการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลืออยู่ในระดับมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้เทียบกับระดับความยั่งยืน

3.4 ในส่วนของการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยนำข้อมูลมาสรุปหาใจความสำคัญ โดยตีความหมายและแยกแยะข้อมูลที่มีความหมายเดียวกันอยู่ในแนวเรื่องเดียวกัน แล้วสรุปเป็นผลของการวิจัย และนำเสนอข้อมูลในรูปความเรียง

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา

การดำเนินงานความเข้มแข็งของ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา	ผู้บริหารสถานศึกษา/ ครูแนะแนว/ครูที่ปรึกษา (n = 144)		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง	2.42	.96	พยายาม
2. การส่งเสริมให้เกิดภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตและการปรับตัว	2.55	.84	สำเร็จ
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม	2.74	.88	สำเร็จ
4. การมีการพัฒนาอย่างรอบด้าน	2.51	.87	สำเร็จ
เฉลี่ย	2.55	.86	สำเร็จ

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับความสำเร็จ ($\bar{X} = 2.55$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและสังคม ($X = 2.74$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดอยู่ในระดับความพยายาม ได้แก่ ด้านการพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง ($X = 2.42$)

2. การสังเคราะห์บทเรียนการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 10 พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยั่งยืน คือ LAMP ประกอบด้วย

L หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ (learning process)

- การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย
- จัดกิจกรรมที่สนองตามศักยภาพของนักเรียน

A หมายถึง การบริหารจัดการ (administration)

- แต่งตั้งคณะกรรมการ จัดสร้างทีมงาน
- ใช้แนวคิดการบริหารเชิงระบบ
- สนับสนุนเอื้ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทั้งด้านงบประมาณและบุคลากร

- ส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความชำนาญในทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- สร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานดีเด่น

M หมายถึง การนิเทศ กำกับ ติดตาม (monitoring)

- ประชุม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารซึ่งกันและกัน

- ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูล ความรู้หรือเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์

P หมายถึง การมีส่วนร่วม (participation)

- การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียน

- การสร้างเครือข่าย มีกิจกรรมประสานงานระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน

ทั้งภายในและภายนอก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ระดับการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10

จากการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานของผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่าผู้บริหาร ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในอยู่ระดับความสำเร็จ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเนื่องจากเป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงศึกษาธิการ อีกทั้งผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีโอกาสในการเข้าร่วมโครงการศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้มีความรู้ มีความพร้อมและประสบการณ์ในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และได้นำไปเป็นกรอบในการปฏิบัติและพัฒนา ส่งผลให้สภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ จุลวงศ์ (2546: 89) ได้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินงานมากในเรื่องการบันทึกหลักฐานในรายการอาชีพและรายได้ของบิดา

มารดา ผู้ปกครอง 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการดำเนินงานมากในเรื่องการบันทึกหลักฐานด้านความสามารถในการเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินงานมากในเรื่องการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ในการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการดำเนินงานมากในเรื่องการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในการฝึกทักษะในการแก้ปัญหานักเรียนด้านการเรียน 5) ด้านการส่งต่อมีการดำเนินงานมากในเรื่องการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจการดำเนินงานส่งต่อภายใน และสอดคล้องกับงานวิจัยของโชวันันต์ มารุตวงศ์ (2546: 85-87) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสรี ชนวนวัน (2548: 118-120) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความพึงพอใจของครู นักเรียนและผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก

2. การดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ยั่งยืน คือ LAMP ซึ่งประกอบด้วย

L หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ (learning process) ที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ โดยบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน ใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551ข: 5-7) ได้กล่าวถึงสภาพความสำเร็จการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า โรงเรียนต้องจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเข้มแข็งรอบด้าน โดยนักเรียนทุกคนต้องได้รับการพัฒนาตามศักยภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

A หมายถึง การบริหารจัดการ (administration) การสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจในกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีความตระหนัก เห็นความสำคัญและประโยชน์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการบริหารจัดการที่ดี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 55) กล่าวว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยการทำงานที่มีหลักการบริหารอย่างเป็นระบบ

M หมายถึง การนิเทศ กำกับ ติดตาม (monitoring) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 55) กล่าวว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยการทำงานที่มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน นำผลการประเมินไปพัฒนาปรับปรุง สรุปรายงาน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

P หมายถึง การมีส่วนร่วม (participation) ซึ่งยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินกิจกรรมร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ดังที่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553: 88) กล่าวถึงหลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นรูปแบบของการทำงานที่เกิดจากการประสานความร่วมมือกันระหว่างผู้เกี่ยวข้องในลักษณะของกัลยาณมิตรที่มีเป้าหมายการทำงานร่วมกัน ด้วยการร่วมกันด้านความคิด กำลังคน ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ร่วมกันแก้ปัญหาการดำเนินงานในองค์กรด้วยระบบเครือข่าย โดยการร่วมกันสร้างเป้าหมาย เป็นการร่วมคิด ร่วมทำ เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข่าวสาร ประสบการณ์ การร่วมมือกันทำงานดังกล่าวจะทำให้งานมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 55) กล่าวว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นต้องสร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วม บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมกันดำเนินงาน โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน องค์กรสถาบัน และผู้ชำนาญการในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนในรูปแบบสหวิชาชีพ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จและทุกฝ่ายมีความพึงพอใจ จึงต้องสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

โรงเรียนควรดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเน้นด้านการพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง เพราะเนื่องจากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมด้านการพิทักษ์คุ้มครองและดูแลอย่างทั่วถึง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะได้นำผลไปพัฒนากลุ่มเป้าหมายให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยการดำเนินการสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเรื่องที่เป็นปัญหา/ อุปสรรคในการดำเนินงาน สภาพความต้องการ หรือปัจจัยเสริมที่ช่วยให้การดำเนินงานสร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สรุป

การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว และครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมอยู่ในระดับความสำเร็จ และรูปแบบในการดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ยั่งยืน คือ LAMP ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ (learning process) การบริหารจัดการ (administration) การนิเทศ กำกับ ติดตาม (monitoring) และการมีส่วนร่วม (participation)

เอกสารอ้างอิง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.**

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรพันธ์ สายสร้อย. (2552). **การดำเนินงานความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ไชวรินทร์ มารุตวงศ์. (2546). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรทิพย์ จุลวงศ์. (2546). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิควิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย: เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้.** **ข่าวสาร การวิจัยการศึกษา**, 18 (3), 8-11.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. (2553). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2553**. เพชรบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2551ก). **โครงการการศึกษาและพัฒนารูปแบบการสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551ข). **สภาพความสำเร็จและแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุวิมล ตีรกานนท์. (2546). **การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- เสรี ชวนวัน. (2548). **ความพึงพอใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1
CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE
OFFICE OF UTTARADIT PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

อรสา คำแสน/ORASA KHAMSAEN¹
อรรณพ จินะวัฒน์/ANNOP JEENAWATTHANA²
ประสิทธิ์ เขียวศรี/PRASIT KHEOWSRI³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ทางการบริหาร และระดับการศึกษาต่างกัน และ 3) เสนอแนวทางในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 123 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85 และแนวคำถามในการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการบริหารความขัดแย้งในระดับปานกลาง โดยใช้การป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายในระดับสูง และใช้วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุและประสบการณ์ทางการบริหารแตกต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน และ 3) แนวทางในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการบริหารความขัดแย้งด้วยวิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ด้วยวิธีการบริหาร ที่เป็นประชาธิปไตย ป้องกันความขัดแย้ง ที่ทำลายด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม และมีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายด้วยวิธีการประนีประนอม การเจรจาต่อรองอย่างสันติวิธี

คำสำคัญ การบริหารความขัดแย้ง ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

³ อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study methods of conflict management of school administrators; 2) to compare methods of conflict management of school administrators, as classified by age, administrative experience, and educational level; and 3) to propose appropriate guidelines for conflict management of school administrators.

The research sample consisted of 123 school administrators, obtained by stratified random sampling. The instrument was a 5-scale rating questionnaire, developed by the researcher, with reliability coefficient of .85; and a focus group discussion guidelines form. The statistics for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way analysis of variance.

The research findings were that 1) the school administrators employed moderate the conflict management by employing prevention and settlement of highly destructive conflicts at the high level, and the method of stimulating constructive conflicts at the moderate level; 2) school administrators with different ages, and administrative experiences differed significantly at the .05 level in their employed methods of conflict management; while school administrators with different educational levels did not significantly differ in their employed methods of conflict management; and 3) regarding appropriate guidelines for conflict management of school administrators, the school administrators should employ stimulating constructive conflicts with the democratic style of administration, employ the conflict management method of prevention and settlement of highly destructive conflicts with the fair allocation of resources, and settle the destructive conflicts with the method of compromise and peaceful negotiation.

Keywords: conflict management, school administrator, Uttaradit Primary Educational Service Area 1

บทนำ

มนุษย์ต้องการความสำเร็จ การกระทำของมนุษย์เพื่อที่จะให้เกิดความสำเร็จนี้ ส่วนหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งโดยมีการแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การแข่งขันกีฬา การศึกษาเล่าเรียน ธุรกิจและกิจกรรมในสังคม การแข่งขันทำให้เกิดการแพ้หรือชนะ ความสำเร็จมักถูกวัดด้วยการเอาชนะ หลักฐานเหล่านี้เห็นได้จากการได้มา หรือการมีกรรมสิทธิ์ในสินค้า การได้รับบริการ การทำให้บรรลุเป้าหมาย ที่แตกต่างกัน การควบคุมบุคคล การควบคุมทรัพยากรและการมีอำนาจที่ตัดสินใจซึ่งมีผลกระทบต่อคนอื่น เป็นต้น สาเหตุหลักสำคัญของการแข่งขันก็เนื่องมาจากความขาดแคลน หรือความไม่เพียงพอของสิ่งที่ต้องการ คนก็จะถูกกระตุ้นและมีแรงจูงใจเพื่อที่จะแข่งขันและเพื่อให้ประสบความสำเร็จ ความขัดแย้ง เกิดเพิ่มมากขึ้น เมื่อคนเราพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้มากที่สุดในเรื่องที่ตนเองต้องการ (กัมปนาท มีสวนนิล, 2545: 5) ในสภาพของสังคมไทยเราในปัจจุบันนี้ จะพบว่ามีความขัดแย้งค่อนข้างสูง ทั้งนี้เนื่องจากคนมีความแตกต่างกันในด้านความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจ ความต้องการ ความปรารถนา ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวเป็นผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมได้ (ประภาทิพย์ ผาสุก, 2551) ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เพราะมนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งความคิดและการกระทำ ดังนั้นในทุกองค์การย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้น อาจเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องเผชิญอยู่ทุกวัน การบริหารความขัดแย้งเป็นภารกิจที่ยากที่สุดอย่างหนึ่งของผู้บริหาร เพราะการปฏิบัติงานจะทำให้ถูกใจคนทุกคนไม่ได้ หากยึดความถูกต้องมักไม่ถูกใจคน หากจะให้ถูกใจคนก็มักไม่ถูกต้อง ดังนั้น แม้ว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ถ้าผู้บริหารรู้จักวิธีการบริหารและวิธีการแก้ไขที่ดีจะกลายเป็นให้คุณประโยชน์ ช่วยป้องกันความเฉื่อยชา ช่วยทำให้เห็นเป้าหมายที่ชัดเจน ช่วยกระตุ้นความสนใจและความอยากรู้อยากเห็นของบุคคล เป็นพื้นฐานทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลและสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์การ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2540: 7-9) ความขัดแย้งเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ในองค์การ ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การจำเป็นต้องพบกับความขัดแย้งซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย (พรพรณราย ทรัพย์ะประภา, ม.ป.ป.: 80) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพบกับความขัดแย้งอยู่บ่อยครั้ง ถ้าผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารความขัดแย้งให้เกิดผลดีครุมีความพึงพอใจความขัดแย้งนั้นก็จะเป็นประโยชน์ และเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ แต่ถ้าบริหารความขัดแย้งไม่เหมาะสม ความขัดแย้งนั้นก็นำไปสู่ความขัดแย้งอีกอย่างหนึ่ง และความขัดแย้งอื่น ๆ ก็จะมาตาม

การที่ผู้บริหารจะใช้วิธีการบริหารความขัดแย้ง ให้ความขัดแย้งอยู่ในระดับที่เหมาะสมและส่งผล ให้องค์การมีประสิทธิภาพได้นั้น ผู้บริหารจะต้องมีวิธีการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสม รั้งสรรค์ ประเสริฐศรี (2554: 16-18) เสนอวิธีการบริหารจัดการความขัดแย้ง 3 แนวทาง คือ (1) วิธี

การกระตุ้นความขัดแย้ง ใช้เมื่อองค์การมีความขัดแย้งในระดับต่ำ จึงต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ขึ้น (2) ป้องกันความขัดแย้ง เมื่อกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งแล้ว และเริ่มมองเห็นว่าอาจมีความขัดแย้งที่รุนแรงและไม่สร้างสรรค์ในอนาคต ผู้บริหารจะต้องรู้จักหาทางป้องกันมิให้เกิดขึ้น (3) วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เมื่อมีความขัดแย้งสูงมากเกินไป หรือความขัดแย้งเชิงทำลายจนส่งผลเสียต่อองค์การ ผู้บริหารต้องมีการแก้ไข ชะลอหรือลดความขัดแย้งให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมเช่นเดียวกับเชี่ยวชาญ อาศูวัฒนกุล (2540: 273) กล่าวถึงแนวทางในการบริหารความขัดแย้งในองค์การเป็น 3 แนวทาง (1) การกระตุ้นหรือสนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งที่มีลักษณะสร้างสรรค์ (2) การป้องกันหรือลดความขัดแย้งที่มีลักษณะทำลาย (3) การแก้ไขความขัดแย้งที่มีลักษณะทำลาย แต่อย่างไรก็ตาม ในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน โดยทั่วไปบุคคลจะคิดถึงความขัดแย้งในแง่ลบ และพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้น หรือป้องกันความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้น แต่แท้ที่จริงแล้วความขัดแย้งก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อองค์การทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดการความขัดแย้งของบุคคลซึ่งเกิดจากการรับรู้ และความสามารถของบุคคลในการปรับตัวต่อความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อายุ และประสบการณ์ที่มากขึ้นจะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี (มณฑิกา แก้วทองคำ, 2539: 17) การแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยวิธีต่าง ๆ ของผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เหมือนกัน ถึงแม้จะเป็นปัญหาในลักษณะเดียวกันก็ตาม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ อายุ และบุคลิกภาพเฉพาะตัว และปัญหาความขัดแย้งบางอย่างผู้บริหารคนหนึ่งอาจแก้ได้ แต่อีกคนหนึ่งอาจแก้ไม่ได้ หรือถ้าแก้ได้ อาจใช้เวลาแตกต่างกัน (ภิญโญ สาร, 2519: 217) หากพิจารณาด้านสถานภาพส่วนตัวของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารความขัดแย้งมีข้อสรุปไม่ตรงกันกล่าวคือ เจริญ โคกสีอำนวนย (2530) ศึกษาวิธีแก้ความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ ในตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน จะมีวิธีแก้ความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับสุรางค์ โสสัมฤทธิ์ชัย (2536: ก) ศึกษาสาเหตุของความขัดแย้งและวิธีการจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า วิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และขนาดโรงเรียนต่างกัน ไม่มีความแตกต่าง และสมยศ ปรีเปรม (2545: 74) ศึกษาเรื่องการบริหารความขัดแย้งของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า เมื่อเปรียบเทียบวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตาม อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน ไม่พบความแตกต่าง ส่วนพิพิธ สุวรรณสิงห์ (2550: 71) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี จำแนก

ตามอุดมการณ์การศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญา พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ในการศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สถานภาพส่วนตัวจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้นจำนวน 179 โรงเรียน การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติงานโดยตรง ปัญหาความขัดแย้งส่วนบุคคลหรือปัญหาความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่โดยตรงที่จะแก้ปัญหาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปวางแผน และประยุกต์ใช้ในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

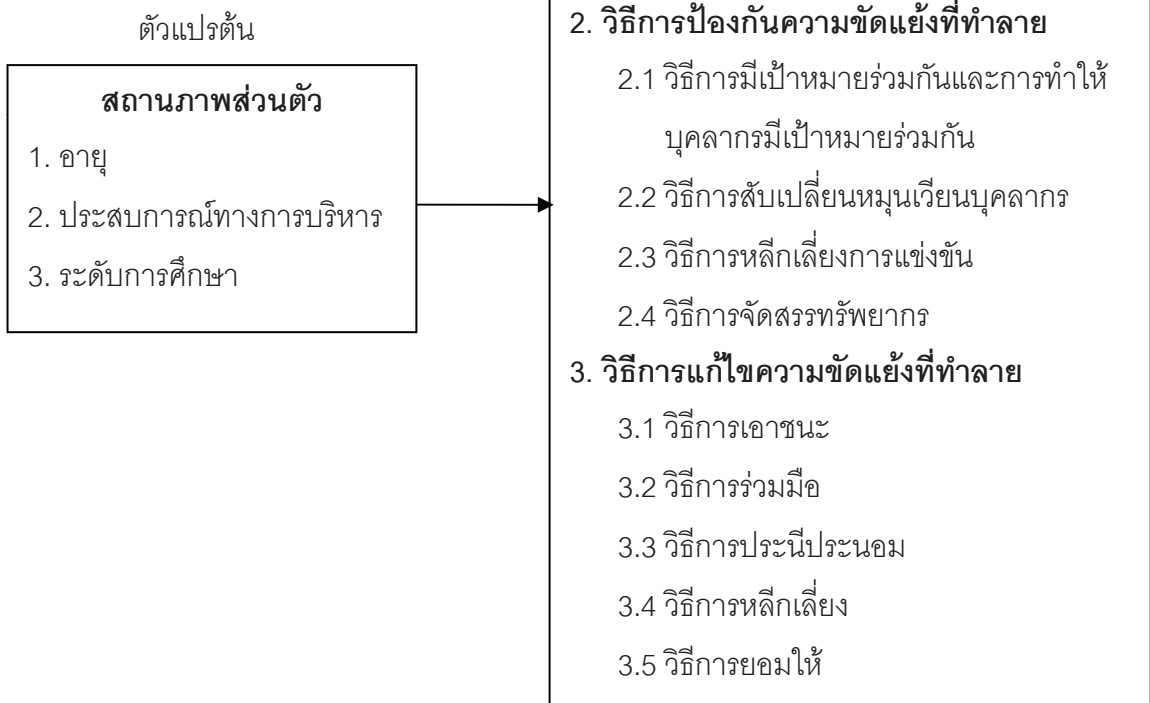
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่

1. ศึกษาวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เปรียบเทียบวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอายุ ประสบการณ์ทางการบริหาร และระดับการศึกษาต่างกัน
3. เสนอแนวทางในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากแนวคิด ทฤษฎีของนักทฤษฎีและนักวิชาการหลายท่าน มาเป็นกรอบ เพื่อกำหนดวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ตามตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรตาม

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีอายุต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวนทั้งสิ้น 179 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 123 คน และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) จำแนกตามรายอำเภอโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1.1 คำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ

1.2 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถาม 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลเกี่ยวกับ อายุ ประสบการณ์ทางการบริหาร ระดับการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.2 แนวคำถามในการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับแนวทางในการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

3.1 การดำเนินการเกี่ยวกับแบบสอบถาม

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างและรูปแบบของคำถามในแบบสอบถาม

2) สร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมนิยามของตัวแปรตาม จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบในเบื้องต้น แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเป็นปรนัยเชิงภาษาและความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ระหว่างข้อคำถามกับตัวบ่งชี้ตามนิยาม

3) จัดทำแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความความเที่ยง (reliability) พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบแอลฟา (α -Coefficient) เท่ากับ 0.85

3.2 การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหลักในการสัมภาษณ์
2) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุดของทุกกระทงคำถามในทุกด้าน มากำหนดเป็นประเด็นคำถามในแบบสัมภาษณ์

3) ปรับปรุงข้อกระทงคำถามในด้านการใช้ภาษา ให้มีความเหมาะสมถูกต้องยิ่งขึ้น โดยผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ซึ่งใช้การสุ่มแบบเจาะจง (purposive random sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน จำนวน 5 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารแตกต่างกัน จำนวน 5 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การดำเนินการเกี่ยวกับการเก็บแบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 เพื่อติดต่อประสานงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 1-30 สิงหาคม 2554

2) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม และได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ร้อยละ 100.00 แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำนวน 10 ท่าน เพื่อเชิญร่วมการสนทนากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งมีโครงสร้าง และดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ในวันที่ 25 มีนาคม 2555 เวลา 10.00-12.00 น. สถานที่ ณ ห้องประชุมพระอาทิตย์ เทศบาลตำบลหาดกรวด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

1) การวิเคราะห์สถานภาพส่วนบุคคล โดยการหาค่าร้อยละ

2) การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที่ ส่วนอายุ ประสิทธิภาพทางการบริหาร ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) การทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ (Scheffe's test)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม

1) นำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มกับผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มาจัดทำเป็นความเรียงในแต่ละประเด็นตามตัวแปร 3 ด้าน แล้วนำไปให้ผู้บริหารแต่ละคนยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปแล้ว

2) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจำแนกประเภทการวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยสรุปความคิดเห็นที่เกี่ยวกับสาระสำคัญในประเด็นที่ศึกษาเป็นรายด้าน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายวิธี พบว่าวิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ มีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลายและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายมีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับสูง

1.1. ระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาวิธีการบริหารความขัดแย้งแต่ละวิธี ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1) วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษานำวิธีบริหารที่เป็นประชาธิปไตยมาปฏิบัติมากที่สุด

2) วิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย ผู้บริหารสถานศึกษานำวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมมาปฏิบัติมากที่สุด

3) วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย ผู้บริหารสถานศึกษานำวิธีการประนีประนอมมาปฏิบัติมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบวิธีการบริหารความขัดแย้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ผลการวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3 วิธี ได้แก่ วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ และวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย โดยคู่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 41-50 ปี ส่วนอีกหนึ่งวิธี คือการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย โดยคู่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 41-50 ปีขึ้นไป กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารต่างกัน มีวิธีการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน 3 วิธี ได้แก่ วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ และวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย โดยคู่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารจำนวน 16 ปีขึ้นไป กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารจำนวน 6-10 ปี ส่วนอีกหนึ่งวิธี คือการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย โดยคู่ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารจำนวน 11-15 ปี กับกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารจำนวน 6-10 ปี

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวิธีการบริหารความขัดแย้งทั้งในภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา จากการจัดสนทนากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 ได้ข้อค้นพบ ดังนี้

3.1 การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถทำได้หลายวิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกันไป ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรศึกษาสภาพปัญหาให้ชัดเจนก่อน แล้วจึงเลือกวิธีการบริหารความขัดแย้งที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา โดยแยกเป็นรายวิธี ดังนี้

1) วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งระดับปานกลางขึ้นในสถานศึกษา ก่อนผู้บริหารสถานศึกษาจะกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ควรศึกษาสภาพความขัดแย้งและบริบทของสถานศึกษา แล้วจึงสนับสนุนให้มีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง วิธีการที่ผู้บริหารนำมาปฏิบัติมากที่สุดคือ วิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย

2) วิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรป้องกันมิให้สถานศึกษามีความขัดแย้งในระดับที่สูงเกินไป ซึ่งวิธีที่นำมาปฏิบัติมากที่สุดคือ วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม เพราะเป็นวิธีที่สามารถป้องกันความขัดแย้งที่ต้นเหตุของปัญหา ส่วนวิธีการหลีกเลี่ยงการแข่งขันเป็นวิธีป้องกันความขัดแย้งที่ผู้บริหารนำมาปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย หากผู้บริหารสถานศึกษาป้องกันปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีอื่นไม่ได้ผล

3) วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษามีให้มีระดับสูงมากเกินไป ซึ่งวิธีที่นำมาปฏิบัติมากที่สุดคือ วิธีประนีประนอม เพราะเป็นวิธีการที่ทุกฝ่ายสามารถตกลงกันได้ เป็นการรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้สองฝ่ายที่มีปัญหาความขัดแย้งทำงานร่วมกันได้อย่างสันติ ส่วนวิธีการเอาชนะผู้บริหารสถานศึกษานำมาแก้ปัญหความขัดแย้งน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีการที่มุ่งเอาผลแพ้ชนะ ฝ่ายที่เกิดความรู้สึกว่าตนแพ้อาจกลับมาสร้าง ความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายหลังได้

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารความขัดแย้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารความขัดแย้งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิจารณญาณในการเลือกที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งตามความเหมาะสมแก่บุคคล เวลา สถานการณ์ ความรู้ทางวิชาการที่มี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพปฎลบรรณทอง (2547: 61) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการรับรู้ของครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุกัญญา เพาะแป้น (2552: 62) ได้ศึกษาเรื่อง วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.1 เมื่อพิจารณาตามรายด้านของการบริหารความขัดแย้ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับสูง 2 วิธีการ คือ วิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลายและการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย และมีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง คือ วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่นิยมกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาอาจเห็นว่าการไม่เกิดความขัดแย้งขึ้นในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ดีกว่าการที่สถานศึกษามีความขัดแย้งเกิดขึ้น

ซึ่งแตกต่างจากการบริหารความขัดแย้งด้วยวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย และวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายที่มีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับสูง อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องการที่จะป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งไม่ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสุภาพ ประพันธ์ (2548: ก) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ระดับการบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการบริหารความขัดแย้งที่อยู่ในระดับสูงคือ วิธีการป้องกันความขัดแย้ง และวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ส่วนการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 เมื่อพิจารณาวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละวิธีซึ่งพบว่า

1) วิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์โดยวิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตยนำมาปฏิบัติมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า วิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย เป็นวิธีกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ เป็นวิธีที่มีขั้นตอนและวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก เพียงแต่ผู้บริหารต้องมีลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย มีพฤติกรรมส่งเสริม หรือสนับสนุนหรือกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ ทักษะคิดที่แตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ เชี่ยวชาญ อาศุวัฒนกุล (2538: 277) กล่าวว่า สมาชิกหรือกลุ่มในองค์การบางครั้งอาจจะมีความเฉื่อยชาหรือไม่มีความกระตือรือร้นที่จะแสดงความคิดริเริ่มใหม่ ๆ ให้กับองค์การ อันเนื่องมาจากว่าฝ่ายบริหารมีลักษณะเป็นเผด็จการเกินไปไม่ยอมให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างขึ้นในองค์การ ลักษณะผู้บริหารที่เหมาะสมกับกลุ่ม สามารถกระตุ้นให้เกิดความขัดแย้งที่มีลักษณะสร้างสรรค์ได้ก็คือ ลักษณะที่เป็นประชาธิปไตย

2) วิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย โดยวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมนำมาปฏิบัติมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานด้านการศึกษานั้นจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมาก จึงต้องมีการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม เพื่อป้องกันปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดตามมาในภายหลังได้ เช่น การพิจารณาการจัดสรรงบประมาณ ผู้บริหารต้องพิจารณาอย่างเป็นกลาง ปรากฏการณ์ความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้นในสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมจึงมีการปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งเชี่ยวชาญ อาศุวัฒนกุล (2538: 283-285) ได้กล่าวถึงการป้องกันความขัดแย้งว่า เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น การแก้ไขจะเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ดังนั้นผู้บริหารควรวางวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่มีลักษณะทำลายนี้ไว้ก่อนที่จะสายเกินแก้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้น จึงมีวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยป้องกันความขัดแย้งที่มีลักษณะทำลาย ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายขององค์การ รวมทั้งกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้มีความชัดเจน สมาชิกในองค์การต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง การสับเปลี่ยนหมุนเวียน หรือแลกเปลี่ยน

สมาชิกระหว่างกลุ่ม หลีกเลี่ยงการแข่งขันของสมาชิกในองค์การที่มีลักษณะฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ชนะ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แพ้ ผู้บริหารยังต้องจัดหาทรัพยากรขององค์การให้เพียงพอ และควรตั้งผู้ประสานงานเพื่อติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานหรือกลุ่มซึ่งวิธีการป้องกันความขัดแย้งเหล่านี้ ผู้บริหารสามารถประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติขององค์การนั้น ๆ ได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภาพ ประพันธ์ (2548: 65) ซึ่งศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชนจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การป้องกันความขัดแย้งโดยการจัดหาทรัพยากร การทำให้มีเป้าหมายร่วมกัน การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกันและการตั้งผู้ประสานงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงตามลำดับ

3) วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย โดยวิธีการประนีประนอมนำมาปฏิบัติมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี วัฒนธรรมการแสดงออกเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การหักหาญน้ำใจเป็นสิ่งที่ไม่นิยมกัน จึงมีพฤติกรรมเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งแบบประนีประนอม ซึ่งเป็นพฤติกรรมการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เน้นการตอรอง มุ่งให้ทุกฝ่ายได้รับความพึงพอใจ ยอมเสียสละและยอมได้ในบางส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพล มนต์รักดี (2550: 49) ที่ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งเป็นแบบประนีประนอมมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของประภาทิพย์ ผาสุก (2551: 53) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการจัดการกับความขัดแย้งแบบประนีประนอมมากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของกัวยวรรณา แสงมณี (2544: 12) กล่าวถึงการประนีประนอมคือ การใช้วิธีการเจรจาตอรองเปลี่ยนความยินยอม ถ้อยทีถ้อยอาศัย คู่กรณีแต่ละฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์และต้องยอมเสียสละประโยชน์บ้างมิใช่ฝ่ายหนึ่งได้หรือเสียแต่อย่างเดียว

2. ผลการวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบวิธีการบริหารความขัดแย้ง ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งพบว่า

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกัน ย่อมมีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ทำให้มีมุมมองและความคิดเห็นที่ละเอียดลึกซึ้งต่างกัน โดยพบข้อสังเกตจากค่าเฉลี่ยที่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 41-50 ปี มีพฤติกรรมการ

การกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์และมีพฤติกรรมปกป้องกันความขัดแย้งที่ทำลายมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ขึ้นไป และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรม การแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 41-50 ปี ซึ่งสอดคล้องกับ การวิจัยของพรศักดิ์ โชติพิณิจ (2543: ก) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหาร ในองค์การคณะกรรมการประสานงานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีการกระตุ้นความขัดแย้ง การป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย การแก้ไข ความขัดแย้งที่ทำลายแตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารแตกต่างกัน มีความเห็น ต่อการบริหารความขัดแย้ง ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารแตกต่างกันย่อมมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและ มีมุมมองและความคิดเห็นที่ละเอียดลึกซึ้งซึ่งแตกต่างกัน โดยพบข้อสังเกตจากค่าเฉลี่ยที่แสดง ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหาร 6-10 ปี มีพฤติกรรมกระตุ้น ความขัดแย้งที่สร้างสรรค์และป้องกันความขัดแย้งมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ ทางการบริหาร 16 ปีขึ้นไป และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี มีพฤติกรรม การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ทำลายมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุภาพ ประพันธ์ (2548: 68) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้ง ของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น สรุปว่าคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล ชุมชนที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งคณะกรรมการบริหารโรงพยาบาลชุมชนต่างกัน มีการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรศักดิ์ โชติพิณิจ (2543: 86) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารในองค์การคณะกรรมการประสาน งานสาธารณสุขระดับอำเภอ (คปสอ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าจากการศึกษาในส่วนของผู้ อำนวยการโรงพยาบาลที่มีประสบการณ์บริหารที่ต่างกันมีการแก้ไขความขัดแย้งแตกต่างกัน

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหาร ความขัดแย้ง ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง ในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมทักษะเกิดจากการผ่านการเรียนด้วยรูปแบบต่าง ๆ มิใช่จากวุฒิ การศึกษาเพียงประการเดียว ได้แก่ การเรียนรู้ทฤษฎีในการตัดสินใจ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพื่อสร้างความชำนาญทางความคิดรวบยอดให้เกิดขึ้น ส่งผลถึงทักษะการบริหารความขัดแย้งของ ผู้บริหารสถานศึกษา (เกศนา พันทาเดช, 2543: 45) การนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ใน การปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน (วีระชัย ศรีหรั่ง, 2542: 85) การเลื่อนตำแหน่ง เป็นผู้บริหาร จะโดยวิธีใดก็ตาม ผู้บริหารจะได้รับการพัฒนา โดยเฉพาะปัจจุบันการเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารจะมีการแข่งขันเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ที่รักความก้าวหน้าจะพยายามศึกษาหาความรู้โดย

การศึกษาด้วยตนเอง การอบรมสัมมนาเข้าค่าย เพิ่มพูนประสิทธิภาพเพื่อก้าวเข้าสู่ตำแหน่งสังคมปัจจุบัน ข้อมูลข่าวสารรวดเร็ว การศึกษาหาความรู้เป็นไปได้ง่ายและสะดวกทำให้ผู้บริหารมีความรู้ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น (จรรยา เสียงเทียนชัย, 2544: 73) ดังนั้น การเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องผ่านการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร จึงทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถทางทักษะการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน แม้วุฒิการศึกษาจะต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอุษามาศ ระย้าแก้ว (2538: 99) พบว่าผู้บริหารที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ใช้วิธีแก้ไขความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน เพราะการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความสามารถพัฒนาศักยภาพด้วยตนเองของผู้บริหารทัดเทียมกัน จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจทักษะการบริหารความขัดแย้งด้วยตนเองได้ดี และสอดคล้องกับผลการศึกษาของพลอยทิพย์ ต้นตระเถียร (2547: 70-71) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน ทักษะการบริหารความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารความขัดแย้งในสถานศึกษา และได้เสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้ง ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ด้วยวิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย อาจเป็นเพราะว่า วิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย เป็นวิธีกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ที่มีขั้นตอน เทคนิคและวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก และผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำวิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตยมาปฏิบัติเพื่อกระตุ้นความขัดแย้งมากที่สุด

3.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย ด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม อาจเป็นเพราะว่า วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม เป็นวิธีป้องกันความขัดแย้งที่ต้นเหตุ ถ้าผู้บริหารสามารถจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย ความขัดแย้งในสถานศึกษาก็จะน้อยลง

3.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย ด้วยวิธีการประนีประนอม อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นคนที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี วัฒนธรรมการแสดงออกเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น การหักหาญน้ำใจเป็นสิ่งที่ไม่นิยมกัน เป็นลักษณะที่สอดคล้องกับวิธีแก้ปัญหาคความขัดแย้งที่ทำลายด้วยวิธีการประนีประนอม ซึ่งเป็นวิธีการที่ทุกฝ่ายสามารถตกลงกันได้ เป็นการรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายที่มีปัญหาขัดแย้งทำงานร่วมกันได้อย่างสันติวิธี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งโดยวิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ ด้วยวิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งโดยวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย ด้วยวิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดโครงการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 41-50 ปี เกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งโดยวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย ด้วยวิธีการประนีประนอม

1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรม สัมมนาในเกี่ยวกับเรื่องการบริหารความขัดแย้งให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป

1.5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดอบรม สัมมนาในเกี่ยวกับเรื่องการบริหารความขัดแย้งให้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทางการบริหารมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น แบบของผู้นำ เป็นต้น

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารศึกษากับความพึงพอใจของครู

2.3 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารความขัดแย้งโดยวิธีการบริหารที่เป็นประชาธิปไตย วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมและวิธีการประนีประนอม

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายวิชา พบว่าวิธีการกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ มีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนวิธีการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลายและวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลายมีระดับการปฏิบัติการบริหารความขัดแย้งอยู่ในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุและที่มีประสบการณ์ทางการบริหารที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้งแตกต่างกัน แต่ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารความขัดแย้ง

ไม่แตกต่างกัน ส่วนแนวทางในการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษานั้น ได้ข้อค้นพบว่า ผู้บริหารควรกระตุ้นความขัดแย้งให้อยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารควรศึกษาสภาพความขัดแย้งและบริบทของสถานศึกษาก่อน แล้วจึงกระตุ้นความขัดแย้งที่สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่วนการป้องกันความขัดแย้งที่ทำลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรป้องกันมิให้สถานศึกษามีความขัดแย้งในระดับที่สูงเกินไป ซึ่งควรใช้วิธีการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม เพราะเป็นวิธีที่สามารถป้องกันความขัดแย้งที่ต้นเหตุของปัญหา ส่วนวิธีการหลีกเลี่ยงการแข่งขันเป็นวิธีป้องกันความขัดแย้งที่ผู้บริหารควรนำมาปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาป้องกันปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีอื่นไม่ได้ผล และวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ทำลาย ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการมิให้ความขัดแย้งในสถานศึกษามีระดับสูงมากเกินไป ซึ่งวิธีที่ควรนำมาปฏิบัติคือวิธีประนีประนอม เพราะเป็นวิธีการที่ทุกฝ่ายสามารถตกลงกันได้ เป็นการรักษาน้ำใจซึ่งกันและกัน ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยให้สองฝ่ายที่มีปัญหาขัดแย้งทำงานร่วมกันได้อย่างสันติ ส่วนวิธีการเอาชนะ ผู้บริหารสถานศึกษานำมาแก้ปัญหาคความขัดแย้งน้อยที่สุด เนื่องจากเป็นวิธีการที่มุ่งเอาผลแพ้ชนะฝ่ายที่เกิดความรู้สึกว่าตนแพ้จากกลับมาสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายหลังได้

เอกสารอ้างอิง

- กัมปนาท มีสวนนิล. (2545). ความพึงพอใจของครูต่อวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครปฐม.
- เกศนา พันทาเดช. (2543). การศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา เสี่ยงเทียนชัย. (2544). ทักษะและวิธีการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เจริญ โคกสีอำนวนย. (2530). วิธีแก้ความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- เชี่ยวชาญ อาศวีวัฒนกุล. (2538). ความขัดแย้งในองค์การ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหาร และการพัฒนาองค์การ หน่วยที่ 6 หน้า 276-289. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- _____. (2540). ความขัดแย้งในองค์การ ในเอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและการพัฒนาองค์การ หน่วยที่ 6 หน้า 273-290. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์.
- นพปฎล บรรณทอง. (2547). การแก้ปัญหาความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประกาศิพย์ ผาสุข. (2551). การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรรณราย ทัพยะประภา. (ม.ป.ป.). จิตวิทยาการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์
- พรศักดิ์ โชติพิณิจ. (2543). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารในองค์การคณะกรรมการประสานงาน สาธารณสุขอำเภอ (คปสอ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พลอยทิพย์ ต้นตระเชียร. (2547). ทักษะการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิพิธ สุวรรณสิงห์. (2550). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ปิญญู สารร. (2519). หลักการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช
- มณฑิกา แก้วทองคำ. (2539). ความขัดแย้งและการจัดการความขัดแย้งของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลทั่วไปเขตภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). ความขัดแย้งและการเจรจาต่อรอง ใน พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ.
- วรรณารถ แสงมณี. (2544). องค์การและการจัดการองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ระเบียบทอง การพิมพ์.

- วัชรพล มนต์รักดี. (2550). **พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**
- วีระชัย ศรีหรั่ง. (2542). **การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาระดับสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- สมยศ ปรีเปรม. (2545). **การบริหารความขัดแย้งของผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สุกัญญา เพาะแป้น. (2552). **วิถีแก้ปัญหาคความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- สุปิ่น ราสุวรรณ. (2540). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สุภาพ ประพันธ์. (2548). **การบริหารความขัดแย้งของคณะกรรมการบริหารในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธาณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- สุรางค์ ไฉนสัมฤทธิ์ชัย. (2536). **สาเหตุของความขัดแย้งและวิธีจัดการกับความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2540). **ความขัดแย้ง การบริหารเพื่อความสร้างสรรค์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.**
- อุษามาศ ระย้าแก้ว. (2538). **การศึกษาวิถีแก้ไขความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนผู้ใหญ่อายสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**

การพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมนำรัฐ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
DEVELOPMENT OF AN ENGLISH LISTENING PACKAGE
ON "INTERESING ASPECT OF NAKHON PATHOM"
FOR GRADE FOUR STUDENTS

ภัทร์ศรีธัญญ์ ธนัชญาธิศม์เดช/BHADSARAN DHANAJYAITSADEJ¹
อุษา น้อยทิม/USA NOYTIM²
วรรณวีร์ บุญคุ้ม/WANNAWEE BOONKOUM³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมนำรัฐ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 2) เปรียบเทียบความสามารถด้านการฟัง ภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ และ 3) ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 76 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุดการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมนำรัฐ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ และแบบสอบถาม ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดฝึกการฟัง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษเรื่องนครปฐมนำรัฐ มีค่าเท่ากับ 82.21/82.00 ถือว่ามีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (75/75)
2. ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษเรื่องนครปฐมนำรัฐ

คำสำคัญ: ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ การสอนภาษาอังกฤษ นครปฐม

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยศิลปากร; อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) develop an English listening package on “Interesting Nakhon Pathom” for grade four students; 2) compare the students’ listening abilities before and after using the package; and 3) find out grade four students’ views on the package. The study sample consisted of 76 grade four students in the second semester, academic year 2011 at Kasetsart University Laboratory School, which were selected by random sampling. The research instruments were an English listening package on “Interesting Nakhon Pathom”; a lesson plan; the test of English listening abilities; and an opinionnaire of students’ views on the package. The students were taught by the researcher using the English listening package for six weeks. The obtained data were analyzed by mean, standard deviation and t-test.

The findings of the study were as follows:

1. The efficiency of the English listening package was 82.21/82.00, which was higher than the packages’ stated effective criterion (75/75).
2. The students’ English listening abilities after being taught by the English listening package on “Interesting Nakhon Pathom” were higher than before being taught by the listening package at a statistically significant level of .01.
3. The students’ views after being taught by the English listening package on “Interesting Nakhon Pathom” were at a high level.

Keywords: English listening package, English teaching, Nakhon Pathom

บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ (International language) ซึ่งทั่วโลกมีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการสื่อสารเพิ่มขึ้น ซึ่งจำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษที่มีเจ้าของภาษามีจำนวนมากกว่าเจ้าของภาษา (Kirkpatrick, 2007) ภาษาอังกฤษใช้ในวงการธุรกิจ การศึกษา การท่องเที่ยว (Crystal, 2001) และภาษาอังกฤษนับเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมสูงสุดในประเทศไทยมาเป็นเวลาช้านาน จนทำให้ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศ ประเทศไทยจึงจัดการเรียนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา (วิสิทธิ์ เกษมทรัพย์, 2548: 83) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร แสวงหาความรู้เพิ่มเติม และเพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถนำประเทศไปสู่การแข่งขันด้านเศรษฐกิจ สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้อย่างถูกต้อง

เหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีความสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 221) การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษมีความสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง รวมทั้งเข้าใจองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิถีทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 220)

การเรียนภาษาอังกฤษ แตกต่างจากการเรียนวิชาอื่น ๆ เนื่องจากผู้เรียนไม่ได้เรียนภาษาเพื่อความรู้เกี่ยวกับภาษานั้น ๆ แต่เรียนภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นได้ การที่ผู้เรียนจะใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่วและเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับทักษะการใช้ภาษา ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนที่ดี ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุด สอดคล้องกับธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของภาษา (กรมวิชาการ, 2546: 1) เมื่อพิจารณาถึงความสำเร็จในการเรียนรู้และการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนพบว่าส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจนัก โดยเฉพาะความสามารถด้านการฟัง (สุภัทรา อักษรานุเคราะห์, 2539: 40) ซึ่งขั้นตอนในการฝึกความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษในห้องเรียนยังขาดสิ่งเร้าที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ กระตือรือร้นและมีความเพลิดเพลินในระหว่างการเรียนรู้ (พริ้งพงษ์ ไชยชาวงค์, 2535: 4)

การฟังนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในการรับสาร ในชีวิตประจำวันคนเรามีการรับฟังเรื่องราวมากมาย การฟังคำพูดของคนที่คุณเคยหรือใกล้ชิดคิดอาจจะไม่ก่อให้เกิดปัญหามากนัก เพราะผู้ฟังทราบภูมิหลังของผู้พูดและเรื่องที่รับฟัง แต่ในปัจจุบันการสื่อสารในด้านต่าง ๆ เจริญมากขึ้นไม่จำกัดเพียงแต่ฟังคู่สนทนา การฟังจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรศัพท์ เทปเสียง อินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งการฟังไม่ได้เห็นหน้ากัน บางครั้งเป็นการสื่อสารทางเดียวมีแต่รับฟังเท่านั้น ไม่สามารถที่จะซักถามได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน จึงก่อให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกันได้ มอร์เลย์ (Morley, 1991: 82) ได้กล่าวว่าการฟังเป็นทักษะที่ใช้ในชีวิตประจำวันมากกว่าทักษะด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะแล้วมนุษย์ใช้การฟังเป็นสองเท่าของการพูด สี่เท่าของการอ่าน และห้าเท่าของการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับ ริเวอร์และเทมเพอร์เลย์ (Rivers & Temperley, 1978: 23) ที่กล่าวว่าในชีวิตประจำวัน การฟังมีความสำคัญต่อการสื่อสารคิดเป็นร้อยละ 45

สุมิตรา อังวัฒนากุล (2540: 15) และฐปทอง กว้างสวาสดี (2549: 27) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะรับสารที่สำคัญและเป็นทักษะแรกของการสื่อสารที่ต้องทำการสอน เพราะผู้พูดจะต้องฟังให้เข้าใจเสียก่อนจึงจะสามารถพูดได้ตอบ อ่าน หรือ เขียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิจิตร อาวะกุล (2543: 74) วรวรรณ เปลี่ยนบุญเลิศ (2540: 73) และปีเตอร์สัน (Peterson, 1991: 106) ที่กล่าวว่าทักษะการฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญ และเป็นทักษะพื้นฐานที่ไปสู่การพัฒนาทักษะอื่น ๆ การฟังในระดับเริ่มต้นเน้นการฟังเสียง พยางค์ คำศัพท์ วลี แล้วสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง (กุศยา แสงเดช, 2548: 132)

อย่างไรก็ตามแม้การฟังจะเป็นสิ่งสำคัญ แต่คนส่วนใหญ่มองว่าทักษะฟังสามารถพัฒนาขึ้นมาได้เองตามธรรมชาติ ไม่ต้องฝึกฝนมากเท่ากับทักษะการสื่อสารด้านอื่น ๆ ทั้งที่จริงแล้วทักษะการฟัง เป็นทักษะที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนเช่นเดียวกัน วิลลิส (Willis, 1981: 187) กล่าวว่า การฟังเป็นทักษะที่มีความสำคัญเท่ากับทักษะการพูดและการอ่าน ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนว่าจะฟังอย่างไร และมีโอกาสที่จะได้ฟังภาษาอังกฤษในหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถฟังภาษาพูดนอกห้องเรียนด้วยความเข้าใจ การฟังนอกจากจะมีความสำคัญต่อการเรียนภาษาของตนเองแล้วยังมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ภาษาอื่นด้วย

จากข้อความที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ทักษะการฟังเป็นทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องเรียนรู้ไม่น้อยไปกว่าทักษะการสื่อสารด้านอื่น ๆ ทักษะการฟังที่ดีนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิต เนื่องจากเป็นพื้นฐานสำคัญ ลดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งในการปฏิสัมพันธ์กัน การพัฒนาทักษะการฟังส่งผลต่อการพัฒนาในด้านสติปัญญา ในแง่ของการฝึกใช้ความคิด การจับประเด็น ฝึกความจำ และฝึกฝนการจดจำแนวกกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มีผู้วิจัยหลายท่านได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษ พบปัญหาเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษ เช่น เออร์ (Ur, 1989) พบว่าการฟังมีปัญหาหลายอย่าง ได้แก่ การฟังเสียงที่แตกต่างจากภาษาที่หนึ่ง เสียงเน้นหนัก ทำนองเสียง การออกเสียง การพูดซ้ำ การคาดการณื ความเข้าใจ คำศัพท์ ความเหนื่อยล้าจากการฟัง สำเนียงภาษา และตัวชี้แนะทั้งภาพและเสียง โกฮ์ (Goh, 2002: 8) ได้แบ่ง ปัญหาการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนออกเป็นสามด้าน คือ 1) ปัญหาด้านการรับรู้ เช่น ไม่สามารถจำคำที่เรียนรู้แล้วได้ ไม่สนใจส่วนต่อไปของข้อความเมื่อกำลังคิดถึงความหมาย ไม่สามารถแบ่งกลุ่มคำพูดได้ จับใจความส่วนแรกของข้อความไม่ได้ จดจ่อต่อการฟังมากเกินไป หรือไม่สามารถจดจ่อได้เลย 2) ปัญหาด้านการวิเคราะห์คำในไวยากรณ์ เช่น ลืมสิ่งที่ได้ฟังเร็ว ไม่สามารถคิดการแสดงออกภายในจิตใจจากคำที่ได้ยินได้ ไม่เข้าใจส่วนย่อย ๆ ของสิ่งที่ป้อนเข้าเพราะมีปัญหาในตอนเริ่มแรก และ 3) ปัญหาด้านการนำไปใช้ เช่น เข้าใจคำแต่ไม่เข้าใจข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสารต้องการ สับสนเกี่ยวกับใจความสำคัญในตัวข้อมูลข่าวสาร แอนเดอร์สันและลินช์ (Anderson & Lynch, 1988: 35-40) ได้แบ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการฟังไม่เข้าใจออกเป็นสามประเภทใหญ่ ๆ คือ ปัญหาด้านพื้นฐานความรู้เดิม ปัญหาด้านภาษา และปัญหาด้านการฟัง จารุณี มณีกุล (2545: 11)

ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการฟังของนักศึกษา พบปัญหาในด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์ ตัวสะกด ศัพท์สำนวน เสียงเน้นหนัก น้ำเสียง อัตราเร็วในการพูดของเจ้าของภาษา ข้อมูลการฟังก่อนการโต้ตอบและการคิด เป็นภาษาที่หนึ่งก่อนพูดภาษาอังกฤษ

เมนเดลสัน (Mendelson, 1995: 123-130) ให้เหตุผลว่าปัญหาเกิดจากทักษะการฟัง ไม่ได้รับการสอนอย่างแพร่หลาย และจริงจัง เมื่อเปรียบเทียบกับทักษะอื่น ๆ ปัจจุบัน คือ เนื้อหาการฟัง ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศไม่เหมาะสมกับผู้เรียนไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการฟัง ในโลกแห่งความจริง เนื้อหาที่เรียนเป็นเนื้อหาที่ดัดแปลงมาจากภาษาเขียนแล้วนำมาบันทึกเสียง ด้วยสำเนียงภาษาที่แตกต่างจากการใช้ภาษาในชีวิตจริง เช่น การพูดอย่างช้า ๆ การใช้เสียงสูง และการใช้เสียงเน้นที่ไม่เหมือนกับการใช้จริง เนื้อหาไม่น่าสนใจ พันธณีย์ วิหคโต (2546: 25-28) กล่าวถึงสาเหตุว่ามาจากการขาดแคลนครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถทางการสอน การฝึกไม่เพียงพอ และขาดการพัฒนาสื่อการสอน

จากการศึกษาของผู้วิจัยจะเห็นได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับการฟังภาษาอังกฤษนั้นยังมีอยู่มาก แต่พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการฟังภาษาอังกฤษนั้นยังมีจำกัด โดยเฉพาะการใช้เนื้อหา การฟังภาษาอังกฤษจากเรื่องใกล้ตัวกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจการใช้เนื้อหา ท่องถิ่นในการจัดการเรียนรู้ เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้เรียนรู้ศิลป วัฒนธรรม ภูมิปัญญา เกิดความรักความผูกพันกับท้องถิ่น และมีความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรตาม หลักสูตรแกนกลางร้อยละ 70 และจัดให้สอดคล้องตามความต้องการของท้องถิ่นร้อยละ 30 โดยจัด เนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมของแต่ละวิชา (กรมวิชาการ, 2545) ในการศึกษา ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 เพื่อพัฒนาการฟังของนักเรียน โดยใช้เนื้อหาของท้องถิ่นตามสภาพแวดล้อมจริง ฝึกการใช้ ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันเพื่อการศึกษาในระดับสูงขึ้นไป ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษจะเป็นสื่อ ที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ฝึกประสบการณ์ตรง และแสวงหาความรู้ให้ตนเองได้ หาก ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนและผู้เรียนในการแก้ปัญหา การเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้านการฟัง และเป็นแนวทางในการสร้างชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ ในระดับชั้นอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างและพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนด้วย ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 (อ 14101) ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 3 ห้องเรียน รวมนักเรียนทั้งสิ้น 118 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 4 (อ 14101) ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมนักเรียน 76 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ชุดฝึก** หมายถึง ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ครูใช้ประกอบการสอน จำนวน 6 บท ประกอบด้วย

- 1.1 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 1 เรื่อง Nakhon Pathom Province
- 1.2 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 2 เรื่อง Statue of Ya-le
- 1.3 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 3 เรื่อง Wat Don Wai Floating Market
- 1.4 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 4 เรื่อง Phra Pathom Chedi
- 1.5 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 5 เรื่อง Thai Human Imagery Museum
- 1.6 ชุดฝึกการฟังเล่มที่ 6 เรื่อง Samphran Elephant Ground and Zoo

2. **ประสิทธิภาพของชุดฝึก** หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ ซึ่งเมื่อนักเรียนได้ฝึกทำแบบฝึกหัดแล้วสามารถตอบคำถามของแบบฝึกได้มากที่สุด ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน คือ 75/75 ดังนี้

75 ตัวแรก หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบระหว่างเรียนรายบท ได้ร้อยละ 75

75 ตัวหลัง หมายถึง ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังหลังจากการใช้ชุดฝึก ได้ร้อยละ 75

3. **ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ** หมายถึง คะแนนความสามารถในการฟังจับใจความสำคัญ และบอกรายละเอียดของเรื่องต่าง ๆ ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ

4. **ความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ** หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้าน

กิจกรรม โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าให้เลือก 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

5. **นักเรียน** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ปีการศึกษา 2554

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษามี 2 ตัวแปร คือ

ตัวแปรต้น คือ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งในที่นี้ใช้ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปรตาม คือ

1. ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ จากชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษเรื่องนครปฐมน่ารู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 6 เล่ม ซึ่งประกอบด้วยใบความรู้ แบบฝึกหัด แบบทดสอบ และซีดี
2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 30 ข้อ
3. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องนครปฐมน่ารู้ จำนวน 6 แผน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 10 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ดำเนินการตามขั้นตอน ต่อไปนี้

1.1 ศึกษาขั้นตอนการสร้างแบบฝึกตามแนวคิด ทอมลินสัน (Tomlinson, 1998: 96-99)

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545: 120) และกระทรวงศึกษาธิการ (2545: 36-38) ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) คำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษ เนื้อหาท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชุดฝึก ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำชุดฝึก จำนวน 6 เล่ม โดยนำตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 4 สาระมาบูรณาการร่วมกัน กล่าวคือ นักเรียนจะมีความเข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากชุดฝึกที่สร้างขึ้น และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล เข้าใจความ

เหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษากับภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมถึงการใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และเป็นพื้นฐานในการพัฒนา แสวงหาความรู้ และเปิดโลกทัศน์ของตน และการใช้ภาษาต่างประเทศ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

1.2 นำชุดฝึกไปหาประสิทธิภาพ โดยทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แบบรายบุคคล (individual tryout) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 60/60 ได้ค่าค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 92.85/90.00$ แบบกลุ่มเล็ก (small group tryout) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 70/70 ได้ค่าค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 90.00/91.67$ และหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ แบบภาคสนาม (field tryout) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ได้ค่าค่าประสิทธิภาพ $E1/E2 = 82.21/82.00$ ผลการหาประสิทธิภาพพบว่าชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องนครปฐมนำรู้ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องนครปฐมนำรู้ จำนวน 6 แผน มีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จุดประสงค์เนื้อหาและแบบเรียนที่สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดนครปฐม

2.2 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีหัวข้อดังนี้ 1) กำหนดสาระสำคัญ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมการสอนฟัง มี 3 ชั้น ดังนี้ 4.1) ชั้นก่อนการฟัง Pre-Listening 4.2) ชั้นการฟัง While-Listening 4.3) ชั้นหลังการฟัง Post-Listening 5) สื่อการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผล

2.3 นำเนื้อเรื่องจากแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ชาวต่างชาติบันทึกเสียงลง CD

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุง

2.5 ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีความตรงของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความเหมาะสมของเวลา สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือแนวการสร้างข้อสอบภาษาอังกฤษของอัจฉรา วงศ์ไศตร (2538: 109-112) เอกสารหลักสูตร และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ โดยเป็นแบบปรนัยเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ข้อคำถามยึดตามจุดประสงค์ และครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดตามแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 นำแบบทดสอบเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และภาษาที่ใช้ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่า $IOC = 0.857$

3.4 ใช้ตาราง CHUNG TEH FAN กลุ่มสูง กลุ่มต่ำ 27% วิเคราะห์ความยาก (p) และ หาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบเป็นรายข้อ จากนั้นจึงเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง 0.20 – 0.80 ได้ค่า $p = 0.55$ และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ได้ค่า $r = 0.56$ ได้ข้อสอบที่ใช้ได้จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำมาเป็นแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน

1.6 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์ข้อสอบด้วยสูตรของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ = 0.8521 จึงได้ ข้อสอบที่ผ่านขั้นตอนนี้ทั้งหมด สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมและชุดฝึกการฟัง มีขั้นตอน การสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดความคิดเห็นตามวิธีลิเคิร์ต (Likert) จากหนังสือวิธี วิจัยของทวีป ศิริวิศมี (2534: 65-68) โดยมีรูปแบบ 3 ด้าน คือด้านรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้าน กิจกรรม รวมจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

4.2 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความ เทียงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ได้ค่า $IOC = 1.00$ สามารถนำไปใช้ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ ให้ได้ตามเกณฑ์ โดยใช้สูตร $75/75$
2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการฟังภาษา อังกฤษ โดยการวิเคราะห์ค่าสถิติ t-test (dependent sample t-test)

3. การหาระดับความคิดเห็นที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์และคานัน (Best and Kahn, 1993: 247) ดังนี้

4.51 – 5.00	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีความคิดเห็นในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
1.00 – 1.50	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัย เป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษเรื่องนครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำแนกตามคะแนนระหว่างเรียน และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน

ประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ		เกณฑ์การประเมิน
E1	E2	75/75
82.21	82.00	
ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 = 82.21/82.00		

จากตารางที่ 1 พบว่า ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบระหว่างเรียนมีค่าเท่ากับ 82.21 และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 82.00 แสดงว่าประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเท่ากับ 82.21/82.00 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 75/75 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด สามารถนำไปใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ก่อนและหลังการใช้ชุดฝึก

ผลการศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังทดลองใช้ชุดฝึกการฟัง แสดงในตารางที่ 2

**ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังทดลองใช้ชุดฝึกการฟัง**

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t – test
ก่อนเรียน	76	30	20.85	2.10	2.2925*
หลังเรียน	76	30	23.71	1.92	

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 20.85 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.10 ($\bar{X}=20.85$, S.D. = 2.10) และคะแนนความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 23.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.92 ($\bar{X}= 23.71$, S.D.= 1.92) และเมื่อเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t-test พบว่า ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=22.32$, $p<.01$)

**ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่นักเรียนมี
ต่อกิจกรรมและชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ**

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยชุดฝึกการฟัง แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ข้อความ	ค่าระดับ 6 บท		ระดับความคิดเห็น
	(\bar{X})	(S.D.)	
ด้านรูปแบบ			
1. เสียงของผู้พูดในบทเรียน การฟังชัดเจน เข้าใจง่าย และช่วยพัฒนาการฟังของข้าพเจ้า	4.11	0.56	ดี
2. การเสนอกิจกรรมและกิจกรรมมีความชัดเจน	4.08	0.48	ดี
3. รูปภาพสวยงามน่าสนใจเหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหา	4.07	0.53	ดี
รวมระดับเฉลี่ยด้านรูปแบบ	4.09	0.37	ดี
ด้านเนื้อหา			
4. ด้านเนื้อหาความยากง่ายของภาษาเหมาะสมกับระดับของนักเรียน	4.07	0.48	ดี
5. ปริมาณเนื้อหาเหมาะสมกับการเรียน	4.04	0.46	ดี
6. คำศัพท์และเนื้อหาของบทเรียนเหมาะสมส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน	4.14	0.49	ดี
7. เนื้อหาของบทฟังน่าสนใจสอดคล้องกับจุดประสงค์	4.17	0.52	ดี
รวมระดับเฉลี่ยด้านเนื้อหา	4.10	0.40	ดี
ด้านกิจกรรม			
8. กิจกรรมขึ้นก่อนการการฟังช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้คำศัพท์และสำนวนภาษาที่ทำกิจกรรมในขั้นตอนต่อไป	4.16	0.51	ดี
9. กิจกรรมขึ้นขณะฟังมีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียน	4.28	0.52	ดี
10. กิจกรรมขึ้นหลังการฟังช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.26	0.60	ดี
รวมระดับเฉลี่ยด้านกิจกรรม	4.23	0.43	ดี
รวม	4.14	0.30	ดี

จากตาราง พบว่า คะแนนความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ในด้านรูปแบบ เนื้อหา และกิจกรรม มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ด้านรูปแบบ โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อรูปแบบของชุดฝึกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.37) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 เสียงของผู้พูดในบทเรียนการฟังชัดเจน เข้าใจง่าย และช่วยพัฒนาการฟังของข้าพเจ้า ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.56)

2. เนื้อหา โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาของชุดฝึกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.40) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 เนื้อหาของบทฟังน่าสนใจสอดคล้องกับจุดประสงค์ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.52)

3. ด้านกิจกรรม โดยภาพรวม นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมของชุดฝึกโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.43) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 9 กิจกรรมชั้นขณะฟังมีกิจกรรมที่หลากหลายน่าสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.52)

สรุปได้ว่านักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

อภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐม จากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 75/75 พบว่าชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.11/80.92 ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1.1 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับการสร้างและพัฒนาอย่างเป็นระบบ ขั้นตอน และมีเนื้อหาเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน โดยผู้วิจัยเริ่มต้นด้วยการศึกษาเอกสารหลักสูตร เอกสารเกี่ยวกับเนื้อหาท้องถิ่น จุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอนฟังภาษาอังกฤษ หลังจากนั้นสร้างชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐม และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักเรียนในขณะสอนผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาชุดฝึกให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง จึงทำให้ชุดฝึกที่สร้างขึ้นมีคุณภาพ สมบูรณ์ ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรักษ์ ทักษะกุลธร (2544: 81-87) มานพ พุ่มจิต (2544: 112) และปวราภัย เรืองมณี (2549: 101) ที่พบว่านักเรียนที่เรียนด้วยสื่อการเรียนที่สร้างอย่างมีระบบ ทำให้นักเรียนสนใจเรียนและทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ทำให้มีความสามารถด้านการฟังของนักเรียนสูงขึ้น

1.2 ชุดฝึกการฟังสร้างขึ้นตามขั้นตอนการฝึกทักษะการฟัง เป็นชุดฝึกที่ประกอบด้วยขั้นตอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังอย่างต่อเนื่องตามลำดับ จากกิจกรรมที่ง่ายไปหายาก และเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

(Pre-listening) เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนทำสิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้วมาทำความเข้าใจบทเรียน รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในเรื่องคำศัพท์ โครงสร้างไวยากรณ์ และสำนวนภาษาที่จำเป็นต้องใช้ในการทำกิจกรรมขั้นต่อไป เช่น การระดมสมอง การจับคู่รูปภาพกับคำศัพท์ เป็นต้น ในขณะที่การฟัง (While-listening) นักเรียนได้ฝึกฟังอย่างน้อย 2 ครั้ง และทำกิจกรรมการฟังที่หลากหลาย เช่น ฝึกการกรอกข้อมูล การตอบคำถาม นอกจากนี้นักเรียนได้ฝึกฟังโครงสร้างประโยคที่มีความหมาย เพราะเป็นโครงสร้างที่พบในบทฟัง ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาและสามารถถ่ายโอนความรู้ไปใช้ในขั้นนำภาษาไปใช้ในชั้น (Post-listening) ซึ่งจะเป็นขั้นที่ฝึกให้นักเรียนนำภาษาไปใช้ได้อย่างมั่นใจในชีวิตประจำวัน และทบทวนสิ่งที่ได้เรียนมา เมื่อนักเรียนทำชุดฝึกแต่ละบทเสร็จสิ้น นักเรียนจึงได้ทำแบบทดสอบเพื่อประเมินสิ่งที่เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา เมฆสุทัศน์ (2548: 78-85) กล่าวคือแบบฝึกเป็นเครื่องมือในการสอนฟังสามารถช่วยเสริมความรู้ความเข้าใจ พัฒนาทักษะการฟังอย่างมีวิจารณญาณให้ดีขึ้น เพราะการเรียนรู้ด้วยแบบฝึก ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกฝนและทำซ้ำหลายครั้งกับแบบฝึกที่มีความน่าสนใจทั้งเนื้อหา และภาพประกอบ รวมทั้งกิจกรรมในแต่ละแบบฝึกที่มีความหลากหลาย เนื้อหาน่าสนใจไม่ยากเกินไป จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการฟังอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนดีขึ้น

1.3 การให้นักเรียนทราบข้อมูลย้อนกลับ (feedback) เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกแต่ละบทเสร็จสิ้น ครูเฉลยคำตอบของแต่ละกิจกรรม และได้ตรวจให้คะแนนทันที ทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนของตน ทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจ และกระตือรือร้นในการพัฒนาการเรียนรู้อีกส่งผลให้นักเรียนทำคะแนนแบบทดสอบท้ายบทเรียนได้สูงกว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของโคล และชาน (Cloe & Chan, 1994: 320-322) ที่กล่าวว่า การให้การเสริมแรงทันที เมื่อนักเรียนทำภาระงานเสร็จเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในระยะเริ่มต้นคาบเรียน และข้อมูลย้อนกลับของครูที่เพิ่มความเหมาะสม ช่วยให้นักเรียนทราบว่าได้เรียนรู้สิ่งใดไปบ้างแล้ว และยังมีสิ่งใดอีกที่เขาจะต้องรู้ เพื่อจะได้ไปสู่เป้าหมายที่ผู้เรียนต้องการ

1.4 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ที่สร้างขึ้นมีส่วนในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการฟังของนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจรูปแบบกิจกรรมแบบฝึก เนื้อหาและรูปภาพประกอบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อความและเนื้อหาที่น่าสนใจมีความแตกต่างจากบทเรียนหรือบทฟังทั่วไป เนื้อหาที่มีความหลากหลาย มีความทันสมัย มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลของเมืองนครปฐมเป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนใจในการฟังข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษและจูงใจให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อเนื่อง

1.5 ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายในการฟังอย่างชัดเจน ทำให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ในการฟัง จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการฟังสูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ทราบจุดมุ่งหมายในการฟัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนย์มีเยอร์ (Neymeyer, 1983) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาในกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง มีทักษะการฟังสูงกว่าที่เรียนตามวิธีสอนแบบเก่าสอนทั้งสิ้น

ทักษะ

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมนำรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนด้วยชุดฝึกสูงกว่าความสามารถด้านการฟังก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุดังต่อไปนี้

2.1 นักเรียนได้มีโอกาสในการฝึกการฟังหลายๆ ครั้ง จนเกิดความคุ้นเคยกับรูปแบบของชุดการฟัง จึงทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ในการฟังได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฐปทอง กว้างสวัสดิ์ (2549: 86-87) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรที่จะเน้นพัฒนาการในทักษะการฟังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพราะทักษะการฟังเป็นเครื่องมือเบื้องต้นในการรับรู้สารที่จำเป็นของมนุษย์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน

2.2 นักเรียนได้ฝึกการฟังจากเสียงของเจ้าของภาษา ซึ่งนักเรียนที่ไม่เคยได้รับการฝึกทักษะการฟังในลักษณะนี้มาก่อน สมบูรณ์ เจตน์จำลอง (2530: 39) กล่าวว่าสาเหตุที่นักเรียนไม่เข้าใจเมื่อฟังภาษาอังกฤษ ไม่เข้าใจในภาษาพูดในสถานการณ์จริง เพราะนักเรียนฟังภาษาอังกฤษจากครูผู้สอนเท่านั้น ซึ่งบางครั้งครูพูดช้า ๆ เพื่อช่วยให้ นักเรียนเข้าใจมากขึ้น และจับใจความได้ง่ายขึ้น นักเรียนจึงไม่คุ้นเคยกับภาษาที่เป็นธรรมชาติและประสบปัญหาในการฟังเสียงของเจ้าของภาษา ดังนั้นการที่นักเรียนได้ฝึกทักษะการฟังภาษาอังกฤษ โดยใช้เทปที่ทำการบันทึกเสียงจากเจ้าของภาษา ใช้แบบฝึกที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนใจในการเรียน ทำชุดฝึกการฟังอย่างตั้งใจ และเมื่อผลปรากฏว่า ผู้เรียนจับใจความจากการฟังได้ ผู้เรียนจะเกิดความรู้สึกภูมิใจ และคิดว่า การฝึกฟังเช่นนี้มีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ สตีเฟน (Streven, 1980 อ้างถึงใน พิรุณ จันทวาส, 2534: 46) ที่ระบุว่าเมื่อผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนแล้วผู้เรียนจะเต็มใจเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นจากการที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมตามสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง มีผลทำให้นักเรียนเห็นว่าการเรียนด้วยการฝึกฟังภาษาอังกฤษมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้จริง จะเป็นแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น ซึ่งทำให้ความสามารถด้านการฟังดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกจากชุดฝึกการฟัง

2.3 นักเรียนได้ฝึกการฟังภาษาอังกฤษตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นไปอย่างมีขั้นตอน กล่าวคือ ครูต้องแจ้งจุดประสงค์ในการฟังก่อนการฝึกทำให้นักเรียนเห็นประโยชน์ของบทเรียน จากนั้นนักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดเพื่อจับใจความสำคัญของสิ่งที่ฟัง เป็นการส่งเสริมให้การฟังนั้นมีความหมายมากขึ้น สำหรับหลังการฟังนักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดอีกเพื่อประยุกต์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ ส่งผลให้นักเรียนจดจำได้นานขึ้น ใช้ภาษาได้คล่องแคล่ว จึงทำให้นักเรียนทำคะแนนในแบบทดสอบหลังการฝึกได้สูงกว่าก่อนฝึก

2.4 นักเรียนทำคะแนนก่อนเรียนได้สูงอาจมีผลมาจากนักเรียนมีความรู้เดิมเกี่ยวกับเนื้อหาในท้องถิ่น ทำให้คะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนต่างกันโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.85

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกิจกรรมชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ ทั้ง 6 บท พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อกิจกรรมและชุดฝึกการฟังโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความคิดเห็นที่ดี โดยมีค่าระดับความคิดเห็น (X) อยู่ระหว่าง 4.09-4.53 ทั้งนี้เนื่องมาจากสาเหตุ ดังต่อไปนี้

3.1 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ มีลักษณะรูปแบบการสร้างโดยใช้ซีดีบันทึกเสียงของผู้เจ้าของภาษา และมีคำชี้แจงในแต่ละตอนที่ชัดเจน เข้าใจง่าย มีรูปภาพสวยงามน่าสนใจ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา และการนำเสนอกิจกรรมแต่ละขั้นตอนมีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับฟินอคเชียโรและโบโนโม (Finocchiaro & Bonomo, 1989: 11) ที่ระบุว่าปัจจัยในการฟังภาษาต่างประเทศเพื่อความเข้าใจว่าขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยกับคำพูดของผู้ฟัง ความคาดหวัง (expectation) ในคำพูดที่จะได้ยินในสถานการณ์นั้นและความสามารถที่จะใช้คำที่ซ้ำซ้อน (redundant clues) ทางภาษามาเป็นตัวประกอบให้เกิดความเข้าใจ นอกจากนี้การที่ผู้ฟังสามารถจดจำสิ่งที่ได้ฟังก็มีส่วนช่วยทำให้เกิดความเข้าใจดีขึ้น

3.2 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ มีลักษณะเนื้อหาแตกต่างจากหนังสือเรียนตามปกติ ได้แก่ เนื้อหาเป็นไปตามความต้องการของนักเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกภาษาในสถานการณ์จริง นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นหรือการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่ทำมาสร้างเป็นชุดฝึกการฟังเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม ซึ่งทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในจังหวัดนครปฐมมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น จึงทำให้นักเรียนเกิดความสนใจในชุดฝึกดังกล่าว เช่น บทที่ 5 Thai Human Imagery Museum เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง ตั้งอยู่ในอำเภอนครชัยศรี เป็นสถานที่จัดแสดงหุ่นจำลองที่ทำจากไฟเบอร์กลาสมีความคงทน ประณีต งดงาม และเหมือนจริงมาก และบทที่ 6 เรื่อง Samphran Elephant Ground & Zoo เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน ตั้งอยู่ในอำเภอสสามพราน เป็นแหล่งอนุรักษ์ช้างและเพาะพันธุ์จระเข้ ภายในมีบรรยากาศที่ร่มรื่นน่าพักผ่อนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ริชาร์ดส (Richards, 2001: 51-80) นูแนน (Nunan, 1995: 131-132) และทอมลินสัน (Tomlinson, 1998: 97) ที่กล่าวว่า การสร้างสื่อการสอนต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนก่อนเพื่อให้ได้สื่อการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับผู้เรียน

3.3 ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ มีลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งเป็นตอน ๆ แต่ละตอนมีจำนวนข้อคำถามไม่เกิน 10 ข้อ ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เก่งมีโอกาสช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้นักเรียนที่เรียนอ่อนรู้สึกว่าจะไม่ถูกทอดทิ้ง รูปภาพ ชัดเจน สวยงาม และในขณะที่ทำแบบฝึกหัด นักเรียนสามารถขอฟังซีดีได้อีก ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมในชุดฝึกมีลักษณะตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมในบทต่อไป สามารถนำไปสื่อสารและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และครูผู้สอนก็ได้ให้แรงเสริมกับนักเรียนทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

สรุปได้ว่า ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่อง นครปฐมน่ารู้ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีถึงดีมากต่อกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะของกิจกรรมเพื่อการสื่อสารในบทเรียนมีความหลากหลายเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถทางจินตนาการทำให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และเข้าใจภาษาได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งนำความรู้ที่ได้รับไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการใช้ชุดฝึก

- 1.1 ครูผู้สอนภาษาอังกฤษควรส่งเสริมความรู้ความสามารถด้านการฟังของนักเรียนให้มากขึ้น
- 1.2 ครูผู้สอนภาษาอังกฤษควรคัดเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการสอนฟังเพราะนักเรียนจะสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้ดีกว่าการฟังเรื่องที่ไม่คุ้นเคย และเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เร็วยิ่งขึ้น
- 1.3 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้การสร้างชุดฝึกและควรมีการเผยแพร่หรือใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยโดยศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ผู้เรียนให้ความสนใจด้วย เช่น เรื่อง ประเพณี กีฬา อาหาร เป็นต้น
- 2.2 ควรมีการศึกษากิจการวิจัยเพื่อพัฒนาการฟังภาษาอังกฤษด้วยการสร้างชุดฝึกสำหรับนักเรียนทุกระดับ เพื่อให้นักเรียนเกิดความสามารถด้านการฟังซึ่งจะส่งผลดีในการประกอบอาชีพต่อไป
- 2.3 ควรมีการสร้างชุดฝึกในทุกรายวิชาเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการเรียน
- 2.4 ควรนำชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นไปทดสอบในบริบทอื่น ๆ เพื่อศึกษาผลการใช้เปรียบเทียบกับการสอนลักษณะอื่น ๆ ได้

สรุป

1. ชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.21/82.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่กำหนดไว้
2. ผลการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หลังการเรียนด้วยชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ สรุปได้ว่า ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการเรียนด้วยชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่กำหนดไว้

3. ผลการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อชุดฝึกการฟังภาษาอังกฤษ เรื่องนครปฐมน่ารู้ ในภาพรวมพบว่านักเรียนมีความคิดเห็นต่อชุดฝึกการฟังอยู่ในระดับดีทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2546). **การจัดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2545). **สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุศยา แสงเดช. (2548). **ภาษาอังกฤษภาคปฏิบัติสำหรับครูประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: วี. เจ. ฟรินดิง.
- จารุณี มณีกุล. (2545). **รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้เนื้อหาและกิจกรรมที่แท้จริงเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง ภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). **เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หน่วยที่ 1-5**. นนทบุรี: สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทวีป ศิริวิทย์. (2534). **วิธีวิจัย**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.
- อุปทอง กว้างสวาสดี. (2549). **คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- ปวรารักษ์ เรื่องมณี. (2549). **การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดและความรู้ในเนื้อหาท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พริ้งพงษ์ ไชยชาวงค์. (2535). **การพัฒนาชุดสื่อประสมเพื่อฝึกทักษะฟัง-พูดภาษาอังกฤษสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พันธณีย์ วิหคโต. (2546, กันยายน). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ**. *วารสารวิชาการ*, 6 (9), 24-29.
- พิรุณ จันทवास. (2534). **ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการฟังเพื่อระบุดมมุ่งหมายของผู้พูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนฝางชินุปลั้มภัก จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- มานพ พุ่มจิตร์. (2544). **แบบฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองแก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรวรรณ เปลี่ยนบุญเลิศ. (2540). **แนวคิดและเทคนิคการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อวระกุล. (2543). **เทคนิคมนุษยสัมพันธ์** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศิษฐ์ เกษมทรัพย์. (2548). **ปัญหาการเรียนรู้อังกฤษ ต่อนกรสอนทางของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระบบการศึกษา**. *วารสารวงการศึกษา*, 2 (20), 83-86.
- ศิริรักษ์ ทัพพะกุลธร. (2544). **การพัฒนาสื่อเสริมทักษะการฟังด้วยตนเองเกี่ยวกับเรื่องในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคทงวิทยา จังหวัดนครปฐม** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมบุญณ์ เจตน์จำลอง. (2530). **ปัญหาการสอนฟังภาษาอังกฤษของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตจังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนันทา เมฆสุทัศน์. (2548). **การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการฟังภาษาอังกฤษตามหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 2 วัดปราสาททองจังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2539). **การใช้กลวิธีเพื่อการสื่อสารกับการสอนภาษาอังกฤษ**. ใน *สุมิตรา อังวัฒนากุล, บรรณานิการ. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษ* (พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 33-46). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตรา อังวัฒนากุล. (2540). **กิจกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา วงษ์ไธธร. (2538). **แนวการสร้างข้อสอบทางภาษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Anderson, A. & Lynch, T. (1988). *Listening*. New York: Oxford University Press.
- Best, J. W. & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Cole, P. G. & Chan, L. (1994). *Teaching principles and practice*. Sidney: Prentice Hall of Australia Pty.
- Crystal, D. (2001). The future of Englishes. In A. Burns & C. Coffin, eds. *Analysing English in a global context* (pp. 53-64). London: Routledge.
- Finocchiaro, M. & Bonomo, M. (1989). *English as a second/foreign language: From*

theory to practice (4th ed.). New Jersey: Prentice–Hall.

- Goh, C. M. (2002). **Teaching listening in the language classroom**. Singapore: SEAMEO Language Centre.
- Kirkpatrick, A. (2007). **World Englishes: Implications for international communication and English language teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mendelsohn, D. J. (1995). Apply learning strategies in the second/foreign language listening comprehension lesson. In D. J. Mendelsohn & J. Rubin, eds. **A guide for the teaching of second language listening**. San Diego: Dominie.
- Morley, J. (1991). Listening comprehension in second/foreign language instruction. In Marianne Celce Murcia, ed. **Teaching English as a second or foreign Language** (pp 81-122). Boston: Heinle and Heinle.
- Neymeyer, D. E. (1983, May). Assessing the effects of systematic listening comprehension practice on the language proficiency of fifty quarter German students. **Dissertation abstracts international**, 43 (12), 3575-A
- Nunan, D. (1995). **Designing tasks for the communicative classroom**. Cambridge: Cambridge University press.
- Peterson, P. W. (1991). A synthesis of methods for interactive listening. In Marianne Celce Murcia, ed. **Teaching English as a second or foreign language**, (pp 106-121). Boston: Heinle and Heinle.
- Richards, J. C. (2001). **Curriculum development in language teaching**. New York: Cambridge University Press.
- Rivers, W. M. & Temperley, M. S. (1978). **A practical guide to the teaching of English as a second or foreign language**. New York: Oxford University Press.
- Tomlinson, B. (1998). **Material development in language teaching**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ur, P. (1989). **Teaching listening comprehension**. Cambridge: Cambridge University Press.
- Willis, J. (1981). **Teaching English through English**. Hong Kong: Sing Chon Printing.

**สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพานครปฐม เขต 2**
ADMINISTRATORS COMPETENCIES AFFECTING LEARNING ORGANIZATION
IN BASIC EDUCATIONAL INSTITUTIONS
UNDER THE JURISDICTION OF NAKHON PATHOM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

นิภา ใจทัน/NIPA JAITAN¹
ดวงใจ ชนะสิทธิ์/DUANGJAI CHANASIT²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 19 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 303 คน รวม 331 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน แบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสื่อสารและ การจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีวิสัยทัศน์ และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ 2) การเป็น

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²อาจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม รูปแบบวิธีการคิด การเรียนรู้เป็นทีม ความรอบรู้แห่งตน และการคิดอย่างเป็นระบบ และ 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มี 6 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study competency of school administrators; 2) study level of learning organization; and 3) study school administrators' competency affecting learning organization The samples of the research consisted of 19 school administrators, 9 deputy directors and 303 teachers, totaling 331 subjects. The instrument was the questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation, correlation coefficient, Stepwise Multiple Regression Analysis and content analysis.

The findings of this research were as follows: 1) The overall and individual aspects competency of school administrators was at the much level, including and the average level all, self-development, teamwork, development personnel, communication and motivation, The focus on achievement, vision, analysis and synthesis, respectively. 2) The learning organization of schools, both overall and individual aspects, was much including, model of thinking, learning as a team of their knowledge and systematic thinking. 3) 6 administrators competencies affected learning organization at the .05 level, good service, self-development, communication and motivation, development personnel and vision respectively.

Keywords: administrators competency, learning organization

บทนำ

คนเป็นทรัพยากรอันมีค่าที่หายากที่สุด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน เป็นยอดปรารถนาของทุกองค์กร การบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในองค์กรอย่างมีระบบ ต่อเนื่องและสอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัฒนธรรมองค์กร และยุทธศาสตร์ขององค์กร เป็นมาตรฐานการแสดงผลการปฏิบัติงานที่ดีในการทำงานของบุคลากร ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐานสำคัญของ ระบบการบริหารทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เช่น การสรรหาและคัดเลือกบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพ การวางแผนการสืบทอดตำแหน่ง และการจ่ายผลตอบแทน เป็นต้น ดังที่ จีระ งอกศิลป์ (2550: 4) กล่าวว่า ด้านหนึ่ง在三มด้านของการประเมินผู้บริหารสถานศึกษา คือ สมรรถนะ (competency) เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่น่ามาเป็นพื้นฐานจัดทำระบบหรือวางแผนงานในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคลขององค์กรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กร และนำมาใช้กับการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้มีประสิทธิภาพ สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร ส่วนคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้มีแนวทางการประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ ต้องผ่านการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 วินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านที่ 2 คุณภาพการปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากสมรรถนะในการปฏิบัติงาน คือ พิจารณาจากสมรรถนะหลักและ สมรรถนะประจำสายงาน ส่วนด้านที่ 3 ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา สมรรถนะจึงมีความสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรบุคคลขององค์กร

อย่างไรก็ตามในการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้นผู้บริหารจะต้องใช้เครื่องมือการบริหารที่หลากหลายโดยเฉพาะการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทั้งนี้ความรู้ เป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในหลายๆ ประการที่มีอยู่ในตัวของมนุษย์แต่ละคนซึ่งเป็นสิ่งพิสูจน์ให้เห็นได้ว่าบุคคลที่มีความรู้ในระดับที่ต่างกัน จะนำไปสู่การปฏิบัติงานหรือการดำเนินวิถีชีวิตที่แตกต่างกันโดยธรรมชาติแล้วมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างโดดเดี่ยวได้ จึงอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามเหตุผลและความจำเป็นในการดำรงชีวิต ทั้งในส่วนบุคคลและสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดำเนินไปได้อย่างมีความสุข สำหรับในปัจจุบันนี้สังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่เป็นสังคมแห่งความรู้ (knowledge of society) การดำเนินชีวิตในทุกทางต้องอาศัยความรู้ที่จะไปช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้น พร้อมทั้งทำให้สังคมมนุษย์ที่อาศัยอยู่รวมกันซึ่งเรียกชื่อทางการว่า องค์กร (organization) จะดำรงอยู่คู่กับสังคมมนุษย์ก็ต้องเป็นองค์กรสมาชิกที่มีความกระตือรือร้นเรียนรู้อยู่เสมอ จึงจะทำให้องค์กรนั้นเป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization: LO) (สันติ บุญภิรมย์, 2552: 19)

ในส่วนของสถานศึกษา จะหมายถึงองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งให้สมาชิกทุกคน รวมทั้งผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและพัฒนาตนเองตลอดเวลา เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองและองค์กร เพื่อการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ใ้บรรลุเป้าหมาย โดยมีรูปแบบการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ร่วมกัน และมีความคิดความเข้าใจที่ประสานกัน ทำให้เกิดเป็นประโยชน์ในการแข่งขันในกระแสโลกาภิวัตน์ ความสำเร็จของการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะทำให้ทรัพยากรบุคคลในองค์กรมีความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริงโดยมุ่งมั่นพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นการพัฒนาสถานศึกษาสู่การเป็นองค์กรการเรียนรู้จึงเป็นการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ (สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2549: 67-68) องค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการสะสมความรู้หรือภูมิปัญญาว่ายังไม่เพียงพอผู้บริหารจะต้องบริหารฐานแห่งความรู้ด้วยความรอบคอบโดยใช้การบริหารองค์ความรู้ การบริหารจัดการความรู้ในองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบไปด้วย การแสวงหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บความรู้ การวิเคราะห์และการทำคลังความรู้ การถ่ายโอนและเผยแพร่ความรู้ การประยุกต์ใช้และการทำให้ข้อมูลถูกต้อง เทียบตรง องค์กรซึ่งมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงวิธีการทำงาน โดยผู้บริหารจะต้องแสดงบทบาทสำคัญในการวางแผน การจัดองค์กรและการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหาร เป็นผู้นำทีมงาน ศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ขององค์กร เพื่อวางแผนดำเนินการรวมทั้งพัฒนาองค์กรให้สามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาตนเองเนื่องจากใช้วัดคุณภาพการปฏิบัติงานแต่ก็พบปัญหามากมาย การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีนโยบายที่ต้องการให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติพบปัญหาเช่นกัน การพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้เข้าใจและปรับเปลี่ยนยุทธวิธีกระบวนการที่เอื้อและส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการก้าวไปสู่ความสำเร็จโดยศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาและยกระดับการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2554 มีผู้อำนวยการสถานศึกษา 123 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา 34 คน ครู 1,495 คน รวมทั้งสิ้น 1,652 คน จากโรงเรียน 123 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 19 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครูจำนวน 303 คน รวมทั้งสิ้น 331 คน โดยใช้การกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูป ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 608) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 1 ชุด คือ แบบสอบถาม

แบบสอบถาม มี 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) ซึ่งสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับสมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 41 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตนในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 จำนวน 2 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การหาความถี่ และการหาร้อยละ

3.2 การวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใช้สหสัมพันธ์พหุคูณ

3.4 การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบหลายขั้นตอน

3.5 การวิเคราะห์คำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) นำเสนอด้วยความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสื่อสารและการจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีวิสัยทัศน์ และการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ ตามลำดับ

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมรูปแบบวิธีการคิด การเรียนรู้เป็นทีม ความรอบรู้แห่งตน และการคิดอย่างเป็นระบบ

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6 ด้าน ได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ จากผล การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ในแต่ละด้านพบว่า

3.1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

3.2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริการที่ดี ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ

3.3 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้แห่งตน รูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ

3.4 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ ความรู้แห่งตน และการมีวิสัยทัศน์ร่วม

3.5 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ รูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม

3.6 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปปฏิบัติโดยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 มีความคิดเห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอต่อการบริหาร การจัดหา และการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารบางคนขาดคุณลักษณะการเป็นผู้นำและขาดความเป็นธรรมชาติจะทำให้ครูศรัทธาเชื่อถือ ครูบางคนยึดความคิดของตนเป็นหลักและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงทำให้ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารบางคนขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการบริหารงานจึงไม่ได้รับการยอมรับจากครู การขัดแย้งทางความคิดของครูทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างยากลำบากและทำให้ได้งานที่ไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนข้อเสนอแนะในการนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำอย่างครบถ้วน ผู้บริหารควรยอมรับฟังและนำความคิดเห็นของครูไปพิจารณาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารและครูควรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติความรู้ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ผู้บริหารควรวินิจฉัย สั่งการ ตัดสินใจ ด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เด็ดขาด ผู้บริหารควรนำหลักสมรรถนะ ทั้ง 8 ด้าน มาปฏิบัติอย่างจริงจัง และจริงใจเพื่อให้สถานศึกษาเป็นเลิศในทุกด้าน ควรสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดกำลังใจในการทำงาน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ด้านการบริการที่ดี ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริการที่ดีแสดงออกในสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติอันเป็นหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูพึงกระทำ เพราะเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถเห็นได้ชัดเจนมากที่สุดโดยแสดงออกมาจากการกระทำ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของขุนวัง ญวงศ์ศรี (2550: ก) ที่ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุรินทร์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ได้เน้นให้ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู ได้ตระหนักและปฏิบัติตามแนวทางการจัดการศึกษา โดยพยายามให้ทุกโรงเรียนรักษามาตรฐาน ขณะที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 70) กล่าวว่า ความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีคุณภาพ ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีการพัฒนาผลงานให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของการมุ่งผลสัมฤทธิ์ สุวิทย์ มูลคำ (2550: 291-295) กล่าวว่า ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ คือ

1) คุณภาพงานด้านความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ 2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การนำนวัตกรรมทางเลือกใหม่ ๆ มาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงาน 3) ความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ พัฒนาและจัดทำผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากงานพัฒนาและจัดทำผลงาน ต้องใช้เวลาพอสมควร จึงทำให้ความมุ่งมั่นในการพัฒนางานจึงมีน้อย

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริการที่ดีพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารแสดงถึงความตั้งใจในการปรับปรุงระบบบริการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริการที่ดีย่อมมีผลดีต่อการปฏิบัติงาน ความล้มเหลวในการบริการจะเป็นผลเสียหายอย่างร้ายแรงหากไม่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น การให้บริการที่ดีและมีคุณภาพต้องอาศัยเทคนิค กลยุทธ์ที่ทักษะ ที่จะทำให้ชนะใจผู้รับบริการสอดคล้องกับที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549:71) ให้ความหมายการบริการที่ดีว่า หมายถึงความตั้งใจในการปรับปรุงระบบบริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการครบถ้วน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีความตั้งใจปรับปรุงระบบการให้บริการบนพื้นฐานของความต้องการของผู้ใช้บริการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหลักพื้นฐานของการบริการที่จอร์จ อกิลปี (2550: 33) กล่าวคือ 1) ทำให้ผู้รับบริการพอใจ 2) อย่าให้ผู้รับบริการอยู่นานเกินไป 3) อย่าทำผิดพลาดจนผู้รับบริการเดือดร้อน 4) สร้างบรรยากาศของหน่วยบริการ 5) ทำให้ผู้รับบริการเกิดความคุ้นเคย 6) เตรียมความสะดวกให้พร้อม

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาตนเองพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ผู้บริหารเข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาตนเองสอดคล้องกับความเห็นของสุภา สุขวิบูลย์ (2549: 19) กล่าวว่า การพัฒนาตนเองมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง การที่ครูได้รับความรู้ ประสบการณ์ จะสามารถนำไปพัฒนางานของตนเองและพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี และประสบความสำเร็จในชีวิต

การทำงานให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแมกกินสัน และ เพดเลอร์ (Megginson and Pedler, 1992: 3) กล่าวว่า การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ตัดสินใจด้วยตนเองในการเลือกว่าจะเรียนอะไร เมื่อไร และอย่างไร เพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถในการทำงานการเลือกพัฒนาตนเอง มีผลต่อการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบของตน ส่วนผู้บริหารศึกษาค้นคว้าความรู้จากการเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย

อาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความต้องการทางปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต จึงทำให้บรรดาครูต้องดิ้นรนไขว่คว้าเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ อันเป็นสาเหตุทำให้เกิดการใช้จ่ายเกินความจำเป็น และการใช้ทรัพยากรอย่างไม่คุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการ

คุรุสภา (2533: 6-9) ที่ได้กล่าวเกี่ยวกับคุณลักษณะของครู ในด้านความประหยัด โดยพฤติกรรมหลัก คือ

การรู้จักประหยัดและออม และใช้ของใช้คุ้มค่า ส่วนพฤติกรรมบ่งชี้ คือ การช่วยรักษาและใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินฐานะ

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือผู้บริหารเต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่าการร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานจะทำให้เกิดขวัญกำลังใจและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันทำให้มีทีมงานที่แข็งแกร่ง สามารถผ่านอุปสรรคต่าง ๆ และหน่วยงานจะพัฒนาก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งตรงกับทัศนะในเรื่องความสำคัญของการทำงานเป็นทีมของวิภาพร มาพบสุข (2543: 314) กล่าวว่า ทำให้องค์กรมีความเจริญเติบโต มีมาตรฐานงานที่ดี มีบรรยากาศในการทำงานที่ดีสมาชิกมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สมาชิกรักใคร่ชอบพอกัน และไม่มีการขัดแย้งในการทำงานสมาชิกของทีมนักจะเห็นด้วยกับผู้บริหารระดับสูงมากกว่าคิดถึงผลประโยชน์เฉพาะตนและสมาชิกทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน ซึ่งจะส่งผลดีต่อความสำเร็จในประสิทธิภาพทั่วทั้งองค์กร ส่วนผู้บริหารให้การยกย่องชมเชยแก่เพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย อาจเนื่องมาจากการทำงานที่ปราศจากความไม่เข้าใจกัน การทะเลาะเบาะแว้ง การแบ่งพรรคแบ่งพวก และการตั้งป้อมเป็นกลุ่มโจมตีกันเอง โดยสอดคล้องกับการศึกษาผลงานการวิจัยต่าง ๆ ถึงลักษณะของครูที่ดี ซึ่งธีรศักดิ์ อัครบวร (2542: 45-48) ได้สรุปว่า ลักษณะของครูที่ดีจากคุณลักษณะทางสังคมในแง่ของสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูในโรงเรียน ย่อมประกอบด้วยครูหลายคน แบ่งงานกันทำตามความถนัดและความสามารถ ครูจึงต้องรู้จักทำงานเป็นทีม รับผิดชอบในส่วนของตนให้ดีที่สุด และรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์และการสังเคราะห์พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือผู้บริหารสามารถทำความเข้าใจในระเบียบ วิธีการ หลักการ กฎเกณฑ์ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน และการบริหารสถานศึกษาทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องใช้วางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน ซึ่งสอดคล้องกับที่จีระ อกศิศิลป์ (2550: 142-154) กล่าวว่า การวางแผนเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการบริหารการจัดการใน

องค์การซึ่งเป็นกระบวนการแรกหรือจุดเริ่มต้นของการบริหารการจัดการและการวางแผนกลายเป็นงานที่สำคัญที่ขาดไม่ได้สำหรับทุกองค์การเพราะการวางแผนช่วยให้องค์การมีทิศทางและเป็นสิ่งที่นักบริหารยุคปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสนใจและไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัด ตลอดจนทรัพยากรต่าง ๆ ก็มีอย่างจำกัดเช่นกันทำให้องค์การต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำแผนงาน ส่วนผู้บริหารสามารถแก้ปัญหาขององค์กรได้อย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารของระบบราชการที่ ภารตี อนันต์นาวิ (2553: 69) กล่าวว่า เน้นให้ความสำคัญที่กฎ โดยบุคคลต้องปรับพฤติกรรมและบุคลิกภาพความต้องการของระเบียบมาตรฐานที่กำหนดไว้จึงทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการทำงานโดยมุ่งทำเพียงมาตรฐานเท่านั้น ขาดความคล่องตัวและยืดหยุ่นเนื่องจากกฎระเบียบมาตรฐานที่ตายตัว เสียค่าใช้จ่ายสูง และขาดการประสานงานในภาพรวมทั้งองค์การ

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารและการจูงใจ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือผู้บริหารสามารถสั่งการ เขียนสื่อสารได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย ผู้บริหารนำเสนอแนวคิดในที่ประชุม หรือในโอกาสต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสั่งการด้วยการพูดหรือเขียนสื่อสารมีการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร สอดคล้องกับสมาน รังสิโยภุชญา (อ้างถึงใน ภารตี อนันต์นาวิ, 2553: 139) กล่าวถึงประโยชน์ของการติดต่อสื่อสารที่ดีว่า ช่วยให้การวินิจฉัยสั่งการเป็นไปอย่างรวดเร็ว แม่นยำ และถูกต้องยิ่งขึ้นโดยใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ในการติดต่อสื่อสาร ส่วนผู้บริหารสามารถพูดจูงใจ โน้มน้าวให้ผู้อื่นเห็นด้วยยอมรับคล้อยตามเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสารได้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับที่แมคเกรเกอร์ (McGregor อ้างถึงใน จีระงอกศิลป์, 2551: 50-53) กล่าวว่า การจูงใจจะเกิดขึ้นย่อมอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารหรือผู้นำที่จะมีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและ McGregor ยังได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนออกเป็น 2 แบบ กล่าวคือ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y ทฤษฎี X เช่น มนุษย์มักต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เห็นแก่ตัวไม่ฉลาด เฉื่อยชา

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูนำผลงานไปแสดงนิทรรศการหรือประกวดความสามารถตามโอกาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปิดโอกาสให้ครูนำผลงานไปจัดนิทรรศการหรือประกวดความสามารถเป็นการส่งเสริม สนับสนุนให้โอกาสเพื่อนร่วมงานได้พัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ สอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำ (2548: 354-361) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพบุคลากรตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนด ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ที่ 1 การให้คำปรึกษา แนะนำและช่วยแก้ปัญหาแก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง ตัวบ่งชี้ที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากร ตัวบ่งชี้ที่ 3 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างและสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากร ตัวบ่งชี้ที่ 4 การส่งเสริม สนับสนุน ให้โอกาสเพื่อนร่วมงานได้พัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ

ส่วนผู้บริหารสามารถช่วยแก้ปัญหาให้แก่เพื่อนร่วมงานและผู้เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารต้องการให้เพื่อนร่วมงานแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง สอดคล้องกับข้อคำหนึ่งที่พรพิศ อินทะสุระ (2551: 39) กล่าวว่า ในการให้คำปรึกษาควรคำนึงถึงบรรยากาศต้องเป็นกันเอง เป็นเอกเทศเป็นที่น่าไว้วางใจ เป็นนักฟังที่ดี มีความจริงใจไม่เสแสร้ง เสนอแนะให้หรือช่วยเหลือให้เขาแก้ปัญหาด้วยตัวของเขาเอง

เมื่อพิจารณาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด พบว่า ผู้บริหารนำแนวคิด วิธีการใหม่ซึ่งเป็นที่ยอมรับมาใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการให้ผู้ร่วมงานมีความสนใจและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับที่สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2543: 3-4) กล่าวถึงลักษณะวิสัยทัศน์ที่ดีว่าเป็นการช่วยให้สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกสนใจ มีความผูกพัน มุ่งมั่นปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ทำทหาย เกิดความหมายในชีวิตการทำงาน มีการทำงานและชีวิตอย่างมีเป้าหมายด้วยความภูมิใจและทุ่มเทเพื่อคุณภาพของผลงานที่ปฏิบัติ ส่วนผู้บริหารสามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรที่เป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดความต่อเนื่องและจริงจังสอดคล้องกับที่สันติ บุญภิรมย์ (2552: 48) กล่าวถึงประเด็นของความล้มเหลว ประกอบด้วย 1) บุคลากรในองค์กรไม่มีความรู้อย่างจริงจังชัดเจน เนื่องจากภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติบุคลากรในองค์กรทุกระดับ ทุกประเภท ต้องมีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเท่ากันแล้วจึงไปต่อยอดตามลักษณะของงานที่รับผิดชอบในองค์กรทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการและขาดความต่อเนื่องและจริงจังเป็นผลสืบเนื่องมาจากเมื่อก่อตั้งขึ้นแล้วผู้นำองค์กรผู้นี้ย้ายไปหรือต้องออกตามวาระก็ไม่มีบุคคลใดสานต่อต่อไป

2. ผลการวิจัยที่พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วม 2) รูปแบบวิธีการคิด 3) การเรียนรู้เป็นทีม 4) ความรอบรู้แห่งตน และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หากคนในองค์กรเข้าใจถึงการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้บุคคลตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549: 68) ได้ให้แนวคิดว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้จะต้องเป็นองค์กรที่สมาชิกทุกคนได้รับการพัฒนาวิสัยทัศน์ของตนเองให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ร่วมขององค์กรเพื่อให้เกิดพลัง การที่คนในองค์กรเข้าใจถึงวิสัยทัศน์ร่วมกันจะทำให้บุคคลตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและพร้อมที่จะทำให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บุปผา พวงมาลี (2542 อ้างถึงใน ตติยา ม่วงมิ่งสุข, 2550: 70) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์ร่วมกันอยู่ในระดับสูง

ในประเด็นที่เกี่ยวกับความรอบรู้แห่งตนพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ การมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้น เกิดจากบุคคลเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับที่พรทิวา วันตา (2553: 45) กล่าวถึงความรอบรู้แห่งตนว่า คือ การฝึกฝนอบรมตนด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอเป็นการเสริมสร้างบุคลิกการให้มีการใฝ่รู้เปรียบเสมือนเป็นหลักประกันว่าเกิดการเรียนรู้ในองค์การนั้นเพราะการเรียนรู้ขององค์การจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคล มีการเรียนรู้เท่านั้นหากองค์การใดบุคลิกการในองค์การมีการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลาขององค์การนั้นก็เกิดการเรียนรู้ขึ้นทุกวันและในที่สุดก็จะประสบความสำเร็จ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ การพัฒนาและจัดทำผลงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง การศึกษาหาความรู้ วางแผนพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และสะสมผลงานอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเกิดจากความไม่สนใจต่อการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ และไม่มี การวางแผนเพื่อพัฒนาตนเอง โดยสอดคล้องกับการกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวดที่ 7 ว่าด้วยเรื่อง ครู คณาจารย์และ บุคลากรทางการศึกษาได้บัญญัติไว้ว่าให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพ ขั้นสูง ให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา การพัฒนาตนเองเพื่อให้มีคุณภาพและ มาตรฐานวิชาชีพจึงมีความสำคัญเพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน

ในประเด็นที่เกี่ยวกับรูปแบบวิธีการคิดพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ยอมรับในเหตุผลหรือความคิดที่ถูกต้องของเพื่อนร่วมงานตรงกับแนวคิดที่ รุ่งชีวา สุขศรี (2551: 18) กล่าวถึงแบบแผนทางความคิดว่า ได้แก่ ข้อตกลงเบื้องต้น ความเชื่อ พื้นฐาน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจ ต่อสรรพสิ่งในโลก อันจะมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติต่อค่านิยม เจตคติที่มีต่อบุคคลและสถานการณ์ทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม ท่าทีของแต่ละบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์เดียวกันอาจไม่เหมือนกันทั้งนี้เป็นผล จากความแตกต่างของแบบแผนทางความคิดของแต่ละบุคคลดังนี้นงานหลักของหลักการฝึกปฏิบัติ ของแบบแผนทางความคิดคือ การแสดงสมมติฐานและเจตคติของตนเองออกมาให้เห็นเพื่อที่บุคคลอื่น จะสามารถร่วมกันค้นหาและพูดคุยแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและแสดงความเข้าใจที่อาจจะผิด โดยที่แต่ละคนต่างก็เปิดใจและไม่ปกป้องความเห็นของตนเองจนมากเกินไป ทั้งนี้ก็เพื่อให้เข้าถึง ความจริงให้มากที่สุด ส่วนสามารถสร้างค่านิยมส่วนตัวที่ทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าค่านิยมส่วนตัว ที่ทันสมัยขัดต่อความคิดความเชื่อเดิมที่มีอยู่ตรงกับที่ เซงก์ (Senge อ้างถึงใน คมสัน ฐ รังสี, 2550: 18) กล่าวว่า โลกทัศน์ในสภาพความเป็นจริงเราจะพบอยู่เสมอว่าความคิดที่ดีที่สุดมักไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติเหตุผลประการหนึ่งเป็นเพราะความคิดเหล่านั้นขัดแย้งกับโลกทัศน์หรือความคิดความเชื่อ

ที่มีอยู่เดิม ดังนั้นผู้นาองค์การจึงต้องท้าทายโลกทัศน์ในประเด็นที่เกี่ยวกับการมีวิสัยทัศน์ร่วมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ ยินดีให้ความร่วมมือที่จะสร้างหน่วยงานให้ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหน่วยงานจะประสบความสำเร็จได้ทุกคนในหน่วยงานต้องร่วมมือกัน สอดคล้องกับที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 62) กล่าวว่าองค์การจะพัฒนาให้มีความก้าวหน้ามีความเข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ทุกคนในองค์กรต้องช่วยกันสร้างภาพในอนาคตของหน่วยงานหรือที่เรียกว่าต้องสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรร่วมกันวิสัยทัศน์ที่ดีต้องระบุภาพในอนาคตได้ชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงานก็เป็นได้ ซึ่งที่จริงแล้ว วิโรจน์ สารรัตนะ (2548 อ้างถึงใน ดวงเดือน บุญศรี, 2552: 24-28) กล่าวถึงปัจจัยการมีวิสัยทัศน์ร่วมว่า ควรมีการประชุมปรึกษาหารือกับคณะครูและผู้เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันตัดสินใจหลังจากเสาะหาข้อมูลและหรือทางเลือกจากคณะครูหรือชุมชน ร่วมกันตัดสินใจหลังจากเสาะหาข้อมูล ทางเลือก กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเรียนรู้เป็นทีมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ มักจะนำเอาความรู้ที่ได้อบรมมาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 63) กล่าวถึง การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และทักษะเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและศักยภาพของทีมงานโดยรวมด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การเสวนา อภิปราย การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะทำให้บุคคลได้รับการเรียนรู้และมีการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะเกิดประโยชน์ต่อองค์กร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการพัฒนางาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีมุมมองในเรื่องการตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้บริหารโรงเรียนนั้นใช้อำนาจในการตัดสินใจคนเดียวเสมอทำให้ครูขาดการมีส่วนร่วมหรือไม่กล้ามีส่วนร่วมตัดสินใจ สอดคล้องกับที่นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2551: 108) กล่าวถึงเหตุที่ทำให้การตัดสินใจสั่งการผิดพลาดว่า อาจเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การตัดสินใจสั่งการด้วยอารมณ์ การถือเอาความเห็นของตนเป็นใหญ่ การถือเอาประโยชน์ส่วนตนมาเกี่ยวข้อง ที่จริงแล้วครูควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อให้เกิดความสำเร็จของทีมงาน งานมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ (2545: 10) กล่าวถึงการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมไว้ว่า เป็นไปตามหลักการความร่วมมือ หลักการกระบวนการกลุ่มเชื่อว่าสมาชิกเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันต้องเป็นไปทั้งโรงเรียนเป็นการเน้นการทำงานสร้างบรรยากาศให้สมาชิกทุกคนในองค์กรทำงานร่วมกันเป็นทีม การทำงานเป็นหมู่คณะโดยทุกคนในทีมงานจะต้องมีวิจรรย์ญาณร่วมกันอยู่ตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร และจะทำให้เกิดขึ้น

ได้อย่างไรสมาชิกทุกคนในทีมเกิดการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมเสมือนการเรียนรู้ในระหว่างการทำงาน ต้องเน้นความเป็นระบบอะไรจะต้องเรียนรู้ก่อนอะไรหลังและเติบโตพร้อม ๆ กันประเด็นสำคัญอยู่ที่ จะสะกิดความอยากรู้หรือจิตสำนึกที่ก่อให้เกิดความต้องการของแต่ละคนให้กลายเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน

ในประเด็นที่เกี่ยวกับการคิดอย่างเป็นระบบพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสูงสุด คือ สามารถมองเห็นปัญหาในการทำงาน เชื่อมโยงได้อย่างเป็นระบบสอดคล้องกับที่ทิพย์วรรณ รอดคุ้ม (2548: 24) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดเชิงระบบว่า การคิดเชิงระบบมีความสำคัญอย่างมากกับสภาพการบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยการชิงไหวพริบเป็นต้นทุนทางปัญญาที่ผู้บริหารทุกคนจำต้องมี หากใครไม่มีจะเป็นผู้แพ้อย่างถาวร สมองของผู้บริหารคิดเข้าใจสภาพองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ในองค์การเข้าใจปัจจัยพื้นฐานประวัติศาสตร์และการพัฒนาการแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันของระบบย่อย หากแก้ไขหรือดำเนินการตรงที่ใดที่หนึ่งของระบบจะกระทบส่วนอื่นได้เช่นไร ต้องอ่านสถานการณ์ได้และพร้อมทั้งมีแนวทางแก้ไขและพัฒนาที่ดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับสุดท้าย คือ สามารถคิดและปฏิบัติงานที่ซับซ้อนได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าธรรมชาติของมนุษย์ไม่ค่อยทะเยอทะยาน ขาดความรับผิดชอบ ไม่ชอบทำงาน สอดคล้องกับ ทฤษฎีของ แมคเกรเกอร์ (McGregor) (อ้างถึงใน จีระ งอกศิลป์, 2550: 53) กล่าวว่า การงุนใจจะเกิดขึ้นย่อมอยู่กับทัศนคติของผู้บริหารหรือผู้นำที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและ McGregor ยังได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนออกเป็น 2 แบบ กล่าวคือ ทฤษฎี X และทฤษฎี Y โดยสามารถเปรียบเทียบได้ ดังนี้ ทฤษฎี X 1) มนุษย์โดยทั่วไปมักจะไม่ชอบทำงานและพยายามหลีกเลี่ยง 2) มนุษย์ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยทะเยอทะยาน ขาดความรับผิดชอบ ชอบการบังคับลงโทษและการควบคุม 3) มักต่อต้านการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 4) เห็นแก่ตัว ไม่ฉลาด เฉื่อยชา

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ทั้ง 6 ด้าน ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยสามารถทำนาย การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู ได้ร้อยละ 51 ซึ่งหมายความว่า ถ้าหากผู้บริหารและครูผู้สอนได้รับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ให้อยู่ ในระดับสูงมากขึ้น อันจะส่งผลให้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีการพัฒนาและอยู่ในระดับสูงขึ้นมาด้วย ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 จึงควรตระหนัก และมุ่งเน้นให้ผู้บริหารได้รับการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการอบรม ด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ มีความรู้ทั้งด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ เจตคติ เพื่อพวกเขา จะได้สรรพพร้อมไปด้วยสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 8 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์

การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ ของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน พัฒนาคู ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ด้านงานบริหารอย่างสมบูรณ์ด้วยการรับใช้สังคมอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา 6 บทบาท ที่คณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) กล่าวไว้คือ 1) บทบาทหน้าที่ในการกำหนดวัตถุประสงค์นโยบายของสถานศึกษา 2) บทบาทหน้าที่ในการจัดกิจกรรมในการบริหารต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนดไว้ 3) บทบาทหน้าที่ในการนำการปฏิบัติงานของบุคคลในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ 4) บทบาทหน้าที่ในการสร้างขวัญและกำลังใจและสร้างความสุขในการทำงานให้กับบุคลากรในสถานศึกษา 5) บทบาทหน้าที่ในการสร้างความร่วมมือ ร่วมสติปัญญาของบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเพื่อการบริหาร 6) บทบาทหน้าที่ในการจัดหาทรัพยากร และควบคุมกำกับติดตามบุคลากรใช้ทรัพยากรให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การอภิปรายในประเด็นข้อค้นพบดังกล่าว มีรายละเอียดในแต่ละปัจจัยได้ดังนี้

3.1 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูสามารถมองเห็นปัญหาในการทำงาน เชื่อมโยงได้อย่างเป็นระบบสอดคล้องกับที่ ทิพย์วรรณ รอดคุ้ม (2548: 24) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดเชิงระบบว่า การคิดเชิงระบบมีความสำคัญอย่างมากกับสภาพการบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยการชิงไหวพริบ เป็นต้นทุนทางปัญญาที่ผู้บริหารทุกคนจำต้องมี หากใครไม่มีจะเป็นผู้แพ้อย่างถาวร สมรรถนะของผู้บริหารคิดเข้าใจสภาพองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ในองค์การเข้าใจปัจจัยพื้นฐานประวัติศาสตร์และการพัฒนาการแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันของระบบย่อย หากแก้ไขหรือดำเนินการตรงที่ใดที่หนึ่งของระบบ จะกระทบส่วนอื่นได้เช่นไร ต้องอ่านสถานการณ์ได้และพร้อมทั้งมีแนวทางแก้ไขและพัฒนาที่ดี

3.2 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริการที่ดี ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมักจะนำเอาความรู้ที่ได้อบรมมาพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545: 63) กล่าวถึง การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรให้ทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และทักษะเพื่อพัฒนาภูมิปัญญาและศักยภาพของทีมงานโดยรวมด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การเสวนา อภิปราย การสร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมจะทำให้บุคคลได้รับการเรียนรู้และมีการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่จะเกิดประโยชน์ต่อองค์กร

3.3 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 5 ด้าน คือ ด้านความรู้แห่งตน รูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม และการคิดอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้จากผู้บริหารและครูมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียนไปสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นเกิดจากบุคคลเกิดการเรียนรู้สอดคล้องกับที่ พรทิภา วันตา (2553: 45) กล่าวถึงความรอบรู้แห่งตนว่า คือ การฝึกฝนอบรมตนด้วยการเรียนรู้ อยู่เสมอเป็นการเสริมสร้างบุคลากรให้มีการใฝ่รู้เปรียบเสมือนเป็นหลักประกันว่าเกิดการเรียนรู้ ในองค์กรนั้นเพราะการเรียนรู้ขององค์กรจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อบุคคลมีการเรียนรู้เท่านั้นหาก องค์กรใดบุคลากรในองค์กรมีการฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลาองค์กรนั้นก็ จะเกิดการเรียนรู้ขึ้นทุกวันและในที่สุดก็จะประสบความสำเร็จยอมรับในเหตุผลหรือความคิดที่ถูกต้องของ เพื่อนร่วมงานตรงกับแนวคิดที่รุ่งชิวา สุขศรี (2551: 18) กล่าวถึงแบบแผนทางความคิดว่า ได้แก่ ข้อตกลงเบื้องต้น ความเชื่อพื้นฐาน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มี อิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจต่อสรรพสิ่งในโลก อันจะมีผลต่อการประพฤติปฏิบัติต่อค่านิยม เจตคติ ที่มีต่อบุคคลและสถานการณ์ทั้งหลาย

3.4 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารและการจูงใจ ส่งผล ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ ความรอบรู้แห่งตน การมีวิสัยทัศน์ร่วม ดังจะเห็นได้จาก ผู้บริหารและครูมีการฝึกฝน อบรมตนเอง ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากสื่อ เทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความ ก้าวหน้า ทันทต่อเหตุการณ์ และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมรวมทั้งครูและผู้บริหารต่างมีเป้าหมาย ต้องการให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จโดยยินดีให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับ ที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 62) กล่าวว่า องค์กรจะพัฒนาให้มีความก้าวหน้ามีความเข้มแข็งเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น ทุกคนในองค์กร ต้องช่วยกันสร้างภาพในอนาคตของหน่วยงานหรือที่เรียกว่าต้องสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรร่วมกัน วิสัยทัศน์ที่ดีต้องระบุภาพในอนาคตได้ชัดเจน

3.5 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ส่งผล ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครปฐม เขต 2 ใน 3 ด้าน คือ รูปแบบวิธีการคิด การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้เป็นทีม จะเห็น ได้จากการที่ผู้บริหารและครูปรับแนวคิดวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนพร้อม ที่จะปรับเปลี่ยนความเชื่อเก่าๆ ที่ล้าสมัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน มีการยอมรับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามยุคสมัยในทางสร้างสรรค์ มีการพัฒนาตนเองพัฒนางานเพื่อให้เต็ม ตามศักยภาพ สอดคล้องกับที่ กรมวิชาการ (2545: 36) กล่าวถึงการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ว่าเป็น

การทำงานเป็นทีมที่มีวิธีการสำคัญ ได้แก่ 1) การเสวนาเป็นการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นร่วมกันสมาชิกยอมรับเหตุผลและข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน 2) การอภิปรายโดยมีข้อสมมติฐานและทางเลือกไว้ล่วงหน้า 3) การบริหารงานเป็นทีมโดยมีผู้นำหรือหัวหน้าทีมเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ความสำเร็จ หรือความผิดพลาดร่วมกัน

3.6 สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ใน 2 ด้าน คือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ เห็นได้จากผู้บริหารและครูต้องการเรียนรู้จากความสำเร็จและความผิดพลาดในอดีตมาพัฒนาผลงาน สนับสนุนให้มีการทำงานเป็นทีมงาน ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการระดมสมอง สร้างงานร่วมมือกับมวลสมาชิก ปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลงาน และทำงานเป็น สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549: 18-19) กล่าวว่า การสร้างให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลง จะช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้ ถ้าปฏิบัติได้เช่นนี้วัฒนธรรมต่างๆ จะปรับตัวได้ง่ายขึ้น จะทำให้ 1) ให้คุณค่าในการปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ปฏิบัติงานทุกคนขององค์กร 2) มีการส่งเสริมการบริหารจัดการและความเป็นผู้นำที่มีความสามารถอย่างจริงจัง 3) สนับสนุนให้ผู้บริหารทำงานเป็นทีม 4) ลดขั้นตอนของกฎเกณฑ์การทำงาน หรือใช้ระบบราชการต่ำสุดเท่าที่จะทำได้ ฉะนั้นองค์กรที่สามารถปรับตัวในวัฒนธรรมได้ดี ถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแข่งขัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปปฏิบัติโดยผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 มีความคิดเห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอต่อการบริหาร การจัดหา และการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารบางคนขาดคุณลักษณะการเป็นผู้นำและขาดความเป็นธรรมที่จะทำให้ครูศรัทธาเชื่อถือ ครูบางคนยึดความคิดของตนเป็นหลักและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงทำให้ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารบางคนขาดความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการบริหารงานจึงไม่ได้รับการยอมรับจากครู การขัดแย้งทางความคิดของครูทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างยากลำบากและทำไม่ได้งานที่ไม่ดีเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

ข้อค้นพบที่ได้จากวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะในการนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปปฏิบัติในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในด้านความรู้ ความสามารถอยู่เสมอเนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ด้านคุณลักษณะการเป็นผู้นำอย่างครบถ้วน ผู้บริหารควรยอมรับฟังและนำความคิดเห็นของครูไปพิจารณาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อปฏิบัติความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ

1.2 ครูบางคนยึดความคิดของตนเป็นหลักและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงทำให้ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ควรมีการสร้างจิตสำนึก กระตุ้นเตือน และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบรรดาครูผู้สอน โดยให้ความสำคัญต่อการวางตนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้ปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนา ปลุกฝังให้ครูผู้สอนปฏิบัติตามหลักทางสายกลาง ลดความเชื่อมั่นในตนเองหรือยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยใช้กระบวนการหรือกิจกรรมหล่อหลอมเพื่อสร้างให้บรรดาครูมีลักษณะของความเป็นครู มีความคิด ทศนคติที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลง ยอมรับความคิดเห็นแปลกใหม่

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2 ควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการเสริมสร้างผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูเกิดการยอมรับ มีการจัดโครงการอบรมพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความสามารถ เทคนิค กฎ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ และเหมาะสมกับสภาพความต้องการขององค์กร ควรจัดให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้หรือหลักธรรมทางศาสนา เพื่อนำมาใช้บูรณาการเชื่อมโยงให้เข้ากับหลักสูตรการสอนในทุกสาระการเรียนรู้ ควรจัดสัมมนาครูให้มีความรู้ทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการเป็นครู สร้างทัศนคติและความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียน ผู้บริหารและวิชาชีพครูของตนเอง ควรส่งเสริมให้ครูทำงานในบรรยากาศความเป็นพี่น้อง ส่งเสริมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โรงเรียนควรปลูกจิตสำนึกให้ครูมีจิตอาสาพัฒนาสังคมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม และการเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมด้วยการยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตย ควรมีการอบรมนิเทศภายในโรงเรียนหรือระหว่างโรงเรียน ควรติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลพฤติกรรมของผู้บริหาร ในด้านสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและควรยกย่อง ชมเชยผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงการ พัฒนา เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารและครูผู้สอน เพื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพผู้บริหารและครูผู้สอนทั้งในด้านสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมแนวคิดเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทุกเขต

สรุป

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครปฐม เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสื่อสารและการจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การมีวิสัยทัศน์ และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ตามลำดับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ร่วม รูปแบบวิธีการคิด การเรียนรู้เป็นทีม ความรอบรู้แห่งตน และการคิดอย่างเป็นระบบ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6 ด้านได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การสื่อสารและการจูงใจ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การนำสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาไปใช้ ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำ ควรยอมรับฟัง และนำความคิดของครูไปพิจารณาปรับใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา การยกย่องชมเชยเพื่อร่วมงาน และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาในการวิเคราะห์งาน แก้ปัญหาขององค์กรได้อย่างเป็นระบบ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ขุนวัง ญวงศ์ศรี. (2550). **การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2**. สุรินทร์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์.
- คมสัน ฅ รังสี. (2550). **ปัญหาและแนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้โรงเรียนบ่อไร่วิทยาคม อำเภอบ่อไร่ จังหวัดตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิระ อกศิลป์. (2550). **คู่มือเตรียมสอบผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดที่ พิเศษ**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- ดวงเดือน บุญศรี. (2552). **ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ตติยา ม่วงมิ่งสุข. (2550). **การศึกษาวินัยในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการในโรงเรียน สังกัดกองทัพเรือ.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทิพย์วรรณ รอดคุ้ม. (2548). **พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาระแก้ว เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2542). **ความเป็นครู.** ภูเก็ต: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- พรพิศ อินทะสุระ. (2551). **สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- รุ่งชีวา สุขศรี. (2551). **การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- วิภาพร มาพบสุข. (2543). **มนุษย์สัมพันธ์.** กรุงเทพฯ: ซียูเอ็ดดูเคชั่น.
- วิโรจน์ สารรัตนะ และอัญชลี สารรัตนะ. (2544). **โรงเรียน: องค์กรแห่งการเรียนรู้ แนวคิดทางการบริหารการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4).** กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธ์.
- สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2549, กุมภาพันธ์). **สมรรถนะครูและผู้บริหารการศึกษา.** *วารสารการศึกษาไทย*, 1 (17), 10-21.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **เอกสารประกอบการศึกษาด้วยตนเอง หลักสูตรช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

สันติ บุญภิรมย์. (2552). **นวัตกรรมการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สุภา สุขวิบูลย์. (2549). **การพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของข้าราชการครูโรงเรียนวัดราชคฤห์ สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร**. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

THE DEVELOPMENT OF A LOCAL CURRICULUM ENTITLED 'LOY KRATHONG
SAWAN FESTIVAL', IN FOREIGN LANGUAGES LEARNING AREAS
FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS IN U-THONG DISTRICT,
SUPHAN BURI PROVINCE

สุมาลี ดวงจินดา/SUMALEE DUANGJINDA¹
เนติ เฉลยวาเรศ/NETI CHALOEYWARES²
ประทุม ศรีรักษา/PRATOOM SRIRUKSA³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทุมพร อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 52 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ 2) การพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตร (ฉบับร่าง) ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและการประเมินผล และแผน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

² อาจารย์ ดร. อาจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)

การจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบ สอดคล้องกันและเหมาะสมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน 3) การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียน มีความสนใจ ตั้งใจและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี 4) การประเมินผลและ ปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้ หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสาร อยู่ในระดับดี นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น, การสอนภาษาอังกฤษ, มัธยมศึกษา

ABSTRACT

This research was aimed to develop a local curriculum entitled 'Loy Krathong Sawan Festival', in Foreign Languages Learning Areas for Matthayomsuksa 3 students. The curriculum development process consisted of 4 stages as follows: 1) A study of fundamental information, 2) A curriculum development, 3) The curriculum implementation, and 4) The curriculum assessment and improvement. The research sample included 52 Matthayomsuksa 3 students of U-Thong School in U-Thong District, Suphan Buri Province. The instruments used for data collection were: 1) an interview form, 2) a survey questionnaire, 3) a learning achievement test, 4) an evaluation form for communication skills in English, and 5) a satisfaction questionnaire. Data were analyzed in terms of content analysis, descriptive statistics, and dependent samples t – test.

The research findings were as follows: 1) A study of fundamental information revealed that the school was capable of developing a curriculum to suit its local problems and needs. All the stakeholders agreed that a curriculum development on 'Loy Krathong Sawan Festival' should be developed. 2) A curriculum development yielded a drafted copy of the curriculum which included principles, goals, the curriculum structure, scopes of the content, learning time, learning management trends, teaching aid/learning resources, evaluation and assessment, and learning management plans. The assessment of the drafted curriculum revealed that it was suitable for learning. 3) The curriculum implementation revealed that the students were interested and actively participated in learning activities. 4) The curriculum assessment and improvement revealed that the students' learning achievement scores after the curriculum implementation were statistically higher than those before the curriculum implementation at a significance level of .05. As regards the

students' communication skills in English, it was found that the students' skills were good. The students' satisfaction was at a high level.

Keywords: local curriculum development, English teaching, secondary education

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชนโลก และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ สามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551: 1) แต่ยังมีปัญหาที่พบในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับคนไทย คือ ผู้เรียนมักจะเก่งแต่ไวยากรณ์ ไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ทั้งที่เรียนกันมาหลายปี (ฐปทอง กว้างสวาสดี, 2549: คำนำ) ในการเรียนภาษาอังกฤษ การใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีเนื้อหาที่นักเรียนคุ้นเคยจะทำให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าเนื้อหาที่ไม่คุ้นเคย สอดคล้องกับทิสนา แหมมณี (2553: 133-134) ที่กล่าวถึง หลักการการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) การเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับบริบทของเรื่องนั้น ๆ การเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะสามารถนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อยากเรียนรู้ จึงสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับปราโมทย์ จันทรเรือง (2552: 451) กล่าวถึง การเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี อาชีพ และค่านิยมของตนเอง ทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะศึกษาเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว

อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ มีประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านและสิ่งที่น่าสนใจต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาชมสถานที่และประเพณีต่าง ๆ และมีประเพณีหนึ่งที่ชาวอุ้มทองให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ เป็นประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่พุทธศาสนิกชนได้ถือปฏิบัติกันมานานจนถึงปัจจุบัน เป็นการลอยกระทงโดยลูกโป่งผูกกับกระทงปล่อยขึ้นฟ้า เพื่อบูชาหลวงพ่อสั่งศรีสรรเพชญาราม อยู่บนเขา ที่วัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นวัดสำคัญที่มีระยะทางห่างจากโรงเรียนอุ้มทองเพียง 1 กิโลเมตร นอกจากนี้องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) ร่วมมือกับอำเภออุ้มทอง ลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2555 เพื่อดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวพื้นที่เมืองโบราณอุ้มทอง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นเมืองหลวงแรก

ของอาณาจักรทวารวดี (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2555: 1)

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในการสอนภาษาอังกฤษ เป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น สนองตอบต่อความต้องการและสภาพของชุมชนและผู้เรียน ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความภาคภูมิใจในการพัฒนาตนเอง และสามารถนำเอาภูมิปัญญาองค์ความรู้ และทรัพยากรของท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้สูงสุด การเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีของตนเองเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวความคิดของใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2543: 15-16) ที่กล่าวไว้ว่า หลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน ทำให้กระบวนการเรียนการสอนมุ่งเนื้อหาสาระและประสบการณ์ที่เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่งได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการในแต่ละท้องถิ่น นอกจากนี้ปราโมทย์ จันทรเรือง (2552: 451) ได้กล่าวถึง การเรียนเรื่องท้องถิ่นทำให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต มีความรู้สึกที่ดีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีความรัก ความผูกพัน เกิดความภาคภูมิใจท้องถิ่นของตนและรู้สึกรับผิดชอบในการมีส่วนร่วมเพื่ออนุรักษ์และพัฒนาท้องถิ่นต่อไป นอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเสริมพื้นฐานการเรียนรู้ ทักษะคิดให้แก่ผู้เรียนเพื่อจะได้รู้จักชีวิตจริงและประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองจากการเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูจับได้เร็วกว่า และจะได้มีความรัก ความภูมิใจและส่งเสริมความเจริญให้กับท้องถิ่นของตนได้ (เบญจวรรณ กิสุขพันธ์, 2552: 134)

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอุ้มทอง พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (โรงเรียนอุ้มทอง, 2552: 295) จัดการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 6 วิชา ได้แก่ วิชาภาษาอังกฤษ 1 – 6 โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ 5 วิเคราะห์ตัวชี้วัดพบว่า นักเรียนต้องมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดและเขียนบรรยายความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองเกี่ยวกับกิจกรรม ประสบการณ์และเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจของสังคม พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบอย่างเหมาะสม เมื่อพิจารณาหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง Festivals กำหนดเวลาเรียน 12 ชั่วโมง เป็นเรื่องราวของประเพณีทั่ว ๆ ไป ซึ่งไม่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกเบื่อหน่ายมองภาพประเพณีต่าง ๆ ไม่ชัดเจน นักเรียนไม่สนใจในบทเรียน จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในหน่วยที่ 4 เรื่อง Festivals ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ตามเจตจำนงของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยจึงได้จัดทำ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ตามโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอุ้มทอง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้มีความรู้ ความเข้าใจและฝึกทักษะภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เกี่ยวกับเรื่องราว ประเพณีลอยกระทงสวรรค์อันดีงามในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น ดังต่อไปนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร โดยการพัฒนา หลักสูตรฉบับร่าง ประเมินผลหลักสูตรฉบับร่าง และปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง 3) การทดลองใช้ หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่น วิชาภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

วิธีดำเนินการ

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวนนักเรียน 570 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 โรงเรียนอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 52 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น

3. ระยะเวลา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นใน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 ใช้ระยะเวลาสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ รวมเวลา 12 ชั่วโมง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สาระต่างประเทศ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. แบบสอบถามความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์

4. แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน

5. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.26 - 0.80 ค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.22 - 0.63 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.803

6. แบบประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ประเมินการพูดและการเขียน โดยอิงเกณฑ์ประเมิน (rubric assessment) กำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นระดับคะแนน 4 ระดับ (4, 3, 2, 1)

7. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตร ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มี 5 ระดับ

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณี ลอยกระทงสวรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการตามวิธีวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (research 1) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูล ด้านหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รวมทั้งเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ที่ควรจัดไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จำนวน 5 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 คน ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3 คน รวมทั้งหมด 14 คน โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุ้มทอง จำนวน 52 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (development 1) : การพัฒนาหลักสูตร

1. **การพัฒนาหลักสูตร (ฉบับร่าง)** โดย 1) นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ร่างโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง การจัดเวลาเรียน สาระมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล แผนการจัดการเรียนรู้ 2) นำหลักสูตรมาใช้ประกอบการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยการกำหนดเนื้อหา สาระสำคัญและเวลา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลตามโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น 3) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้หลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 4 แผน ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดผลและประเมินผล สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. **การประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง)** นำโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น และแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความชำนาญด้านการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และด้านการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาตรวจสอบโดยใช้การประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

3. **การปรับปรุงหลักสูตร (ฉบับร่าง)** นำผลการประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง) และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการทดลองต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (research 2) : การทดลองใช้หลักสูตร

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นและได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนการทดลองทำการทดสอบก่อนเรียน หลังจากนั้นจึงดำเนินการสอน ด้วยหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน มีรายละเอียดดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง U-Thong District and Wat Khao Phra Si Sanphetchayaram (ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของอำเภออุทุมพรพิสัยและวัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม) จำนวน 3 ชั่วโมง มีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้อง บอกความหมาย คำศัพท์ได้ถูกต้อง พูดบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่ของตนเอง อ่านบทความแล้วจับใจความและสรุปใจความได้ เขียนประโยคได้ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้เรียนรู้คำศัพท์และโครงสร้างประโยค ฝึกอ่านจับใจความ สรุปใจความเกี่ยวกับข้อมูลท้องถิ่นของตน ฝึกจับคู่สนทนาถาม-ตอบตามสถานการณ์ที่กำหนด ฝึกใช้ภาษาอังกฤษในการพูดและเขียนเพื่อถ่ายทอด เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ รูปภาพ ใบความรู้ ใบงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง Loy Krathong Festival (ประเพณีลอยกระทง) จำนวน 3 ชั่วโมง มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้อง บอกความหมาย คำศัพท์ได้ถูกต้อง ฟังและอ่านบทความแล้วจับใจความและสรุปใจความได้ พุดแสดงความคิดเห็น ได้เขียนประโยคได้ถูกต้องตามโครงสร้างไวยากรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนดู Video Clip เพลงลอยกระทง ฟังและฝึกร้องตาม แล้วตอบคำถาม นักเรียนอ่านบทความเกี่ยวกับ History of Loy Krathong แล้วจับคู่คำศัพท์กับภาพ จับใจความและสรุปใจความสำคัญ นักเรียนศึกษาความหมาย ของคำศัพท์ที่กำหนดให้ ฝึกอ่านออกเสียงคำศัพท์ตามครูแล้วจับคู่คำศัพท์กับความหมายให้ถูกต้อง อ่านบทความ Loy Krathong and environment ครูตั้งคำถาม นักเรียนช่วยกันตอบ แบ่งนักเรียน เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ช่วยกันเขียนเรียงความเกี่ยวกับ ลอยกระทงกับการรักษาสิ่งแวดล้อม ตัวแทนกลุ่มออกมาพุดนำเสนอหน้าชั้นเรียน สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ Clip Video เพลง ลอยกระทง รูปภาพ ใบความรู้ ใบงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง Loy Krathong Sawan Festival (ประเพณีลอยกระทง สวรรค์) จำนวน 3 ชั่วโมง มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถพุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาล ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบสั้น ๆ อ่านจับใจความสำคัญ และอ่านเพื่อ ศึกษารายละเอียดของเทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์ สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลและพุดแสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบสั้น ๆ เขียน บรรยายเกี่ยวกับเทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบสั้น ๆ กิจกรรม การเรียนรู้ให้นักเรียนพุดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พร้อมทั้ง ให้เหตุผลประกอบสั้น ๆ อ่านจับใจความสำคัญ และอ่านเพื่อศึกษารายละเอียดของเทศกาลประเพณี ลอยกระทงสวรรค์ สนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลแล้วพุดแสดงความคิดเห็นและเขียนบรรยายเกี่ยวกับ เทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบสั้น ๆ สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน รูปภาพเทศกาลประเพณีลอยกระทงสวรรค์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง What activities do we do on Loy Krathong Sawan Day? (กิจกรรมต่าง ๆ ในประเพณีลอยกระทงสวรรค์) จำนวน 3 ชั่วโมง มีจุดประสงค์เพื่อให้ นักเรียนสามารถฟังบทสนทนาแล้วจับใจความตอบคำถามได้ อ่านออกเสียงคำศัพท์ได้ถูกต้อง บอกความหมาย คำศัพท์ได้ถูกต้อง อ่านบทความแล้วจับใจความและสรุปใจความได้ เขียนประโยคได้ถูกต้องตาม โครงสร้างไวยากรณ์ กิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียน ฟังบทสนทนา บทความบรรยายบรรยายภาค งานประเพณีลอยกระทงสวรรค์ บทความแสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึกต่องานประเพณี ลอยกระทงสวรรค์ พุดและเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ สื่อที่ใช้ในการ จัดการการเรียนรู้ ได้แก่ CD บทสนทนาวิดีโอทัศนงานประเพณีลอยกระทงสวรรค์ รูปภาพ ใบความรู้ ใบงาน

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (development 2): การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษด้านการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เกี่ยวกับ ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ โดยการวัดความสามารถของนักเรียนในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ในด้านการฟังและการอ่านด้วยแบบฝึกทักษะระหว่างใช้หลักสูตร ประเมินความสามารถของนักเรียน ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในด้านการพูดและการเขียนเพื่อถ่ายทอดความคิดและข้อมูล เกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว ที่สามารถวัดได้โดยใช้แบบประเมิน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการพูด และการเขียน หลังเรียน ใช้เกณฑ์การให้ คะแนน (scoring rubrics) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนเป็นการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ คำศัพท์ โครงสร้าง ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับเรื่องประเพณีลอยกระทงสวรรค์ และใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ของนักเรียนต่อหลักสูตร หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

จากการดำเนินตามขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ การศึกษาหลักสูตร เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่กำหนดจุดหมายและ มาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้อง กับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ และส่งเสริม ให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำไป ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ เป็นประเพณีที่ท้องถิ่นปฏิบัติสืบทอดกันมานาน ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ถ่ายทอดข้อมูล และเรื่องราวเกี่ยวกับเทศกาลและแหล่งท่องเที่ยวใน ชุมชนท้องถิ่นสู่สังคมโลก ภาษาอังกฤษจึงมีบทบาทสำคัญต่อผู้เรียนในด้านความสามารถในการ สื่อสารด้านการพูด และการเขียน ถ่ายทอดเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของหลักสูตร องค์ประกอบสำคัญ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะในการสื่อสาร และ มีความพึงพอใจต่อหลักสูตร การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการสอบถาม สัมภาษณ์ เกี่ยวกับข้อมูล พื้นฐานความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนา หลักสูตรต่อไป

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่าง เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

หลักการ

การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และมีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี มีจุดมุ่งหมายดังนี้

- 1) นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์
- 2) นักเรียนสามารถใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดและเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ได้
- 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรประเพณีลอยกระทงสวรรค์

โครงสร้าง

จากการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และศึกษาความต้องการ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงสร้างในการจัดประสบการณ์ให้นักเรียน ดังนี้

- 1) ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของอำเภออุทุมพรและวัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม (U-Thong District and Wat Khao Phra Si Sanphetchayaram)
- 2) ประเพณีลอยกระทง (Loy Krathong Festival)
- 3) ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ (Loy Krathong Sawan Festival)
- 4) กิจกรรมต่าง ๆ ในประเพณีลอยกระทงสวรรค์ (What activities do we do on Loy Krathong Sawan Day?)

ขอบข่ายเนื้อหา

จากการวิเคราะห์สาระมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตร นำข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาประเพณีลอยกระทงสวรรค์ที่รวบรวมได้ มากำหนดขอบข่าย

เนื้อหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ และทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มาตรฐานและตัวชี้วัด ต 1.1, 1.2, 1.3 มีรายละเอียดดังนี้

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร การใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็น ตีความ นำเสนอข้อมูล ความคิดรวบยอดและความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อประเภทต่าง ๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล

มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ โดยการพูดและการเขียน

การจัดเวลาเรียน

จากการวิเคราะห์ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจำนวน มาตรฐานและตัวชี้วัด และพิจารณาจากโครงสร้างของสาระการเรียนรู้ ในการกำหนดเวลาเรียน โดยกำหนดสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง จำนวน 4 สัปดาห์ กับเวลาสอบ 2 ชั่วโมง รวม 14 ชั่วโมง

แนวทางการจัดการเรียนรู้

ใช้แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร กิจกรรมในห้องเรียน การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ร่วมมือกันและไปกระตุ้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความมั่นใจในตนเอง เช่น บทบาทสมมุติ การเติมข้อมูลในช่องว่าง การแลกเปลี่ยนภาษา โดยใช้รูปแบบของการจับคู่หรือการทำงานกลุ่ม นอกจากนั้นแนวการสอนต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดในการสอนภาษาว่าควรนำเสนอภาษาใหม่ในรูปแบบภาษาที่พบในสถานการณ์จริง เพื่อนำไปสู่การสอนคำศัพท์ โครงสร้างการออกเสียง มีการฝึกฝนจนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา โครงสร้างสามารถใช้ได้ถูกต้อง แล้วจึงนำความรู้ที่ได้ไปฝึกใช้ในสถานการณ์จริง การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเป็นการสอนที่ไม่ได้เน้นเฉพาะโครงสร้างทางภาษา แต่เน้นทั้งการเรียนรู้ความหมาย การพัฒนาความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาในสถานการณ์จริงในบริบทที่หลากหลาย ในลักษณะการบูรณาการทักษะทั้ง 4 ทางภาษา คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน และควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสม การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ อย่างมีความหมาย ได้ฝึกใช้ภาษา ในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน นำภาษาที่คุ้นเคยนั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยครูเป็นผู้แนะนำ แนะนำแนวทาง การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนี้มีประโยชน์ต่อผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไปปรับใช้ตามความต้องการของตนเอง และสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้เองอย่างอิสระ ภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่พบในชีวิตจริง

สื่อ/แหล่งเรียนรู้

สื่อ/แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ Internet ภาพประกอบ ใบความรู้ ใบงาน วิดีทัศน์ พจนานุกรม Audio CD

การวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล ประเมินให้ครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ทักษะทางภาษา และความพึงพอใจ ประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) เป็นการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ใช้การประเมิน การปฏิบัติ (performance assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น ภาระงาน (tasks) หรือ กิจกรรมที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติในด้านการพูดและการเขียน เพื่อถ่ายทอดความคิดและเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (scoring rubrics) ในการประเมิน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน หรือครูผู้สอน มีรายละเอียด การประเมินดังนี้

- 1) การประเมินผลก่อนเรียนโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน
- 2) การประเมินผลหลังเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1) ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน

2.2) ประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการพูดใช้แบบประเมินความสามารถในการพูดจากการจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติ การพูดนำเสนอข้อมูลหรือกิจกรรมคู่พูดสนทนา โดยใช้แบบประเมินทักษะการพูด ด้านการออกเสียง การใช้คำศัพท์ สำนวน โครงสร้างภาษา ความคล่องแคล่ว การสื่อความหมาย ด้านการเขียน ประเมินจากผลงานชิ้นงานในด้านความสามารถในการเขียนบทความเกี่ยวกับประเพณี ลอยกระทงสวรรค์แล้วเขียนแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล โดยใช้แบบประเมินทักษะ การเขียน ประเมินด้านเนื้อหาสาระ การเรียบเรียงเนื้อหา การใช้คำศัพท์ สำนวน โครงสร้างภาษา การสะกดคำและเครื่องหมายวรรคตอน

2.3) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถาม ความพึงพอใจ

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย สาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดผลและประเมินผล สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของอำเภออุ้มถ้องและวัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม (U-Thong District and Wat Khao Phra Si Sanphetchayaram) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประเพณีลอยกระทง (Loy Krathong Festival) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ (Loy Krathong Sawan Festival) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมต่าง ๆ ในประเพณีลอยกระทงสวรรค์ (What activities do we do

on Loy Krathong Sawan Day?) ผลการประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ดังนั้นองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่างและแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกันและเหมาะสมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10 โรงเรียนอุ้มทอง จำนวน 52 คน ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน โดยใช้เวลาดทดลอง 12 ชั่วโมง พบว่า นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจ ความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า

4.1 คะแนนเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10

ผลสัมฤทธิ์	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเฉลี่ย \bar{x} (คะแนนเต็ม 30)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)	t	P
ก่อนใช้หลักสูตร	52	11.00	3.83	23.77	.000 *
หลังใช้หลักสูตร	52	23.25	2.80		

* P < 0.05

4.2 ผลการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในด้านการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียนถ่ายถอดข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์อยู่ในระดับดี ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการอ่าน การฟัง การพูด และการเขียน

ทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษ	คะแนนเฉลี่ย \bar{x} (คะแนนเต็ม 16)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	แปลผล
ทักษะการอ่าน	13.00	0.49	ดี
ทักษะการฟัง	12.73	0.56	ดี
ทักษะการพูด	12.50	0.52	ดี
ทักษะการเขียน	12.71	0.49	ดี

4.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทงสวรรค์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/10

ข้อ	รายการประเมิน	\bar{X}	(S.D)	แปลผล
1	หลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องประวัติความเป็นมา ความสำคัญของประเพณีลอยกระทงสวรรค์	4.37	.65	มาก
2	เนื้อหาสาระสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.04	.59	มาก
3	หลักสูตรชัดเจนเหมาะสมและมีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	3.94	.77	มาก
4	เนื้อหาสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรเหมาะสมกับเวลา	4.00	.65	มาก
5	ความยากง่ายของเนื้อหาเหมาะสม	4.12	.73	มาก
6	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ	3.81	.90	มาก
7	เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม	3.98	.80	มาก
8	กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เรื่องราวในชีวิตประจำวัน	3.92	.83	มาก
9	สื่อ/แหล่งเรียนรู้ที่น่าสนใจและหลากหลาย	3.77	.85	มาก
10	ความเหมาะสมของการประเมินชิ้นงาน	4.17	.73	มาก
	เฉลี่ย	4.01	.76	มาก

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552: 3) ที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแกนกลางได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีความแตกต่างกัน ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัว สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของแกลลาเกอร์ (Gallagher, 2009: 145) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับหนังสือที่รวบรวมงาน

ศิลปหัตถกรรมไว้ในห้องสมุดวินเทอร์เทอร์ (Winterthur Library) จุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งก็เพื่อถ่ายทอด ประเพณีด้านศิลปหัตถกรรมไปยังเยาวชนของสหรัฐอเมริกา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แฮ็กกิง, สก็อต และบารราต (Hacking, Scott, & Barratt, 2007: abstract) ได้วิจัยหลักสูตรท้องถิ่นที่นักเรียน ชาวอังกฤษเขียนเล่าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของเด็ก ๆ โดยเด็ก ๆ ได้มีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของเบนเนท (Bennett, 2008: abstract) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการ พัฒนาหลักสูตร พบว่า ครูอาจารย์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรมากยิ่งขึ้น สำหรับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้ จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว อันจะทำให้นักเรียนรู้จัก ท้องถิ่นของตนเองมากยิ่งขึ้น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตร (ฉบับร่าง) ซึ่งประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จากการประเมินความสอดคล้ององค์ประกอบของหลักสูตร ฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนั้นองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่าง และแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันดี จุพานิชย์ (2551: 143 - 144) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท่องเที่ยวเมืองแก่งคอย จังหวัดสระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย ความสำคัญ หลักการ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย สารมาตรฐาน การเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง คำอธิบายรายวิชาขอบข่ายเนื้อหา โครงสร้างหลักสูตร คุณภาพของผู้เรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอนสื่อสารการเรียนรู้ การสอน แหล่งการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของหลักสูตร พบว่า เนื้อหา ของหลักสูตรมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับทาบ (Taba, 1962: 14) หลักสูตรมีองค์ประกอบดังนี้ วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์ เฉพาะวิชา เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา กระบวนการเรียนการสอน และโครงการ ประเมินผลตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ (2552: 3-30) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ดังนี้ คือ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ แกนกลาง โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล เกณฑ์การ วัดผลประเมินผลและจบหลักสูตร องค์ประกอบเหล่านี้นำไปเป็นแนวทางสำหรับการกำหนดทิศทาง ในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจในกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษ ในด้านคำศัพท์ การออกเสียง โครงสร้างทางภาษา มีความสามารถด้านทักษะการใช้

ภาษาอังกฤษตามจุดประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตร ได้เรียนรู้เรื่องราวชีวิตจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับทฤษฎี แคมมณี (2553: 133-134) ที่กล่าวถึง หลักการการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning) การเรียนรู้เรื่องใด ๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับบริบทของเรื่องนั้น ๆ การเรียนรู้โดยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเป็นการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับความเป็นจริง เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายเพราะสามารถนำไปใช้ได้ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ อยากเรียนรู้ จึงสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับปราโมทย์ จันทรเรือง (2552: 453) กล่าวถึง การเรียนรู้สภาพความเป็นอยู่ ชุมชน วัฒนธรรมประเพณี อาชีพ และค่านิยมของตนเอง ทำให้นักเรียนสนใจที่จะศึกษาเพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว นอกจากนี้นักเรียนยังเกิดความภาคภูมิใจพึงพอใจในการเรียน การทดลองใช้หลักสูตรผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก เนื้อหาสาระเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และตรงตามความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของเต๋อใจ น้อยแก้ว (2552: 109-111) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความสนใจและสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของนารีรัตน์ หลีบุญกุล (2552: 142-144) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปีสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจ มีความสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้ตามหลักสูตรที่นักเรียนสนใจตรงตามความต้องการของนักเรียน นักเรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นการเสริมพื้นฐานการเรียนรู้ทัศนคติให้แก่ผู้เรียนเพื่อจะได้รู้จักชีวิตจริงและประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเบญจวรรณ กีสุขพันธ์ (2552: 134) การเรียนรู้ที่ดีควรจะเรียนจากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถดูดซับได้เร็วกว่า และจะได้มีความรัก ความภูมิใจและส่งเสริมความเจริญให้กับท้องถิ่นของตนได้ ผลการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในด้านการพูดและการเขียนเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีลอยกระทงสวรรค์อยู่ในระดับดี ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้เรียนรู้และฝึกทักษะในเนื้อหาสาระตรงตามความสนใจและความต้องการ ได้เรียนรู้จากประสบการณ์และเรื่องราวในชีวิตจริง ในกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตนนักเรียนได้ฝึกทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและถ่ายทอดความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของวารี มะลิตอง (2550: 110-112) ได้พัฒนาหลักสูตรประเพณีท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรประเพณีท้องถิ่นหลังใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐศาสตร์ สุขสวัสดิ์ (2550: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง ประเพณีลากพระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางदान สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอยู่ในระดับดี และผลด้านความพึงพอใจต่อหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเตือนใจ น้อยแก้ว (2552: 109-111) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการประเมินและการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของนารีรัตน์ หลินกุล (2552: 142-144) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปีสำหรับนักเรียนช่วงชั้น ที่ 2 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการอนุรักษ์สามชุกตลาดร้อยปีโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติต่อสามชุกตลาดร้อยปี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเพณีอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูควรยืดหยุ่นเวลาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสม
2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาคทฤษฎี ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย จะทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ เช่น การเล่นเกม การแสดงบทบาทสมมติ การวาดภาพ การใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. ในการจัดกิจกรรมการฝึกทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ควรให้นักเรียนฝึกทักษะการใช้ภาษามาก ๆ และเรียนรู้ความหมาย สำนวนภาษาในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เกี่ยวกับประเด็นอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสาร ถ่ายทอดข้อมูล เรื่องราว และเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ มีความต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

สรุป

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่ใกล้ตัวในชีวิตจริง และเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับท้องถิ่นของตน
2. การพัฒนาหลักสูตร ได้หลักสูตร (ฉบับร่าง) ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา การจัดเวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินหลักสูตร (ฉบับร่าง) โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า หลักสูตรมีองค์ประกอบสอดคล้องกันและเหมาะสมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน
3. การทดลองใช้หลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปทดลองใช้กับนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจและให้ความร่วมมือในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดี
4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการประเมินทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในด้านการฟัง การอ่าน การพูดและการเขียน อยู่ในระดับดี และค่าเฉลี่ยของคะแนนความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ประเพณีลอยกระทง สวรรค์ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร อยู่ในระดับพึงพอใจมาก ผลการปรับปรุงหลักสูตร พบว่า มีข้อปรับปรุงด้านของระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกทักษะภาษาอังกฤษและการประเมินทักษะ สามารถยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2543). **การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เตือนใจ น้อยแก้ว. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์”**

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ทิตินา แชนมณี. (2553). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**
(พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฐปทอง กว่างสวัสดิ์. (2549). **คู่มือการสอนภาษาอังกฤษ**. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นารีรัตน์ หลีนุกูล. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปีสำหรับนักเรียน**
ช่วงชั้นที่ 2 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

เบญจวรรณ กิสุขพันธ์. (2552). **การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

ปราโมทย์ จันทรเรือง. (2552). **การพัฒนาหลักสูตร**. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

รัฐศาสตร์ สุขสวัสดิ์. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน**
เรื่อง ประเพณีลากพระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางदान
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

โรงเรียนอุ้มทอง. (2552). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนอุ้มทอง พุทธศักราช 2552 ตามหลักสูตร**
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. สุพรรณบุรี: โรงเรียนอุ้มทอง.

วันดี จุพานิชย์. (2551). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ท่องเที่ยวเมืองแก่งคอย จังหวัด**
สระบุรี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

วารี มะลิทอง. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรประเพณีท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่ม**
สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2555). กรม. มีประกาศพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ตามแนวคิด creative economy. <http://www.dasta.or.th/News/detail_news.php?ID=1547&Subject=datanews> (28 เมษายน).
- Bennett, R. M. (2008). Teacher participation in curriculum development ; A history of the idea and practice. <<http://www.libl.umi.com/dissertations/fulcit/309409html>> (16 June).
- Gallagher, J. N. (2009). The work of little hands : Handicraft instruction books in the collection of the Winterthur library. < <http://proquest.umi.com/pqdweb?did=93241524&Fmt=7&clientId=73601>> (24 December).
- Hacking, E. B., Scoot, W., & Barratt, R. (2007). Children & research into their local environment : Stevenson's gap, and possibilities for the curriculum <http://www.eric.ed.gov/ERICweb Portal/Home. Portal? Fpb&ERICExteaech_> (20 November).
- Taba, H. (1962). Curriculum development: Theory and practice. New York: Harcourt Brace & World.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เป็นวารสารระดับบัณฑิตศึกษาด้านสังคมศาสตร์เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ กำหนดตีพิมพ์วารสารราย 6 เดือน (จำนวน 2 ฉบับต่อปี) บทความวิจัยที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิ ถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์ส่งบทความ ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำส่งบทความวิจัยเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนเองและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ การเรียงลำดับเนื้อหา จัดรูปแบบ และพิมพ์ขนาดอักษร มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. **ชื่อผู้เขียน (Author)** ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ให้ระบุชื่อผู้เขียนทุกคน)
3. **บทคัดย่อภาษาไทย** ความยาว 15-20 บรรทัด (300-350 คำ) โดยให้สรุปเนื้อหาของบทความทั้งหมดให้เข้าใจวัตถุประสงค์ที่มาของการทำวิจัย วิธีการโดยย่อ ผลที่ได้จากการวิจัย และนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร และได้ผลลัพธ์อย่างไร
4. **คำสำคัญภาษาไทย** ไม่เกิน 5 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)
5. **บทคัดย่อภาษาอังกฤษ** แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย
6. **คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords)** แปลจากคำสำคัญภาษาไทย
7. **บทนำ (Introduction)** ชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่ทำ และขอบเขตของปัญหาวิจัย
8. **วัตถุประสงค์ (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย หรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่นำเสนอในบทความวิจัยนี้
9. **วิธีดำเนินการ (Material and Method)** อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยในสาระสำคัญที่จำเป็น ในลักษณะที่หากมีผู้อื่นต้องการทำงานวิจัยในลักษณะเดียวกัน สามารถอ่านและนำไปปฏิบัติตามได้โดยไม่มีข้อสงสัย

10. **ผลการวิจัย (Result/Finding)** แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยตรง ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตารางหรือการสื่อในลักษณะอื่น ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย

11. **อภิปรายผล (Discussion)** อภิปรายและอ้างอิงให้เห็นว่าผลการวิจัยดังกล่าวนี้ ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ในส่วนใด และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดจากผลการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากผลการวิจัยอื่น ๆ

12. **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** แนะนำการนำไปใช้ และแนะนำเพื่อนำไปต่อยอดการวิจัย

13. **สรุป (Conclusion)** สรุปประเด็นข้างต้นทุกข้อให้ได้ความกระชับรัดประมาณ 1 ย่อหน้า

14. **เอกสารอ้างอิง (Reference)** ให้ดูการลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความประกอบข้างต้น

การพิมพ์ ขนาดตัวอักษร และความห่างระหว่างบรรทัด

ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 มีความยาวรวมทุกรายการ (ชื่อเรื่อง เอกสารอ้างอิง และตาราง) จำนวน 15-20 หน้า (4,500-6,000 คำ) ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร AngsanaNew ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

2. **ชื่อผู้เขียน (Author)** และหัวข้อ “บทคัดย่อ” หรือ “Abstract” ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กึ่งกลางหน้ากระดาษ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** และ หัวข้อหลัก (Heading) ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา เนื้อหาของคำสำคัญขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

4. **ชื่อข้อหัวข้อย่อย (Sub-heading)** และชื่อตารางขนาด 16 จุด/หนา ชิดความในตารางขนาดตัวอักษร 14 จุด จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

5. **ความห่างระหว่างข้อความ** เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแล้วขึ้นหัวข้อหลักเคาะ 1 ครั้ง

การลงรายการเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องของบทความ (Citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ ใช้การอ้างแบบนาม-ปี (Author-year) ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทความ (In-text Citation) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **การอ้างอิงมี 2 แบบ** คือ แบบที่ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ และที่ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ

แบบที่ 1 ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ข้อความที่อ้างถึง...(ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง/) ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ ใช้เฉพาะนามสกุล เช่น
...ชาวเขามีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ประไพ อุดมทัศน์ย์, 2530: 20)

...จึงค้นหาข้อมูลโดยใช้ห้องสมุดอื่น ๆ (Taylor, 1968: 181-182)

แบบที่ 2 ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ข้อความที่อ้าง... ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ เมื่อนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียน

นามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย เช่น

ประไพ อุดมทัศนีย์ (2530: 20) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการดำเนินงาน...

เทลเลอร์ (Taylor, 1968: 181-182) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า เมื่อบุคคลต้องการข้อเสนอเทศ...

2. การอ้างอิงที่ไม่ระบุหมายเลขหน้า ให้เรียงเลขตามข้อ 1 ต่างเพียงตัดหมายเลขหน้า
ออกเท่านั้น

3. การลงรายการอ้างอิง

3.1 ให้ตัดยศ ตำแหน่งทางวิชาการ วิชาชีพ ฐานะการสมรสออก เช่น ศาสตราจารย์ ดร.
เปลื้อง ณ นครให้เขียนว่า (เปลื้อง ณ นคร, 2536: 42)

3.2 กรณีผู้แต่งใช้นามแฝง ให้ใช้นามแฝงตามที่ปรากฏจริง เช่น (หยก บุรพา, 2525: 41-45)

3.3 กรณีผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ใช้เฉพาะนามสกุลเท่านั้น เช่น Douglas
Cockerell ให้เขียนว่า (Cockerell, 1985: 56-60) หากนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียน
นามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย เช่น ค็อกเกอร์เวลล์ (Cockerell, 1985: 56-60)
อธิบายว่า...

3.4 กรณีผู้แต่งคนไทย เขียนเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ชื่อและนามสกุล เช่น
เกษม สุวรรณกุลให้เขียนว่า (Kasem Suwanagul, 1982: 60-75)

3.5 กรณีผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ หรือเป็นองค์กร หน่วยงาน ให้คงไว้
ตามเดิม เช่น (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2516: 16-25), (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ [จวน
อุกฤษฏ์], 2512: 95), (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2540: 27)

3.6 กรณีผู้แต่งหลายคน

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยมีคำว่าและคั่นระหว่างกลาง เช่น (ชุตินา
สัจจานันท์ และนันทิพา มีแต้ม, 2530: 17-25), (Marks and Neilwson, 1991: 26-29)

ผู้แต่ง 3-6 คน ให้ระบุผู้แต่งทุกคน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน
ยกเว้นคนสุดท้ายให้คั่นด้วยคำว่า “และ” เช่น (เจือ สตะเวทิน, ฐะประณี นาคกรรพ และประภาศรี
สีหอำไพ, 2519: 98-100)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ระบุเฉพาะชื่อ 3 คนแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ถ้า
เป็นภาษาต่างประเทศให้ตามด้วยคำว่า “and other” หรือ “et al” (กอบแก้ว โชติบุญชรร, สุกานดา ดี
โพธิ์กลาง, กาญจนา ใจกว้าง และคณะ, 2540: 42), (Sarton, Saffdy, Gate et al., 1982: 67)

3.7 อ้างเอกสารของผู้แต่งคนเดียวกัน และมีหลายเรื่อง แต่มีปีที่พิมพ์เดียวกัน ให้ใส่ ก ข
ค กำกับ หรือ a b c ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ เช่น (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ก: 64-75), (ธานินทร์
กรัยวิเชียร, 2520 ข: 52-55)

3.8 กรณีอ้างอิงเนื้อหาที่เหมือนกัน สอดคล้องกัน หรือ มีความหมายเดียวกัน ของผู้แต่ง
หลายคน ให้ระบุผู้แต่งและรายละเอียดทุกคนโดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่น เช่น (ธงชัย

สันติวงษ์, 2533: 45-47; นิพนธ์ จิตต์ภักดี และทิพาพันธ์ สังฆพงษ์, 2547: 15)

3.9 กรณีที่เอกสารไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ลงรายการว่า ม.ป.ป. หรือ n.d. ในกรณีภาษาต่างประเทศ เช่น (นริศรา รัฐธรรมนูญมานนท์ และคณะ, ม.ป.ป.: 12)

3.10 กรณีอ้างอิงเอกสารต่อจากเอกสารอื่น

1) หากให้ความสำคัญกับเอกสารต้นฉบับเดิมมากกว่า ให้ลงรายการของเอกสารต้นฉบับตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” หรือ “quoted in” หรือ “cited by” ในกรณีเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารรอง เช่น (ม.ล.จ้อย นันทิวชิรินทร์, 2514: 110 อ้างถึงใน วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171), (Felix, 1993: 17 quoted in Rampel, 1994:94)

2) หากให้ความสำคัญกับเอกสารรองมากกว่า ให้ลงรายการเอกสารรองตามด้วยคำว่า “อ้างจาก” หรือ “quoting” หรือ “citing” ในกรณีภาษาต่างประเทศ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารต้นฉบับเดิม เช่น (วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171 อ้างจาก ม.ล.จ้อย นันทิวชิรินทร์, 2514: 110), (Rampel, 1994: 94 citing Felix, 1993: 17)

3.11 กรณีเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ (ed.) ผู้รวบรวม (comp.) หรือ ผู้แปล (trans.) ให้ลงชื่อบรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือผู้แปล เช่น (สัมพัทธ์ นนัสไพบูลย์, บรรณาธิการ, 2541: 25), (Normans, ed., 1999: 68-72)

การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ และให้เรียงเอกสารปฐมภูมิไว้ก่อนเอกสารทุติยภูมิ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

1.หนังสือทั่วไป ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อหนังสือ. //ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่(ถ้ามี). //เล่มที่ใช้อ้าง(ถ้ามี). //(ครั้งที่พิมพ์). //สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. เช่น เทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์. (2548). วิศวกรรมเครื่องมือ (Tool engineering). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. Longman, S.V. (2004). Page and stage: An approach to scrip analysis. Boston, MA: Pearson.

2.หนังสือรวมเรื่อง ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนบทความ. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อบทความ. //ในชื่อบรรณาธิการ, ตำแหน่ง(ถ้ามี) //ชื่อหนังสือรวมเรื่อง. //(หมายเลขหน้าบทความ). //ชื่อจังหวัดที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์. เช่น

สุปราณี แจ้งบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ้งบำรุง และคณะ, บรรณาธิการ. ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวันสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546 (พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสป).

3. **หนังสือแปล** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง //(ปีที่พิมพ์) //ชื่อหนังสือแปล // แปลจาก/ชื่อหนังสือต้นฉบับ //(พิมพ์ครั้งที่) //โดย/ชื่อผู้แปล //สถานที่พิมพ์/สำนักพิมพ์. เช่น พารากินสัน, ซี บอร์โทโค และรัสตอมจิ, เอ็ม เค.(2536). **การบริหารยุคใหม่**. แปลจาก Rarities in management. โดย เริงศักดิ์ ปานเจริญ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยุคทัศน์.

4. **วิทยานิพนธ์และดุฎิณีพนธ์** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์ //(ปีที่วิจัยสำเร็จ) //ชื่อวิทยานิพนธ์ //วิทยานิพนธ์ปริญญา(ระดับ) /ชื่อสาขาวิชา/สังกัดของสาขาวิชา/มหาวิทยาลัย. เช่น

เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2540). **การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชนกรุงเทพมหานคร**. ดุฎิณีพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุฎิณีบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

5. **รายงานการวิจัย** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้วิจัย //(ปีที่พิมพ์) //รายงานการวิจัย เรื่อง/... //สถานที่พิมพ์/ผู้จัดพิมพ์. เช่น

ชวนพิศ สุทัศนเสนีย์. (2534). **รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และไม่ใช้บริการกฤตภาคของ นักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

6. **วารสาร** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ //(ปีที่พิมพ์/เดือน) //ชื่อบทความ/ชื่อวารสาร //ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าบทความ. เช่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2544, เมษายน). **อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540**. รัฐสภาสาร, 49 (4), 1-16.

7. **หนังสือพิมพ์และกฤตภาค** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ //(ปีที่พิมพ์ /เดือน/วันที่) //ชื่อบทความ/ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้าบทความ. เช่น

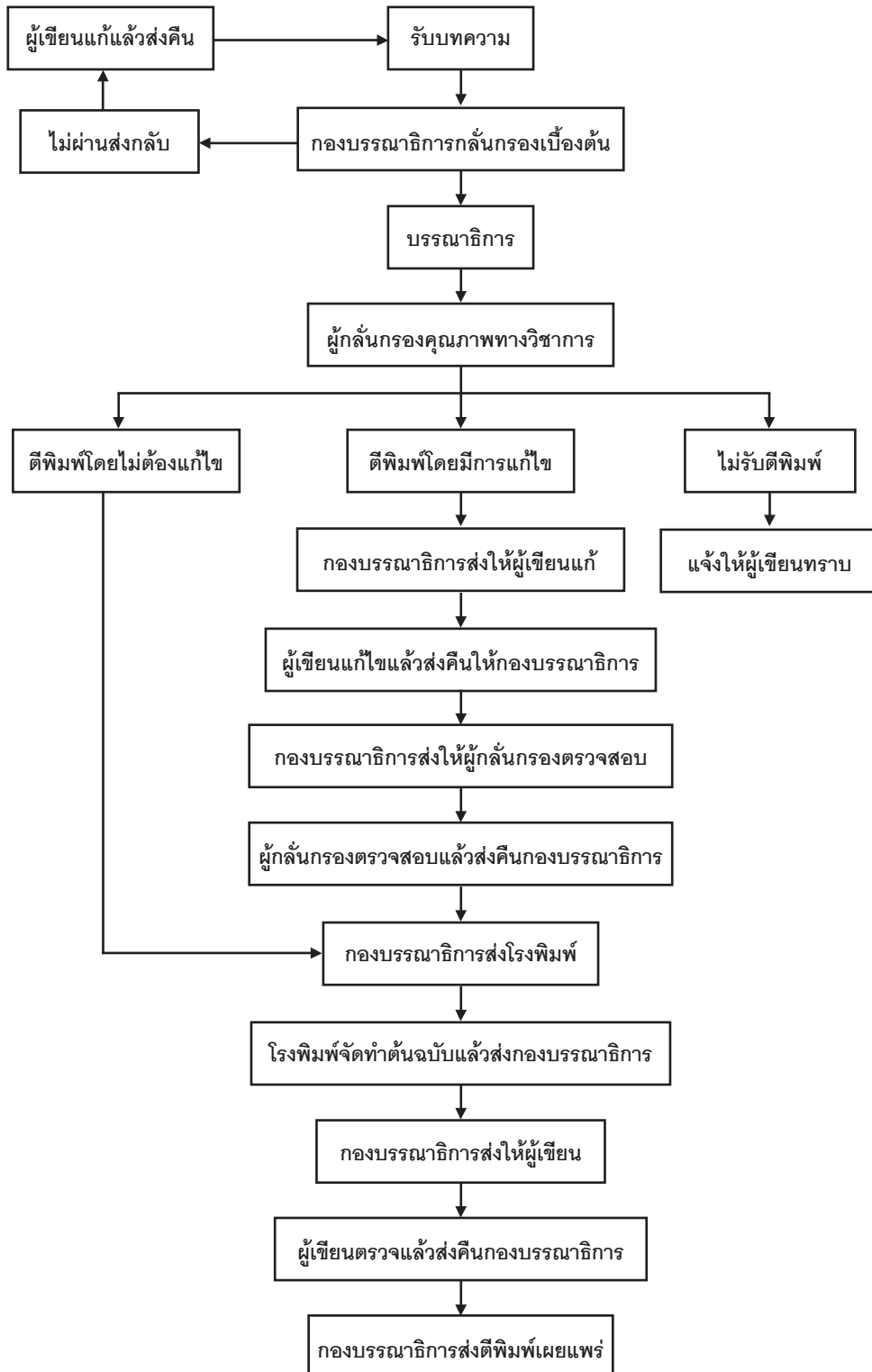
ทีมข่าวเศรษฐกิจ. (2545, กันยายน 18). **ผลพวงแห่งการพัฒนา 4 ทศวรรษ บทเรียนแผน 9-ก้าวอย่าง ยั่งยืน**. มติชน, 7.

8. **อินเทอร์เน็ตหรือเว็ลด์ไวด์เว็บ** ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้จัดทำเว็บไซต์ //(ปีที่เข้าถึง) //ชื่อเว็บไซต์ /<แหล่งที่อยู่ที่สามารถเข้าถึงได้> //(วัน/เดือนที่เข้าถึง). เช่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร, สำนักหอสมุด. (2548). **ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด**. <<http://library.nu.ac.th/>>

(1 ตุลาคม)

ขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ผลงานวิชาการในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

หนังสือนำเสนอบทความวิจัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

เรียน บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

เรื่อง นำส่งบทความวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารบทความวิจัยจำนวน 3 ชุด

2. CD บทความวิจัยจำนวน 1 แผ่น (พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft word 2003)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว ชื่อ และ นามสกุล
I, Mr./Mrs./Miss Name & Surname

(ชาวไทยระบุทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชาวต่างชาติระบุเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่เพื่อการติดต่อโดยละเอียด แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์.....

โทรศัพท์เคลื่อนที่..... โทรสาร E-mail:

ขอส่งบทความวิจัย ไม่เป็น หรือ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร.....

สาขา..... มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อบทความภาษาไทย

2. ชื่อบทความภาษาอังกฤษ

3. เจ้าของผลงาน (ระบุคำนำหน้าชื่อ นาย นาง นางสาว พระมหา เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ)

คนที่ 1 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 2 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

คนที่ 3 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ นอกจากนี้ ผลงานดังกล่าวยังไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด

ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่อื่น และจะไม่ส่งเพื่อเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน

จึงขอส่งบทความมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

รับบทความเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ลงชื่อ..... (ผู้ส่งบทความ)

ลงชื่อ (ผู้รับบทความ)

(.....)

ใบสมัครสมาชิก

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ
ค่าสมัครสมาชิก 1 ปี 220 บาท (รวมค่าจัดส่งทางไปรษณีย์)
จำหน่ายปลีก ฉบับละ 120 บาท
บอกรับตั้งแต่ ปีที่.....ฉบับที่.....เป็นเวลา.....ปี
ชื่อ.....นามสกุล.....
ที่ทำงาน.....
โทรศัพท์..... โทรสาร.....
ที่บ้าน.....
โทรศัพท์..... โทรสาร.....
สถานที่จัดส่ง
 ที่ทำงาน ที่บ้าน
(ลงชื่อ).....

ชำระค่าสมาชิกโดย

- เงินสด ในนาม.....
- ธนาคา (ส่งจ่าย ปณ. สนามจันทร์) ในนาม อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 โทรศัพท์ 0-3426-1021-36 โทรสาร 0-3426-1071
- โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ในนาม วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม)
ธนาคารกรุงไทย สาขานครปฐม เลขที่บัญชี 701-0-68818-4 พร้อมแฟกซ์หลักฐาน
การโอนเงินและที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสารฯ มาที่ โทรสาร 0-3426-1069

หมายเหตุ เริ่มออกปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2553

